

Yonee To tekepo Yoneeye hogugu

Yonee booka goo eyo bei

Yonee booka hagee Yesu o hamamee dili odoo hee Yoneeye hogugu. Yayo to hogugu ee ma kulodu goo toowa hagoso. Yesu yo Keliso* osoloso yo tei Godeeyo Owolo. Esiga iyo Yesu mapoo tei toga, iba gie badeli talaiso.

Toso odoo su paso

¹ Daga mipoo hagee moodelega molome, To* olo badebeiso. To oso Godee sabolo badebeiso. Osoloso To ee Godee.

² Yo mipoo gie daga moodoo omapoo Godee sabolo badebeiso.

³ Esiga bi hee yo mauwe moodele poogoo me. Esino bi susuga hedebe yimaga ka moodoo.

⁴ Esiga gie badeli eyo bei hedebe yoso. Gie badeli oso odoo susuga mapoo gadeebugu tenemeleeso.

⁵ Esiga gadeebugu oso neliga ma kulodu ka pounimoloso. Esiga gadeebugu egee neligaso semidilei tebile.

⁶ Esiga biame omapoo Godeeye odoo hee diye diso, o hu ee Yonee.

* :: **Keliso** dee egee takoo hu eyo bei ee Godeeye hesia dolone ka takooso. **1:1:** Yon 17:5; 1Yon 1:1-2; Yili 19:13 * **1:1:** **To** ee Yesu **1:3:** 1Kol 8:6; Kol 1:16-17; Hib 1:2 **1:4:** Yon 5:26 **1:5:** Yon 3:19 **1:6:** Mat 3:1; Luka 1:13-17, 76

⁷ Yayo odoo mapoo gadeebugu oso sibilei goo ee takalame simiso. Osoloso odoo susuga oso to yayo taka ee duloso tei ka talame.

⁸ Yonee yo gadeebugunee, esino yayo gadeebugu eyo goo ee odoo mapoo takalame ka simi.

⁹ Bei, tei gadeebugu oso odoo susuga mapoo pouni meli oso mipoo hamapoo sibilei ee olo koola tabaso.

¹⁰ Esiga To ee mipoo hamapoo meleeso. Osoloso mipoo hagee yimaga moodooso. Esino mi odoo oso yo medee hoodo egele.

¹¹ Yo o odoo mapoo simiso. Esino o odoo oso yo idile.

¹² Esino edebeeyo yo idoloso yimapoo tei teme, yayo odoo egee bia dimapoo kitulugu teneeso, diayo Godeeyo owolo dio doloso dabalame.

¹³ Esino edebeeyo owee dio ama dio eyo sawoso, o, suso gilee, o, odoo heeso gilee goo maga diba Godeeyo owolo dio dee ka sele. Esino Godeeye goomoga goo omaga diba Godeeyo owolo dio diso.

¹⁴ Osoloso Toso odoo su poloso ima kulodu badebeiso. Yayo iba diya sooloo dolone pidiliso. Osoloso yayo tei goodee ee takeliso. Osoloso yayo hu toowa toloso badeli goo ee iyo egeiso. Esiga Ma Godee maga simi, Owolo hedebe yayo hu toowa egeesi toloso ka badoso.

¹⁵ Yoneeye o goo maga takolone toso neligidi egeesee takaso, “Ayo takolone, odoo hee ama hamamee sibileiso dee takomo silimenee, odoo ee hagoso. Yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee

dagadi. Bei, a soomagelega badoboome, yo daga olo badebeiso.”

¹⁶ Esiga sooloo dolone pidili goo toowa yimapoo egee molo maga biame susuga yayo iba ka pidi-moloso.

¹⁷ Tei magoo goo ee Godeeye Moses maga imapoo teneeso. Esino sooloo dolone pidili goo sabolo osoloso tei goodee ee Yesu Keliso maga simi.

¹⁸ Egeesi ma kulodu odoo heeso Godee egele. Esino hedebe Godeeyo Owolo yayo imapoo Godeeyo goo ee yilige buguso. Bei, yayo Godee koola ogolone badolone yo tei Godee doloso ka badoso.

*Yoneeye takolone a Kelisonee dee taka
(Mat 3:1-12; Maka 1:1-8; Luka 3:1-18)*

¹⁹ Yelusalem mapoo debeli Yu odoo dia wil-igi odoo oso Godee ogo odoo ogo doloso debeli sabolo, osoloso odoo abo Libaiyo bala* maga Yonee mapoo diye diso, diayo Yonee yo tei odoo ogumo doloso woosalame. Esem diayo Yonee mapoo dileso egeesee woosaso, “No tei odoo ogumo?” diso.

²⁰ Esem Yonee yo to nei takalai gowele. Esino yayo nei dimapoo egeesee takaso, “A Kelisonee,” diso.

1:17: Exo 34:28; Loum 6:14 **1:18:** Exo 33:20; Yon 6:46; 1Tim 6:16 * **1:19: Libaiyo bala** eyo bei ee egeesi moloso. Eibalahameeyo amawe Yekobowo owolo hee eyo hu ee Libai. Osoloso Libaiyo bala ee ma kulodu debeli odoo oso Yu odoo dia tei moso ma kulodu tou opusomo opusomo di ee teliso. Esino Godee ogo odoo ogo doloso debeli odoo diba nose tei moso ma kulodu tou teliso. Diba Eloneeyo bala hedebe.

²¹ Esemē diayo see yimapoo egeesee woosaso, “No odoō ogumo? No Ilayayo?” diso.

Esemē yayo nei egeesee takaso, “Haye, a Ilayanee,” diso.

Esemē see diayo yimapoo egeesee woosaso, “No Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoō sibileigo neme bamelee, * odoō ee nosomo?” dee takaso.

Esemē yayo nei dimapoo egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²² Esemē see diayo yimapoo egeesee takaso, “No tei odoō ogumo? Iba goomogo, to nei nayo taka ee iyo todilesō ibada wiligi odoō iba diye di mapoo takalaiya. Esiga no tei odoō ogumo?” diso.

²³ Esemē nei Yoneeye Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoō Aisayaye taka to ee dimapoo egeesee takaso,

“A miwe poogoo mi maga idageli odoō ee aso,

Niba Lodeeye sibilei eli medee hoodo magee.”

²⁴ Esemē Pelisi odoō dia wiligi odoō oso diye di odoō oso dilesō, nei Yonee mapoo egeesee takaso,

²⁵ “Nayo takolone, no Kelisonee, osoloso no Ilayanee, osoloso no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoō osonee, dee takooso. Esino bei kasalame nayo odoō howo ka olugumo silala?” diso.

²⁶ Esemē nei Yoneeye dimapoo egeesee takaso, “Ayo wulo odoō howomoo oluguliso. Esino

1:21: Deut 18:15, 18; Mat 11:14 * **1:21:** Yu odooso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoō Moses egeesi masi oso sibilei ee bameleeso. (Deut 18:18) **1:23:** Isa 40:3

odoo hee nima kulodu badoso. Esino niba yo gooleedele.

²⁷ Yo ama hamamee egee siboso. Esino a tekeponee, ayo o homo mapoo kali bi ee pidigilei.”

²⁸ Osoloso Yoden howo hodiokoo Yoneeye odoo howo olugumelee Betani mi mapoo goo ogoso peledabaso.

Yesu Godeeyo Lam be

²⁹ Biame hee mapoo Yesu Yonee mapoo sibume ogoloso Yoneeye egeesee takaso, “Ege, hagee Godeeyo Lam beso.* Yayo mipoo hamapoo debeli odoo dia goo tokenee susuga ee hapoloso boobado bigileiso.

³⁰ Ayo takolone, odoo sibileisogo doloso takomo sileemeni, odoo ee hagoso. Bei, ayo egeesee takomo sileeso, odoo hee ama hamamee sibileiso. Esino yayo kitulugu oso ayo kitulugu ee dagadi, dee takeliso. Bei, a soomagelega molome, yo daga olo badebeiso, dee takeliso.

³¹⁻³³ Esiga Isalael odooso Kelisowo goo ee medee gooleedalame ayo diba howo olugulame ka simi.”

Esiga Yonee eyo egei goo ee egeesee takaso, “Ayo daga Keliso odoo ugu bele dolone medee kibiya gooleedele. Esino ayo odoo howomoo olugulame, Godeeye a diye dolone amapoo egeesee taka, ‘Nayo Keliso egeesee gooleedalaiso. Dio Tei sibilesa yibolo hodobo badoga agalaiso.

1:27: Yon 1:15 **1:29:** Isa 53:6-7; 1Pita 1:18-19 * **1:29: Lam be** dee egee takoo sipi be hu gie kauwa ee takooso. Bei, Isalael odoo oso tokenee goo hapalame sipi be gie kauwa wooloomaloso Godee mapoo teneliso. **1:30:** Yon 1:15 **1:31-33:** Mat 3:16

Osoloso yayo odo mapoo Dio Tei tenelaiso,' diso. Godeeye egeesee taka duloso hamamee Dio Tei molo masi pusibilesa yimapoo pubalegeme egeiso.

³⁴ Esiga ayo goo hagee tei ogoloso yo tei Godeeyo Owolo dolone to hagee ayo nimapoo ka taka.”

*Yesuye o hamamee dili odo
daga hudi magoo*

³⁵ Biame hee mapoo Yonee o hamamee dili odo bakadio dibolo hodobo mi hedebe omapoo tebisa meleeso.

³⁶ Egeesee semelee omapoo Yesuye di ee ogoloso dimapoo egeesee takaso, “Niso ege, odo egee Godeeyo Lam be ogoso,” diso.

³⁷ Esem Yonee o hamamee dili odo oso to egee duloso Yesuye di hamamee diso.

³⁸ Esem Yesuye bidi toboloso, odo bakadio oso yima hamamee simi ee ogoloso, yayo dimapoo egeesee takaso, “Niba ogoo goo tala sibala?” diso.

Esem diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Labai, no kapoo badeliyo?” diso. Labai hu eyo bei ee eligili odo dolone ka takooso.

³⁹ Esem yayo nei egeesee takaso, “Niso sibilesa ege,” diso. Osoloso neli tigime, odo bakadio hagoso Yesubolo dileso yayo badeli mi ee egeiso. Esem diba biame omapoo yibolo hodobo de-beiso.

⁴⁰ Odo bakadio hagee bia dia kulodu odo hee o hu ee Endulu. Endulu yo Saimon-Pitayo omolo.

⁴¹ Esiga Enduluye Yesu ogoloso emei Saimon esiaso. Yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Iba Mesaya egeiso,” diso. Mesaya hu eyo bei ee Keliso dolone ka takooso.*

⁴² Osoloso Enduluye Saimon Yesu mapoo ido diso. Esemé Yesuye yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nee hu see Kepas hedileiso.” Kepas dee egee takoo ee Pita dolone ka takooso.*

Yesuye Pilipi dio

Nataniyol dio gilimadoo

⁴³ Osoloso biame hee mapoo Yesu yo see Gelili mi mapoo dilame goomogaso. Esino biame omapoo yo odo hee Pilipi tugodoloso yimapoo egeesee takaso, “No ama hamamee sibe,” diso.

⁴⁴ Pilipi hagee Betesaida odo. Betesaida mi hagee Endulu dio Pita dio dia midee.

⁴⁵ Osoloso Pilipiye dileso Nataniyol ogoloso yimapoo egeesee takaso, “Moses sabolo osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo oso dia booka mapoo to hogugu oso takolone, odo hee hamamee sibileisogo, dee takemelee odo ee iyo olo egeiso. Yo Yesu, Nasalet mi mapoo badeli, yo Yosepeeyo owolo,” dee takaso.

⁴⁶ Esino Nataniyoleeye Pilipi mapoo egeesee takaso, “Goo tekepo oso Nasalet mi maga kasee

* **1:41:** Esiga Hibulu dia toso Mesaya dee egee takoo sabolo osoloso Guliki toso Keliso dee egee takoo goo eyo bei ee hedebe Godeeye hesia dolone ka takooso. **1:42:** Mat 16:18 * **1:42:** Esiga Hibulu toso Kepas dee egee takoo sabolo osoloso Guliki toso Pita dee egee takoo hu eyo bei ee yo dolone ka takooso. **1:45:** Deut 18:18; Isa 7:14; 9:6; Jer 23:5; Ezek 34:23

sibileiyo?” diso.* Eseme Pilipiye nei yimapoo egeesee takaso, “No sibileso ege,” diso.

⁴⁷ Eseme Nataniyoleeye Yesu yima hegi simi ee ogoloso Yesuye o goo maga egeesee takaso, “Niso ege, odo hagee tei Isalael odo. Yo medee tei goo takeli odo,” diso.

⁴⁸ Eseme Nataniyoleeye nei yimapoo egeesee takaso, “Nayo a kasee gooleedoowo?” diso. Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “No daga Pilipiye dileso egelega badoboome, no pigi homo bei mapoo badoboome, ayo no egeiso,” diso.

⁴⁹ Eseme Nataniyoleeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odo, no Godeeyo Owolo. Osoloso no Isalael odo ibada wiligi odo,” dee takaso.

⁵⁰ Eseme Yesuye nei Nataniyol mapoo egeesee takaso, “No homo bei mapoo badoboome, ayo egei goo maga nayo amapoo tei ka toowala? Esino goo hagee pepooko, no hamamee goo toowa agalaiso.

⁵¹ Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Niyo Kei mi osulu yamagoloso mologa, Godeeyo momaiye oso Odo Holo* amaga dokodoo polo osoloso amapoo sibo domologa agalaiso,” dee takaso.

2

Yesuye howo ee wain i palame moodoo

* **1:46:** Yu odooso goolee, Nasalet mi ee haga goo toowanee, dee gweliso. Esiga odo hu toowa too oso mi omaga sibileime, dee gweliso. **1:49:** Mat 14:33; 16:16; Maka 3:11 **1:51:** Gen 28:12

* **1:51: *Odo Holo*** - Yesuye eyo nediliyo takolone, a Odo Holo, dee taka hagee yo tei odo dolone ka takomo silee.

¹ Biame bakadio poogoloso hamamee Gelili mi toowa ee ma kulodu Kana mi pepooko mapoo odoos sobo hu wo neso. Biame domo omapoo Yesuwo owee onosee omapoo badebeiso.

² Osoloso Yesu sabolo o hamamee dili odoos sabolo sobo hu wo ne ee agalame diba gili-madoloso debeiso.

³ Wo ne biame domo mapoo wain i hosudoo ee ogoloso Yesuwo oweeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Wain i olo hosudoona,” diso.

⁴ Esemes Yesuye nei owee mapoo egeesee takaso, “Mo wee, ayo ogoos goo talame no amapoo ka simiyo? Mo biame tugodele,” dee takaso.

⁵ Esemes oweeye nei odoos moso kulodu tou teli mapoo egeesee takaso, “Niba Yesuye to nimapoo takooga duloso to egee te,” dee takaso.

⁶ Egeesi ma kulodu sesepeni yugoso moodoo 6 omapoo bediga meleeso. Sesepeni 6 hedebe hedebe di egee howo 100 lita egeesi keeseli. Yu odooso dia adaga dia goo ee dodolone, sesepeni howo keesoo hamapoo dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeliso.

⁷ Esemes Yesuye odoos moso kulodu tou teli dimapoo egeesee takaso, “Sesepeni susuga hagee howoso metamagise,” diso. Esemes diayo sesepeni susuga egee howoso metamagisasos.

⁸ Esemes yayo tou teli odoos mapoo egeesee takaso, “Niba sesepeni omapoo howo keesaloso todilesos, odoos sobo hu wo ne eyo wiligi odoos mapoo tenee,” diso. Esemes diayo egeesee moodooso.

⁹ Esino howo eyo see wain i paso. Eseme wiligi odoososo wain i egee wulo nalo egeiso. Egeesi ma kulodu wain i hagoso simi eyo bei yo gooleedele. Esino o tou teli odoos diba olo gooleedoo.

¹⁰ Egeeseelone yayo sobo hulame simi giso ee idoloso yimapoo egeese takaso, “Odoos susuga oso Yu odoos dia adaga dia goos ee dodolone, wo ne mapoo sibadee odoos mapoo daga wain i hadali keeneliso. Osoloso diba wain i toowa naloso halabolone dogas, see wain i haga koo hadali ee dimapoo keeneliso. Esino nayo wain i dooboo hadali ee magoo moloso, see epedee keedoloso ka teneeso,” diso.

¹¹ Esiga Gelili mi toowa ma kulodu Kana mi pepooko mapoo Yesuye daga malalo goos toowa opusomo di ee moodoo magas, yayo hu toowa tolosos badeli goos ee eligiso. Eseme o hamamee dili odoos oso goos hagee ogoloso yimapoo tei toosos.

¹² Osoloso goos hagoso dilesos koodobume, Yesuye owee sabolos, osoloso omolos dio sabolos, osoloso o hamamee dili odoos sabolos Kapeniyum mi mapoo disos. Osoloso diba omapoo dilesos dobolone biame abo poogoosos.

*Yesuye tei mosos ma kulodugas
odoo peegoo hasisos bugu*

(Mat 21:12-13; Maka 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Osoloso Yu odoos dia Gababia wo nali biame ee olo koola tooboome, Yesu Yelusalem mi mapoo palasos.

14 Osoloso yo omapoo peleso egeino, odoo susuga oso tei moso beele ma kulodu bulumakau be sabolo, osoloso sipi be sabolo, osoloso molo sabolo edebeeyo neiso talame, tosi-bilesa odoo mapoo tenee domolome egeiso. Osoloso odoo aboso molee opusomo opusomo di ee tei moso eyo molee piligeli debi pooba mapoo doboome egeiso.

15 Osoloso Yesuye gowoolone tiso wei masi moodooloso wei oso sipi be sabolo, osoloso bulumakau be sabolo, osoloso odoo susuga peegoo hasiso buguso. Osoloso molee piligeli debi pooba bidige buguloso molee ko sabolo peegoo kugobuguso.

16 Osoloso see molo neiso talame debei odoo mapoo egeese takaso, “Bi susuga hagee toloso moso hamaga peegoo diyadee. Niyo mo Mamo moso ee bi teli moso dee na see,” dee takaso.

17 Esiga goo hagoso peledaba ogoloso Yesu o hamamee dili odoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka goo ee egeese gooleebuguso, “Ayo nee moso ee diya gooleeso.

Esiga edebeeyo a wooloomalaiso.”

18 Esem Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso bi susuga maloso gidebei odoo egee bia ee Yesuye tei moso ma kuloduga peegoo hasiso bugu goo ee ogoloso diayo yimapoo egeese takaso, “No ogoso kitulugu toloso goo hageese ka moodoowo? Esiga nayo kitulugu egee Godee maga too, dee takooga, nayo goo toowa opusomo di hee imapoo eligilei tekepo,” diso.

19 Esem Yesuye dimapoo nei egeese takaso,

“Niyo tei moso hagee guobigi. Egeeseega, ayo see tobu biame bakadio hedebe di ee ma kulodu tegelaiso,” dee takaso.

²⁰ Esemе diayo yimapoo egeese takaso, “Iyo dugo 46 ee ma kulodu tei moso hagee tegeiso. Esiga biame bakadio hedebe di ee ma kulodu nayo saga kasee togo dalaiyo?” diso.

²¹ Esino Yu odoowo wiligi odoо hagee biaso Yesuye taka goo ee medee kibiya gooleedele. Bei, Yesuye tei moso eyo goo maga taka hagee, eyo nediliyo o su ee taka.

²² Esiga Yesuye toloso hogado polome, hamamee Yesu o hamamee dili odoо oso Yesuye taka goo hagee gooleebuguso. Egeeseelone diayo Godeeyo to booka maga taka sabolo osoloso Yesuye taka to omapoo tei tooso.

²³ Yesuye Gababia wo ne biame omapoo Yelusalem mapoo peleso goo toowa opusomo di moodoo ogoloso odoо susuga oso yimapoo tei tooso.

²⁴ Esino Yesuye dimapoo haga tei dele. Bei, yo odoо susuga dia sooloo ma kulodu goo goolee ee yo olo gooleedoo.

²⁵ Esiga yimapoo odoо heeso odoо dibada goo goolee ee takalai ee bei me. Bei, goo goolee susuga dibada sooloo ma kulodu egee molo ee, yayo malalo olo gooleedooso.

3

Nikodimaseeye Yesu mapoo simi

¹ Esiga odoo hee badebeiso, o hu Nikodimas. Yo Pelisi odoo, osoloso Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee ma kulodu yinosee wiligi odoo hee yoso.

² Osoloso yayo gesi sibilesa Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, iba gooleedoo, no eligili odoo Godeeye diye di ee noso. Bei, edebeeyo eyo goolee goo toowa opusomo di nayo egee moodoomo silo egeesi moodolai tebile. Esino Godee nobolo hodobo badoga, nayo goo toowa opusomo di hageesi moodolai tebileiso,” diso.

³ Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo see soomagelega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime,” dee takaso.

⁴ Esemе Nikodimaseeye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoо kauwa ee oweeyo beliye maga see tobu kasee soomagalaiyo? Yo see holope poloso oweeye see tobu soomagalai tebile,” diso.

⁵ Esino Yesuye see egeesee takaso, “Ayo namapoo taka. Edebeeyo howo maga osoloso Dio Tei maga see dia delega poogooga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goo mapoo gadileime.

⁶ Mi odoo oso holope soomagoloso mi hamapoo debeliso. Esino Dio Tei oso gie badeli egee tenemolo odoo ee, Godeeyo owolo dio doloso badoboso kookaiyo gie badalaiso.

⁷ Esiga ayo namapoo takolone no see tobu soomagee dee hagee takoo duloso haga na dio di.

⁸ No pooso eyo goomoga maga sibulone goowa ee duliso. Esino yayo sibili eli sabolo osoloso

yayo dili eli ee no gooleedele. Esiga Dio Tei oso odoo mapoo gie badeli egee tenemolo edebeeyo ogoloso koo gooleedeli.”

⁹ Esemé Nikodimaseeye egeesee takaso, “Ha? Goo hagoso kasee peledabalaiyo?” diso.

¹⁰ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No Isalael odoo dia eligili odoo, esino no goo hagee koo gooleedolo?”

¹¹ Esiga ayo namapoo taka. Iyo gooleedoo sabolo osoloso iyo egei goo ee Yu odoo nimapoo ka takomo siloso. Esino niyo ibada to mapoo tei talai ee ka gowooso.

¹² Esiga ayo nimapoo mi goo maga takeme, niyo tei tele. Egeesi ma kulodu ayo see nimapoo Kei mi eyo goo maga takooga, niyo kasee tei talaisomo?

¹³ Odoo heeso bi Kei mi ma dokodoo egee molo ee agalame pele. Haye. Hedebe Odoo Holo ayo Kei mi mapoo ka badebei. Osoloso ayo Kei mi ma dokodooga mipoo hamapoo simiso.

¹⁴ Esiga daga hoogoo Isalael odoo diba miwe poogoo mi mapoo doboome, Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudooso.* Goo hedebe egeesi masi, edebeeyo Odoo Holo anosee toloso egeesee poudileiso. ¹⁵ Goo egeesi maga edebeeyo amapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

¹⁶ Godeeye mi odoo diya sooloo dolone Owolo

3:14: Num 21:9; Yon 8:28; 12:32 * **3:14: *hebise ki biso moodoo*** - Daga hoogoo Isalael odooso Godee mapoo mesile poogoome, diba palame hebise diye diso. Esino Moseseeye hebise ki biso moodoo ee homo sabolo poudoome amapoo ogoloso diba hebiseso pa ee see weidooso. **3:15:** Yon 20:31 **3:16:** Yon 3:36; 10:28; Loum 5:8; 8:32; 1Yon 4:9-10

hedebe a meiyee diso, ayo mi odoo ee halo talame. Esiga edebeeyo amapoo tei toga, diba Godee maga pileime, esino diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

¹⁷ Esiga Godeeye Owolo a mipoo hamapoo meiyee dee taka hagee, mi odoo dia goo tokenee eyo nei tenelame ka meiyee dele. Esino mi odoo oso amaga gie badeli pidili talame ka simi.

¹⁸ Osoloso edebeeyo Godeeye Owolo amapoo tei toloso dogo, dia goo tokenee eyo nei dimapoo dala tenelame. Esino odoo agayo amapoo tei tel-ega dogo, diba dia goo tokenee eyo nei talame ka doso. Bei, diba Godeeye Owolo hedebe amapoo tei telega.

¹⁹ Gadeebugu mipoo hamapoo simiso. Esino mi odoo oso gadeebugu egee goomegele poogoloso see neliga ono diya goomogaso. Bei, diayo dia suso goo moodoo ee diya tokenee. Goo egeesi maga Godeeye dia goo tokenee eyo nei tenelaiso.

²⁰ Esiga goo tokenee teli odoo ee gadeebugu hegilone gadeebugu mapoo sibilei diya ebiliso. Bei, gadeebugu oso dia goo tokenee ee woola eligiyaga.

²¹ Esino edebeeyo Godeeye goomoga goo ee tomo siloga, diba gadeebugu mapoo sibilei ebileime. Bei, gadeebugu oso dia goo ee yilige buguga, goo susuga diayo moodoo ee Godeeye kitulugu maga ka moodoodoo doloso edebeeyo gooleedalaiso.”

*Yonee odoo howo oluguli oso
Yesuwo goo taka*

²² Osoloso goo hagoso dileso koodobume, Yesuye o hamamee dili odoosabolo Yelusalem poogoloso see Yudiya mi toowa ee ma kulodu mi pepooko abo mapoo diso. Diba omapoo dileso dobolone odoosabolo howo olugumeleeso.

²³⁻²⁴ Esino Yonee yo neliga moso ma kulodu tooselega badolone, Salim mi koola mapoo Ainon mi mapoo yayo odoosabolo howo oluguso. Bei, mi omapoo howo toowa meleega, odoosabolo susuga diba Yoneeye howo olugulame yimapoo sibumeleeso.

²⁵ Egeesee semelee biame omapoo Yonee o hamamee dili odoosabolo aboso Yu odoosabolo dia adaga dia goo ee dodolone dee sabolo, homo sabolo, osoloso bi abo hapeli goo maga Yu odoosabolo hee sabolo toso agadigaso.

²⁶ Osoloso diayo sibilesa Yonee mapoo egeesee takaso, “Eligili odoosabolo, daga Yoden howo hodiokoo odoosabolo nobolo hodobo badebei ee no gooleedoo. Esiga nayo odoosabolo egeeyo goo imapoo takemeni oso odoosabolo howo ka olugumoloso. No ege, odoosabolo susuga oso no poogoloso see yimapoo ka duso,” dee takaso.

²⁷ Esino Yoneeye egeesee takaso, “Edebeeyo eyo goolee goo hee moodoolai tebile. Esino Godeeye yimapoo kitulugu teneega, yo goo egee moodoolai ee tebileiso.

²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, a Kelisonee, dee taka goo ee niba olo duso. Esino a wulo o eli moodoolame malalo diye di odoosabolo ee aso.

²⁹ Soboso giso obuoga, yo olo giso egeeyo. Odoosabolo giso ido peli ee omapoo tobudulone, giso siba-beleso hameliso. Osoloso gisoso peledoboloso to

taka ee dulosu yo diya goomegeliso. Egeesi ma kulodu odoo giso ido peli masi ee aso. Esiga a epedee diya goomoga sabolo ka badoso.

³⁰ Esiga Kelisoye toowa dolone, nei ayo pepooko dolone badalai tekepo.

³¹ Esiga Kei mi ma dokodooga simi odoo oso odoo susuga dagadilesu ka badoso. Esino mipoo hamapoo soomagoo ee mi odooso. Esiga yo wulo mipoo hageeyo goo ee takomo sili. Esino Kei mi ma dokodooga simi odoo yayo goo susuga diya dagadilesu ka badoso.

³² Osolosu yayo egei goo sabolo osolosu yayo du goo ee takeliso. Esino odoo heeso o to mapoo tei koo teli.

³³ Esino odoo agayo o to dulosu tei too goo oso Godee yo tei goo takeli dolone ka eligiso.

³⁴ Esiga Godeeye diye di odoo oso Godee maga to tolosu takomo silisu. Bei, Godeeye o Dio Tei su goodegelega yimapoo olo teneeso.

³⁵ Godeeye Owolo sooloo dolone goo susuga ee yayo wiligi doloso badalame kitulugu yimapoo olo teneeso.

³⁶ Esiga odoo agayo Owolo mapoo tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Esino odoo agayo Owolo mapoo mesile poogooga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaime. Esino Godeeyo kamana goo oso yimapoo kookaiyo osee malaiso.”

4

Yesu dio Samaliya sobo dio

3:31: Yon 8:23 **3:32:** Yon 3:11 **3:35:** Mat 11:27; Yon 5:20
3:36: Yon 3:16-18; 1Yon 5:12

¹ Yesuye howo olugu odoo oso diya bei molone, yima hamamee deedeeso. Osoloso diayo Yoneeyo hamamee dili odoo ee dagadi goo ee, Pelisi odoo diba duso.

² Esino Yesuye odoo howo olugumo sile. Hedebe o hamamee dili odoo oso odoo howo ka olugumo silee.

³ Esino Yesu yo Pelisi odoo oso o goo gooleedoo goo ee yo olo duloso, Yudiya mi poogoloso see Gelili mi mapoo wedi diso.

⁴ Osoloso yo Gelili mi mapoo wedi dulone, Samaliya mi domo abaga dili eli omaga diso.

⁵ Yesuye Samaliya mi mapoo sibilesa mi edebeeyo bia Saika deli mapoo peledabaso. Esiga Saika mi edebeeyo bia hagee mi hee daga hoogoo Yekobeeye owolo Yosep mapoo tenee eyo koola omapoo moloso.

⁶ Esiga Yekobeeyo howo ou omapoo osee meleeso. Egeesi ma kulodu Yesu yo mi eli sage simiga kwasime, howo ou koola ogolone omapoo badebeiso. Biame egee osoko olo oo domo taba mapoo egeesee ka see.

⁷⁻⁸ Osoloso Yesu o hamamee dili odoo ee edebeeyo bia mi mapoo nei neiso talame dime, Samaliya sobo howo ou omapoo howo kalame simiso. Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo a howo keenee,” diso.

⁹ Esino sobo egee yayo taka to ee duloso dio diso. Bei, Yu odooso Samaliya odoo maga pee-goo-ga booloogamo silesibiliso. Esemé sobo ogoso Yesu mapoo egeesee takaso, “Nayo kasi maga

amapoo howo keenee dee ka takala? Bei, no Yu odo. Esino a Samaliya sobo,” dee takaso.

¹⁰ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Nayo Godeeye wulo egee tenemolo goo ee gooleedoloso, odo namapoo howo hoowa mo goo ee, no gooleedoloso badebei diepi, nayo amapoo kookaiyo gie badeli teneli howo ee hoowali. Osoloso nayo amapoo hoowa diepi, ayo nei namapoo howo egee teneli,” diso.

¹¹ Esemé sobo ogoſo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odo, no gie badeli teneli howo ee kamapoo keelaiyo? Osoloso namapoo ou howo keli me. Osoloso howo ou hagonosee diya gooboodomou.

¹² Esiga ibada amawe Yekob pepooko dolone see nayo toowa dalame ka sala? Bei, ibada amawe Yekobeeye howo hagee ka ou, osoloso yayo owolo dio sabolo osoloso o be sabolo howo ou hedebe hagee naliso. Osoloso yayo howo ou hagee imapoo poogoo diso.”

¹³ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Edebeeyo howo ou hamapoo howo naga, diba see howo nala pagalaiso.

¹⁴ Esino odo agayo howo ayo hagee keenee ee naga, yo see howo nala pagalaime. Esiga kookaiyo gie badeli teneli howo ayo yimapoo tenelai oso yima kulodu howo ou masi molone, yimapoo badoboso kookaiyo gie badeli ee tenelaiso.”

¹⁵ Esemé sobo ogoſo nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odo, nayo egee takoo howo egee

amapoo tenee, a hamamee see howo nala pegel-ega pagalame. Osoloso hamamee a hamapoo see howo kala sibilega pagalame,” dee takaso.

¹⁶ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No dileso nomo ido sibe,” diso.

¹⁷ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “A giso me,” diso.

Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo takolone, no giso me, dee egee takoo tei goo takoo.

¹⁸ Bei, no daga giso dee tiadoo egeesi mapoo obiaso. Esino giso epedee nobolo hagee bado ee tei nomonee. Esiga nayo egee takoo, tei goo takoo,” dee takaso.

¹⁹ Esemé sobo ogoso nei yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, a gooleedo, no Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo hee nosodoo.

²⁰ Samaliya bia ibada amawe dio oso mubi hagee ma dokodoo Godeeyo hu dokodoo poudiliso. Esino Yu odoo niyo takolone hedebe Yelusalem mi mapoo Godeeyo hu dokodoo ka poudilei tekepo dee takeliso. Esiga nayo amapoo takee, mi tekepo kamapoo iyo Godeeyo hu dokodoo ka poudileiyo?” dee takaso.

²¹ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Emegei, no mo to mapoo tei te. Edebeeyo Ma Godeeyo hu dokodoo poudalame Yelusalem mapoo osoloso mubi hamapoo sibilega pagalai biame ee olo siboso.

²² Samaliya odoo niyo goomoga poudili goo ee niba gooleedele. Esino Yu odoo iyo goomoga

poudili goo ee iba gooleedooso. Bei, gie badeli pidili odoo ee hedebe Yu odoo imaga sibileiso.

²³ Esiga biame olo siboso, esino biame ee olo simiso, tei yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei oso kitulugu maga, osoloso tei goo maga, Ma Godee mapoo goomoga poudalame. Bei, Ma Godeeye goo hageesi maga yimapoo goomoga poudili odoo omapoo diya goomegeliso.

²⁴ Godee yo Dio. Osoloso yimapoo goomoga poudili odoo oso Dio Tei maga, osoloso tei goo maga yimapoo goomoga ka poudilei tekepo,” dee takaso.

²⁵ Esemе sobo ogoѕo nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedooso, Mesaya edebeeyo takolone Keliso deli ee sibileiso. Osoloso yayo sibilesо imapoo goo susuga medee eligileiso,” diso.

²⁶ Esemе Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoо ee Mesaya aso, nobolo to egee komolo,” dee takaso.

²⁷ Egeesee semelee mapoo Yesuwo hamamee dili odoo oso edebeeyo bia mi ee ma kulo-duga wedi sibilesо egeino, Yesuye sobo sabolo to komolome, diya dio diso. Esino odoo heeso sobo omapoo woosolone, no ogoо goomogolo, dee takele. Osoloso odoo heeso Yesu mapoo woosolone, nayo kasalame sobo sabolo to ka kamalala, dee takele.

²⁸ Osoloso sobo oso o ou howo keli omapoo magoloso see o moso bia takalame see wedi diso.

29 Sobo ogooso dileso egeesee takaso, “Niba odoos hee hagee agalame sibe. Yayo goos ayo moodoo susuga ee takaso. Esiga odoos egee Keliso malaiso.”

30 Esemee moso bia susuga Yesu agalame diyadeeso.

31 Odoos susuga Yesu agalame sibadaga molome, Yesuwo hamamee dili odoos oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoos, no nei ne,” diso.

32 Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “A nei moloso. Esino nei ayo nali ee niba gooledele,” dee takaso.

33 Esemee Yesu o hamamee dili odoos oso diesono egeesee takaso, “Odoos heeso yimapoo nei tenee bele?” dee takaga meleeso.

34 Esemee Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo nei ee Godeeye goomoga goos talai goos oso. Osolosos yayo a diye diso, tou yayo amapoo tenee ee tomo dimeleso hoo poogoo mapoo hosudalame.

35 Niyo egeesee takeliso, ‘a bakadio bakadio di poogoloso nei howo segei tala dileiso,’ dee takeliso. Esino ayo nimapoo taka. Niba howo puo ogoloso nei howo segei* mapoo ege. Bei, epedee hagee nei telegee ee talai biame hagoso.

36 Esiga nei howo segei teli odoos oso dia tou eyo nei epedee hamapoo toso. Osolosos diayo odoos ee homokoko masi gooloogaloso tosibileso kookaiyo gie badeli talai mi mapoo mooloogoo mageliso,

4:34: Yon 6:38 4:35: Luka 10:2 * 4:35: **nei howo segei**
- Yesuye wudu taka hagee tei neidee eyo goos maga takele. Esino edebeeyo Godeeye to tekepo takomo dilei goos sabolo, osolosos odoos Godee mapoo gilimado sibilei goos ee wudu taka.

nei howo segeli odoosabolo, osolosonei howo segei teli odoosabolo hodobo goomogalame.

³⁷ Egeesi ma kulodu toso hagee takoo ee tei takooso, ‘Odoosabolo nei howo segeliso. Osolosonei odoosabolo nei howo segei ee teliso.’

³⁸ Esiga a niyo nei howo segele poogoo mi mapoo nei howo segei ee talame diye diso. Bei, mi omapoo odoosabolo daga tou toowa tooso. Esino see niyo dileso talaiso.”

Samaliya odoosabolo tei too

³⁹ Samaliya soboso dileso o odoosabolo mapoo takolone, “Goo susuga ayo moodoo ee yayo amapoo taka,” dee takeme, Samaliya odoosabolo susuga mi omapoo debeli oso to hagee duloso Yesu mapoo tei tooso.

⁴⁰ Osolosonei diayo sibilesonei Yesu mapoo egeesee takaso, “No epedee ibolo hodobo hamapoo badebee,” diso. Esemesonei Yesu yo biame bakadio dibolo hodobo omapoo badebeiso.

⁴¹ Egeesi ma kulodu odoosabolo susuga oso to yayo taka ee duloso yimapoo tei tooso.

⁴² Esemesonei diayo sobo omapoo egeesee takaso, “Nayo daga Yesuwo goo ee imapoo takeme, nee to duloso tei tooso. Esino iba epedee yayo takooga iso duloso tei toso. Esiga iba gooleedoosabolo, odoosabolo hagee mi odoosabolo susuga dia gie badeli pidili odoosabolo osodoo,” diso.

⁴³⁻⁴⁴ Egeesi ma kulodu Yesu eyo daga egeesee takaso, “Godee maga to tolosonei kokodo takomo sili odoosabolo ee tei o moso bia oso goweliso,” diso. Yesu

biame bakadio Samaliya mi mapoo badoboso see Gelili mapoo diso.

⁴⁵ Osoloso yo Gelili mapoo sibilesa peledo-boome, edebeeyo yo ido diso. Bei, diba nosee Yesuye Yelusalem mapoo Gababia wo ne biame mapoo goo susuga yayo moodoo ee diba egeiga.

Yesuye gamalee odoo eyo owolo tekepo pa

⁴⁶ Osoloso Yesu Gelili mi toowa omapoo badolone see Kana mi pepooko mapoo diso. Daga mi omapoo howodee ee see yayo wain i palame moodooso.

Biame omapoo Kapeniyum mi mapoo gamalee odoo heeyo giso holo paiye badebeiso.

⁴⁷ Esino gamalee odoo ogooso Yesuye Yudiya mi maga see Gelili mi mapoo simi goo ee duloso Yesu mapoo diso. Yo dilesa howolone egeesee takaso, “Mo holo paiyeso talame badoso. Esiga nayo mo holo tekepo palame Kapeniyum mi mapoo abolo sibe,” dee takaso.

⁴⁸ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Niyo ayo goo toowa opusomo di moodoo ee egelega poogooga, amapoo tei talaime,” dee takaso.

⁴⁹ Esemee odoo ogooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, mo holo teyaga, nayo saga sibilesa yo tekepo palame moodee,” diso.

⁵⁰ Esino Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No see wedi di. Nee holo wedileiso,” diso.

Esemee odoo yo Yesuwo to duloso tei toloso see o mi mapoo wedi diso.

⁵¹ Osoloso yo see eli domopoo osee dimolome, o tou teli odoos o sibilesos yimapoo egeesee takaso, “Nee holo olo weidilosos badosos,” dee takaso.

⁵² Esemes odoos ogosos nei dimapoo egeesee takaso, “Osokos howos domos kamapoo molome, yo kekebisa ka koododiala?” diso. Esemes diayos nei yimapoo egeesee takaso, “Eiyos osokos olo wudus magoos mapoo ka koododia,” diso.

⁵³ Esemes odoos yos gooleedolosos egeesee gooleebugusos, bei, eiyos osokos howos hedebe omapoo Yesuyes yimapoo takolones, “nee holo weidileisos,” dee taka goos ee gooleebugusos. Esemes odoos susugas o mosos kulodus debelis sabolos osolosos yibolos Yesu mapoo teis toosos.

⁵⁴ Esigas Yesuyes Yudiyas mi magas sees Gelilis mi mapoo sibilesos goos toowas opusomos di moodoos hagosos olo bakadio diso.

5

Yesuyes Betesadas howos sauwilis ou mapoo odoos hee tekepo moodoos

¹ Osolosos goos hagosos dilesos koodobumes, Yus odoosos wos nalis hees nalames Yelusalems mapoo polomes, Yesu yinosees omapoo palasos.

² Esigas Yelusalems mi beelees mapoo osulus hees Sipi Bes Osulus delis meleesos. Osolosos ees mas kulodus howos sauwilis dadabayos ou toowas meleesos. Howos sauwilis dadabayos ou o hus ees Yus odoos dias tosos takolones Betesadas delisos. Osolosos howos ou pees mapoo haus poobas dees tiadoos egeesis meleesos.

³⁻⁴ Egeeseelone odo paigiga sabolo, osoloso odo howo neliga sabolo, osoloso odo kido todobia sabolo, osoloso odo su kakawa poogoo sabolo hau omapoo tieseliso. [Osoloso diba omapoo tiesamolone, biame abo mapoo Godeeyo momaiye heeso sibilesa howo egee wolabeleso bolone osee tiesameliso. Bei, momaiyeso howo wolomeleso koodobuoga, odo daga malalo howo ee ma kulodu meili odo ee tekepo peliso.]

⁵ Egeeseelone giso hee dugo 38 ee ma kulodu paiye melee onosee hau omapoo badebeiso.

⁶ Odo daga yayo hoogoo pailoso badebei Yesuye ogoloso yimapoo egeese takaso, “No see weidilei goomogolo?” dee takaso.

⁷ Esem odo ogoso yimapoo nei egeese takaso, “Wiligi odo, howo weeleega, a pidilame ido meilei odo hee me. Bei, a meilame seega, odo heeso malalo meiliso,” dee takaso.

⁸ Esem Yesuye yimapoo egeese takaso, “No toboloso nee kida toloso di,” diso.

⁹ Osoloso biame omapoo odo egee see olo tekepo poloso o kida toloso diso. Esino goo hagoso peledaba ee Yu odo dia hasali biame omapoo ka peledaba.

¹⁰ Esem Yu odo dia wiligi odo tebisa oso odo hagoso o kida toloso di ee ogoloso yimapoo egeese takaso, “Hasali biame hamapoo odo heeso o kida toloso dilei tei,” dee takaso.

¹¹ Esem odo ogoso nei egeese takaso, “Odo a tekepo pa oso amapoo takolone, mo kida toloso di, dee takeme a ka di,” diso.

12 Eseme diayo yimapoo nei egeesee takaso, “Odo agayo namapoo takolone, nee kida toloso di, dee ka takala?” dee takaso.

13 Esino odoo yo tekepo pa ee yo medee kibiya gooledele. Bei, odoo susuga oso diya mooloo-goodeme, Yesu yo mooloogoodoo ee ma kulodu esigaboodooso.

14 See hamamee Yesuye odoo egee tei moso tegei ma kulodu badebei ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No, no medee goolee, no epedee olo tekepo paso. Esiga no see goo tokenee na te. Nayo goo tokenee see tobu tomo siloga, goo tokenee toowa see namapoo peledobeyaga,” dee takaso.

15 Eseme odoo ogooso dileso Yu odoo dia wiligi odoo dimapoo takolone egeesee takaso, “Yesuye a tekepo ka pa,” diso.

16 Egeesi ma kulodu Yesuye Yu odoo dia hasali biame mapoo goo hageesee teme, Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso komonolone yimapoo hegi goo tenelame bei mooloogooso.

17 Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma biame susuga tou tomoloso. Esiga anosee biame susuga tou ka tomoloso,” diso.

18 Yesuye to egeesee takeme, nei diayo yo wooloomalame diya goomogaso. Bei, yayo hedebe Yu odoo dia hasali biame ee gababile, esino yayo takolone, Godee yo tei Ama, dee taka goo omaga, eyo nediliyo yo Godee sabolo hodobo teiba neme.

*Godeeye kitulugu Owolo
Yesu mapoo tenee*

¹⁹ Esiga Yesuye Yu odoos dia wiligi odoos tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Owolo ayo mawo goomoga goo hee talai tebile. Esino Owolo ayo hedebe Maye teli goo ee ogoloso anoosee goo ee teliso.

²⁰ Maye Owolo a diya sooloo dalaga, goo yayo teli susuga ee Owolo amapoo eligiliso. Esememe niyo Owolo ayo goo moodoo ee ogoloso hoowoolame, Maye amapoo goo diya toowa moodoolai eligileiso.

²¹ Egeesi ma kulodu Maye odoos wedia hogogaduloso see gie badeli egee tenemolo, egeesee solone, Owolo ayo odoos mawo goomoga mapoo gie badeli ka tenemoloso.

²² Esiga Maye odoos goo koo midili. Esino yayo Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odoos susuga dia goo ee midilame.

²³ Egeesi ma kulodu Maye goo egee moodooso, odoos susuga oso Ma mapoo goomogolone o hu dokodoo poudalame. Osoloso diayo Owolo amapoo goomogolone mo hu onoosee dokodoo ka poudalame. Esiga odoos agayo Owolo amapoo goomoga poudilega badoga, yo Ma Godee a diye di odoos mapoo goomoga koo poudoso.

²⁴ Esiga ayo nimapoo ka taka. Mo to duloso a diye di odoos mapoo tei teli odoos ee badoboso kookaiyo gie badeli olo tooso. Odoos egeesee seli ee o goo tokenee eyo nei talaime. Yo teli maga dagadileso see gie badeli mapoo badoso.

²⁵ Esiga ayo nimapoo ka taka. Biame oso sibileiso, esino biame ee olo simiso, odo tei telega wedia oso Godeeyo Owolo mo to dulei. Egeesi ma kulodu edebeeyo mo to duloso tei toga, yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

²⁶ Bei, Ma yo gie badeli eyo bei yoso. Esiga Owolo ayo gie badeli eyo bei doloso badalame, yayo kitulugu amapoo olo teneeso.

²⁷ Osoloso Maye Owolo amapoo kitulugu olo teneeso, ayo odo susuga dia goo ee midilame. Bei, a Odo Holo.

²⁸ Esiga ayo taka to hagee duloso niba haga na dio di. Bei, biame oso sibileiso, odo wedia dia bi mapoo egee tiesamolo oso Odo Holo mo to duloso dia bi maga hogogadileiso.

²⁹ Egeesi ma kulodu goo tekepo tomo sili odo diba badoboso gie badeli talame hogogadileiso. Esino goo tokenee tomo sili odo diba dia goo tokenee eyo nei talame hogogadileiso.

³⁰ Ayo goo mawo goolee ee tomo silei tebile. Bei, Ma a diye di oso goo midilei goo amapoo takooga, ayo goo egeesi ka midili. Esiga ayo goo midili ee diya tekepo. Bei, ayo mawo goomoga goo koo tomo sili. Esino ayo hedebe odo a diye di oso goomoga goo ee ka tomo siloso.

Yesuwo goo taka

³¹ Esiga ayo hedebe mo goo maga takooga, edebeeyo mo to mapoo tei talai goo eyo bei mauwe dalaiso.

³² Esino mo Maye mo goo maga takomoloso. Bei, a gooleedoo, yayo mo goo maga egee takoo, ee tei takooso.

³³ Esiga niyo odoo abo Yonee mapoo diye diso. Eseme yayo dimapoo tei goo takaso.

³⁴ Esino edebeeyo mo goo maga tei goo egee takoo goo ee tei beleso, a medee koo gooleeso. Esino niyo gie badeli talame ayo goo susuga hagee nimapoo takaso.

³⁵ Yonee yo keme masi gadeebugu nimapoo teneeso. Esiga niyo biame deiyepo ee ma kulodu gadeebugu sabolo dabalame diya goomogaso.

³⁶ Esiga Yoneeye mo goo maga tei goo takomo siliso. Esino tou ayo temeleso hosudalame Godeeye amapoo tenee oso Yoneeye mo goo takomo sili ee dagadiso. Bei, tou ayo tomo sili oso Maye a diye di goo ee ka eligiso.

³⁷ Osoloso mo Maye a diye di oso mo goo maga tei goo ka takooso. Esino niyo to yayo taka ee dule, osoloso o mudu egele.

³⁸ Esiga niba Godeeyo to duloso nibada sooloo ma kulodu tei koo teli. Bei, niyo Maye diye di odoo amapoo tei koo teli.

³⁹ Niyo Godeeyo to booka mapoo hogugu medee hesigaloso gooleedoloso dobolone, nei to oso nimapoo gie badeli tenelaiso doloso doso. Esino niyo to hesiga ee mo goo takeli.

⁴⁰ Esino ayo nimapoo gie badeli tenelame seega, niyo amapoo sibilei koo goomegeli.

⁴¹ Osoloso niyo see mo hu dokodoo poudilei, ayo haga koo gooleeso.

⁴² Bei, a gooleedooso, niyo nibada sooloo ma kulodu Godee goolee mauwe.

⁴³ Esiga ayo mo Ma Godeeyo hu maga simiso. Esino niyo a koo goomogoso. Esino edebeeyo eyo goolee o hu maga siboga, niyo odo egee goomogolone yo idiliso.

⁴⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo nibada hu dokodoo poudilei goomogolone debeliso. Esino Godee hedebe yayo nibada hu ono dokodoo poudalame, niyo ki koo kituluguli. Esiga niyo amapoo kasee tei talaiyo?

⁴⁵ Esiga ayo Mayo mudugiyopoo niba odo tokenee dee takeeya dee na goolee. Niyo goolee, Moseseeye niba pidilei gooleeso. Esino yayo Mayo mudugiyopoo niba odo tokenee dalaiso.

⁴⁶ Egeesi ma kulodu niyo Moseseeye taka to mapoo tei too diepi, niba ayo taka to mapoo tei teliyo. Bei, Moseseeye mo goo ee Godeeyo to booka mapoo ka hogugu.

⁴⁷ Esino niyo Moseseeye to hogugu mapoo tei telega ka doso. Esiga niyo to ayo hagee takoo mapoo kasee tei talaiyo?”

6

Yesuye odo 5,000 mapoo nei pi

(Mat 14:13-21; Maka 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Esemee goo hagosoo dileso koodobume, Yesu yo see Gelili abei hodiokoo du maga dalo soowaso. Gelili abei hageeyo hu hee ee Taibiliyes deliso.

² Egeeseelone Yesuye goo toowa opusomo di moodoolone, odo paigiga susuga tekepo moodoo

demelee maga, odoo mooloogoodoo toowa oso goo egee ogoloso yima hamamee mili diyadeeso.

³ Esemé Yesúye o hamamee dili odoo sabolo mubi ma dokodoo peleso debeiso.

⁴ Osoloso biame omapoo Yu odoo dia Gababia wo nali biame ee olo koola tabaso.

⁵ Biame omapoo odoo mooloogoodoo toowa oso yimapoo sibadee ee ogoloso Yesúye Pilipi mapoo egeesee takaso, “Iyo nei moleeso kamapoo toloso odoo susuga hamapoo ka pileiyo?” diso.

⁶ Esiga Yesúye odoo hagee bia dimapoo moodolai goo ee yo olo gooleedoloso badolone, see wulo Pilipiye tei too ee agalame yimapoo egeesee ka taka.

⁷ Esemé Pilipiye nei egeesee takaso, “Odoosusuga hagee bia dimapoo iyo nei toloso pilei ee, molee toowa kamapoo talaiyo? Bei, edebeeyo odoo susuga hagee bia nei pilame molee talame biame 200 ee ma kulodu tou toowa toga, molee oso odoo hedebe hedebe di mapoo wulo nei pepooko pilei tebileime,” dee takaso.

⁸⁻⁹ Esemé Yesú o hamamee dili odoo hee Saimon-Pitayo omolo Enduluye Yesú mapoo egeesee takaso, “Hagee ma kulodu giso holo heeso wo si dee tiadoo sabolo osoloso di bakadio sabolo toloso badoso. Esino nei pepooko hagoso odoo susuga ee pilei tebile,” diso.

¹⁰ Esemé Yesúye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Odoosusuga hagee bia bulume doloso takee,” diso. Mi omapoo obu bouwe meleeso. Esemé odoo susuga go domo omapoo bulumaso. Egeesi ma kulodu hedebe gisowe hesiga ee 5,000 egeesi tugodooso.

¹¹ Esemé Yesúye wo si toloso Godee mapoo goomoga to takoloso, wo si popeiloso odoo susuga mapoo piso. Osoloso di bakadio toloso goo hedebe o egeesi moodooso. Esemé odoo susuga oso nei egee naloso diya edigaso.

¹² Diba nei naloso oduguloso doboome, Yesúye o hamamee dili odoo dimapoo egeesee takaso, “Nei abo poogoo susuga ee misigamo di. Nei abo wulo gamenee peegeeyaga,” diso.

¹³ Esemé wo si dee tiadoo odoo susuga oso naloso abo poogoo ee, Yesu o hamamee dili odoo oso misigamo dileso bou tegei 12 egeesi metam-agisaso.

¹⁴ Odoo susuga oso Yesúye goo toowa opusomo di moodoo hagee ogoloso egeesee takaso, “Tei takoo, odoo hagee Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo iyo sibileiso doloso bolone debei odoo ee hagosodoo,” dee takaga meleeso.

¹⁵ Esemé Yesúye dia wiligi odoo tabalame, Yesu mapoo sibileso seselame gooleemelee goo ee, yo olo gooleedooso. Esino Yesúye olo ogoloso diba poogoloso see obusomo mubi ma dokodoo palaso.

Yesúye howo ma dokodooga di

(Mat 14:22-33; Maka 6:45-52)

¹⁶ Olo habedee mapoo Yesu o hamamee dili odoo oso yo balame abei mapoo mouso.

¹⁷ Esino Yesu sibilega molome olo neligaso. Esemé diba dia du mapoo toboloso Kapeniyum mi mapoo dalo soowaso.

¹⁸ Diba sudaso olo sulugamo diyadaga molome, i toowa simi oso howo ki toowa simiso.

19 Diba eli sage 5 kilomita egeesi diyadaga molome, Yesuye howo ma dokodooga dimapoo sibume egeiso. Esemе diba diya obulone dio diso.

20 Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Niba haga na ebi. Ayo siba,” diso.

21 Esemе diayo goomoga sabolo yo dia du ma kulodu dabeegee diso. Egeesee semelee mapoo haga booloogelega mi diayo di omapoo peledoboloso dia du omapoo oluguso.

Yesu yo wo gie badeli teneli

22 Biame hee mapoo Yesuye nei pi odoosusuga oso du dali hedebe omapoo meilesos Yesu bameleeso, daga omapoo du hedebe meleega, diayo goolee Yesu omapoo badaba bele dolone. Bei, Yesu o hamamee dili odoos dibusomo daga malalo du egee tolosos dime diayo egeiga.

23 Esemе biame domo omapoo odoos du abo maga Taibiliyes mi maga sibilesos odoos mooloo-goodos toowa oso debei mapoo peledabaso. Daga mi koola omapoo Yesuye Godee mapoo goomoga to takolosos odoos susuga mapoo nei piso.

24 Esino diayo omapoo egeino, Yesu sabolos o hamamee dili odoos sabolos me neme, see diayo du omaga Yesu esilame Kapeniyum mi mapoo soowaso.

25 Diayo abei dalosos Kapeniyum mi mapoo peledobolosos Yesu ogolosos yimapoo egeesee takaso, “Eligili odoos, no kopolone hamapoo ka simiyo?” dee takaso.

26 Esemе Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo a esiamos simi egee, ayo goos toowa opusomos di moodos ee egeiga, niyo a ka

esiamo sibile. Esino niba ayo nei pime ne oso diya edigaga, niyo wulo a ka esiamo simidoo.

²⁷ Esiga niba nei saga me pegeli egeesi haga na esiamo silesibe. Esino niba kookaiyo moloso osee meli nei ono ka esiamo silesibe. Odo Holo ayo nei hagee nimapoo tenelaiso. Bei, Ma Godeeye Owolo ayo goo hagee talame amapoo kitulugu olo teneeso.”

²⁸ Esem diayo nei egeese takaso, “Godeeye iyo ogoo goo talame diya ka goomogosomo?” dee takaso.

²⁹ Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Godee yo goomogoso, yayo diye di odo amapoo tei talame.”

³⁰⁻³¹ Esem odo mooloogoodoo oso yimapoo egeese takaso, “Iyo namapoo tei talame, nayo ogoo goo toowa opusomo di ka moodolaiyo? Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso takolone, ibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo silesibume, Moseseeye Kei mi ma dokodooga wo mana deli* ee diayo nalame teneliso. Esiga Moseseeye ibada amawe dimapoo goo hagee moodooso. Esino iyo namapoo tei talame, nayo imapoo ogoo goo moodolaiyo?” dee takaso.

³² Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Ayo nimapoo taka. Moseseeye nibada amawe dio mapoo Kei mi wo ee tenele. Esino mo Maye dimapoo wo egee ka tenee. Goo hedebe egeesi

6:27: Yon 6:48-58 **6:29:** 1Yon 3:23 **6:30-31:** Exo 16:14-15; Num 11:7-9; Psa 78:24; Mat 16:1; Yon 2:18 * **6:30-31: wo mana deli** - Yu odooso dugo 40 ee ma kulodu miwe poogoo mi mapoo silesibume, Godeeye wo mana deli hagee diayo nalame teneliso. Mana deli hagee, wo masi heliye pepooko dooboo hadali.

masi, yayo Kei mi ma dokodooga tei wodee ee nimapoo ka tenemoloso.

³³ Esiga Godeeyo wo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo sibeye dee taka ee aso. Bei, ayo mi odoo mapoo gie badeli ka tenemoloso.”

³⁴ Eseme nei diayo yimapoo egeesee takaso, “Wiligi odoo, biame susuga gie badeli wo egee nayo imapoo tenemelee,” dee takaso.

³⁵ Eseme Yesuye egeesee takaso, “Gie badeli teneli wo aso. Esiga odoo agayo amapoo siboga, yo see hodileime. Osoloso odoo agayo amapoo tei toga, yo see howo nala pagalaima.

³⁶ Daga ayo nimapoo takolone, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee niyo olo egeiso, dee takaso. Esino niba amapoo tei koo to.

³⁷ Odoo mo Maye amapoo tenee oso amapoo sibileiso. Esiga dima kulodu odoo hee ayo peegoo habigileime.

³⁸ Bei, ayo Kei mi ma dokodooga mi hamapoo simi egee, mawo goomoga goo ee talame ka sibile. Esino mo Ma, a diye di odoo oso goomoga goo ee talame ka simi.

³⁹ Egeesi ma kulodu yayo goomoga goo ee hagoso. Odoo yayo amapoo tenee dima kulodu ayo hedebe osugobalai, yo koo goomogoso. Esino hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see gie badeli talame hogogadileiso.

⁴⁰ Bei, mo Ma yo goomogoso, odoo agayo Owolo a ogoloso amapoo tei toga, diba bado-boso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso

hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogogadileiso.”

⁴¹ Egeesee semelee biame omapoo Yesuye takolone, “A Kei mi ma dokodooga simi wo aso,” dee takeme, Yu odoo oso duloso komonolone to boowaso.

⁴² Esemе diayo egeesee takaso, “Odoо hagee Yosepeeyo owolo Yesuso. Esiga ama dio owee dio, iba gooleedoo. Esino yayo takolone, yo Kei mi maga simi, diso. Yayo kasalame egeesee ka takayo?” dee takaso.

⁴³ Esino Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nima kulodu to boowa egee molo omapoo koodobie.

⁴⁴ Bei, edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime. Esino Ma a diye di oso amapoo sibilame gi odoo oso amapoo sibileiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo yo ta maga see hogadileiso.

⁴⁵ Osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoo heeso egeesee hoguguso, ‘Godeeye odoo susuga eligileiso,’ diso. Esiga odoo agayo Mayo to duloso yimaga goo gooleedoga, diayo amapoo sibileiso.

⁴⁶ Odoо heeso Ma egele. Esino hedebe Ma Godee maga simi odoo ayo Ma egeiso.

⁴⁷ Esiga ayo nimapoo taka. Amapoo tei too odoo yo olo badoboso kookaiyo gie badeli tooso.

⁴⁸ Gie badeli teneli wo ee aso.

⁴⁹ Esino nibada amawe dio oso miwe poogoo mi mapoo dobolone, wo mana deli ee nolone

debeiso. Esino wo mana deli ee nali odoo egee bia olo wediaso.

⁵⁰ Esino wo hagee Kei mi maga simi. Esiga wo hagee naga odoo egee bia wedileime.

⁵¹ Kei mi ma dokodooga simi gie badeli teneli wo ee aso. Esiga edebeeyo wo hagee naga, yo badoboso kookaiyo gie badalaiso. Osoloso wo ayo tenelai egee molo ee mo hwei, mi odoo oso gie badeli talame.”

⁵² Esemé Yu odooso to hagee duloso dima kulodu to boowoolone egeesee takaso, “Odoó hagoso o hwei iyo nalame kasee tenelaiyo?” dee takaso.

⁵³ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Niyo Odoó Holo mo sawo sabolo osoloso mo hwei sabolo nelega poogooga, niba gie badeli talaime.

⁵⁴ Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo, diba badoboso kookaiyo gie badeli talaiso. Osoloso hamameedee biame mapoo ayo diba wedia maga see hogogadileiso.

⁵⁵ Mo hwei sabolo osoloso mo sawo ee tei nei dee oso.

⁵⁶ Egeesi ma kulodu mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso abolo hedebe doloso ka badoso. Osoloso anosee dibolo hodobo badoso.

⁵⁷ Esiga Ma a diye di oso gie badoga anosee ka badoso. Esiga mo hwei sabolo osoloso mo sawo sabolo nali odoo oso amaga gie badeli talaiso.

⁵⁸ Egeesi ma kulodu a nibada amawe diayo namo silee wo egeesinee. Bei, diayo wo egee ne oso dimapoo gie badeli tenele. Esino a Kei

mi ma dokodooga simi wo tei aso. Esiga ede-beeyo wo hagee naga, diba badoboso kookaiyo gie badalaiso.”

⁵⁹ Yesuye Kapeniyum mapoo howo gisili moso ma kulodu odoosusuga mapoo eligilone goosusuga egeesee ka taka.

Yesuwo to ee gie badeli teneli

⁶⁰ Esino Yesu yo deedeesilesibili odoososo Yesuye eligi gooeeduloso egeesee takaso, “Eligi goohagee diya koudadoo. Odoosogayoto hagee talai ka teibayo?” deetakaso.

⁶¹ Egeesi ma kulodu Yesu yo deedeesilesibili odoosodima kulodu to boowoogamelee ee gooleedolosodimapoo egeesee takaso, “Goo ayo hagee takoo oso nimapoo dala teneedo?”

⁶² Goo hagoso nimapoo dala teneega, niyo Odoosolo ayo see Kei mi ma dokodoo wedi palalogoloso kasee goolaisomo?

⁶³ Dio Tei oso gie badeli ka tenemoloso. Esinosusogoomoga goosogie badeli koo tenemoloso. To ayo nimapoo taka ee Dio Tei maga simi, esigato oso gie badeli ka tenemoloso.”

⁶⁴ Yesu yo daga malalo ologooleedooso, yimapoo tei telega pagalai odooe. Osolosoyo tolosoha teli odoosomapsalaitiasalai odoosonosee yo ologooleedooso. Esigayayodimapoo egeesee takaso, “Odoosobonima kulodu egeedoosomapsalaitiasalai odoosonosee yo ologooleedooso. Esigayayodimapoo egeesee takaso, “Odoosobonima kulodu egeedoosomapsalaitiasalai odoosonosee yo ologooleedooso.”

⁶⁵ Goo egeesi maga ayo to hagee nimapoo olo takaso, ‘Edebeeyo eyo goolee amapoo sibileime.

Esino Maye amapoo sibilame kitulugu tenee odoo oso amapoo sibileiso,' dee takooso.”

⁶⁶ Yesuye to hagee taka koodobume, yo deede silesibili odoo aboso yo deede silei gowoolone yo poogoo diso.

⁶⁷ Esem Yesuye o hamamee dili odoo 12 mapoo egeese takaso, “Niba nose a poogoo dilei goomogosomo?” dee takaso.

⁶⁸ Esem Saimon-Pitaye nei egeese takaso, “Lodee, iba odoo ugu mapoo dileiyo? Hedebe nee to oso gie badeli ka tenemoloso.

⁶⁹ Esiga iyo namapoo tei toso. Osoloso iba gooleedooso, no tei odoo Godee maga simi oso,” diso.

⁷⁰ Esem Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Ayo odoo 12 niba olo hudi magooso. Esino nima kulodu odoo hedebe Saiteneeyo tou teli odoo badoso.”

⁷¹ Esiga Yesuye to hageese taka egee, Saimon-Iskaliyot eyo owolo Yudas eyo goo ee taka. Bei, Yudas yinosee Yesuwo hamamee dili odoo 12 ee ma kulodu badeli. Esino yayo hamamee Yesu ha teli odoo mapoo tiasalaiso.

7

*Yesuwo omolo dio oso
yimapoo tei tele poogoo*

¹ Esiga goo hagoso dileso koodobume, Yesu yo Yudiya mi mapoo silei gowoolone, see Gelili mi mapoo dileso siliso. Bei, Yudiya mi omapoo Yu

odoo dia wiligi odoo oso Yesu wooloomalame eli esiamo siliso.

² Osoloso Yu odoo dia Waseme moso maga wo nalai biame* olo koola tabaso.

³ Esemé Yesuwo omolo dio oso yimapoo egeesee takaso, “No mi hagee poogoloso see Yudiya mi mapoo di, no deedee silesibili odoo oso nayo goo toowa opusomo di moodooga ee agalame.

⁴ Bei, edebeeyo o goo ee odoo susuga oso gooleedalai goomogoga, yo goo mada koo moodoomo siliya. Esiga no goo toowa opusomo di medee woola moodoomo sile, odoo susuga oso nee goo ee ogoloso gooleedalame,” diso.

⁵ Goo egeesi ma kulodu Yesuwo omolo dio oso yimapoo tei telega debeiso.

⁶ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo Yelusalem mapoo dilei biame koo tugodo. Esino niba dilei goomogoga, wulo biame hee mapoo dilei tekepo.

⁷ Mi odoo oso niba hegilei eyo bei me. Esino diayo a hegiliso. Bei, ayo dia goo tokenee ee woola yilige buguga.

⁸ Esiga niba wo ne mapoo diyadee. Esino a dileime. Bei, mo biame tugodelega.”

⁹ Yesuye egeesee takoloso Gelili mi mapoo badebeiso.

7:2: Lev 23:34 * **7:2:** Yu odoo dia amawe diayo miwe poogoo mi mapoo dobolone, dugoso moso tegegaloso omapoo debeliso. Biame ee goolone, Yu odooso Waseme moso maga wo nali biame mapoo homo deeso waseme moso tegegaloso omapoo debeliso. Osoloso Yu odoo dia wo nali hagee sabolo osoloso abo ee Yelusalem mapoo nalis. **7:5:** Diye 1:14

*Waseme moso maga wo ne biame mapoo
Yesuye odo mapoo eligi*

¹⁰ Yesuwo omolo dio oso Waseme moso maga wo nalame Yelusalem mapoo paladee neme, Yesu yinosee hamamee palaso. Esino odo howo woola palai gowoolone mada palaso.

¹¹ Osoloso wo ne ee ma kulodu Yu odo dia wiligi odo oso Yesu esilone egeese takaso, “Yesu kasomo?” dee takaso.

¹² Esem e odo mooloogoodoo toowa oso mada dima kulodu Yesuwo goo maga mada takomo silesibulone, odo aboso egeese takaso, “Yesu odo tekepo,” dee takaso. Esino odo aboso takolone, “Haye, yo wulo gamenee goo maga odo peegoo ka gilimado du,” dee takaso.

¹³ Esino Yu odo dia wiligi odo bolo obulone, diayo Yesuwo goo maga to woola takele.

¹⁴ Osoloso wo ne olo domo taba mapoo, Yesuye tei moso mapoo peleso Godeeyo to eligilame bei mooloogooso.

¹⁵ Esem e Yu odo oso yayo eligi goo ee duloso diya howoogadolone diayo egeese takaso, “Odo hagee kasi maga Godeeyo to susuga ka goolee-doowo? Bei, yo Godeeyo to gooleedeli sukulu mapoo dile,” dee takaso.

¹⁶ Esem e Yesuye nei dimapoo egeese takaso, “Ayo hagee eligi wulo mawo goolee koo eligili. Esino a diye di Godee maga simi goo ee eligili.

¹⁷ Esiga Godeeye goomoga goo ee talame goomoga odo oso ayo eligi goo hagee tei Godee

maga simidoo doloso gooleedalaiso. Osoloso ayo mawo goolee koo eligili goo onosee gooleedalaiso.

¹⁸ Edebeeyo eyo goolee eligimo siloga, yo o hu eyo nediliyo doko topoloso. Esino edebeeyo yo diye di odoos goolee ee eligimo siloga, yo diye di odoos eyo hu ee doko topoloso. Esiga yo tei goo takeli, osoloso yo gamenee koo takeli.

¹⁹ Moseseeye nimapoo tei magoo hogugu ee teneeso. Esino niba susuga tei magoo hagee koo dedeli. Esiga kasi maga niyo a wooloomalame ka sala?”

²⁰ Esemee odoos mooloogoodoo oso nei yimapoo egeesee takaso, “Bo holoso nama kulodu palaga, no to egeesee ka takoo. Iba no wooloomalame koo seeso,” diso.

²¹ Esino Yesuye dimapoo nei egeesee takaso, “Niyo hasali biame mapoo ayo goo toowa opusomo di hedebe moodoo ogoloso niba susuga dio diso.

²² Egeesi ma kulodu niba nosee Moseseeye tei magoo ee dodolone niyo hasali biame mapoo tou teliso. Bei, niyo Moseseeye tei magoo ee dodolone holope kolo kweliso. Esino holope kolo koolame tei magoo hagee Moseseeye magele. Esino nibada amawe diayo ka magoo.

²³ Esiga Moseseeye tei magoo gababiyaga hasali biame mapoo niyo holope kolo kweliso. Esino niyo kaseega ayo niyo hasali biame mapoo odoos paiye tekepo moodooga niyo amapoo ka komonowala?

²⁴ Esiga niyo wulo edebeeyo o suso goo moodoo ee ogoloso saga na midi. Esino tei goodee maga niyo o goo ka midi.”

Yesu tei Kelisowo?

²⁵ Osoloso Yesuye to taka hagee duloso, Yelusalem odoo aboso dieso nediliyo egeesee takaso, “Odo hagee ibada wiligi odoo oso wooloomalaigo dee takemeni osobeles?”

²⁶ Niba ege, yayo odoo susuga eyo howo woola eligime, odoo heeso yimapoo to hee koo takooso. Esiga ibada wiligi odoo oso goolee yo tei Keliso goolee malaiso.

²⁷ Esiga Kelisoye siboga, mi yayo simi ee odoo heeso gooleedalaime. Esino mi Yesuye simi ee iba gooleedooso,” diso.

²⁸ Esem Yesuye tei moso mapoo osee eligilone toso neligidi egeesee takaso, “O. Tei takoo. Mo goo sabolo osoloso ayo simi mi sabolo niba olo gooleedoodoo. Esino a mawo goolee maga sibilesa hamapoo koo badoso. Haye, a diye di odoo eyo goo ee tei, esino niba yo gooleedeles.”

²⁹ Esino hebebe ayo yo ka gooleedoo. Bei, a yimaga simi osoloso yayo a nimapoo sibeye diso.”

³⁰ Esem biame omapoo wiligi odoo diba goomogaso, Yesu omapoo talame. Esino odoo heeso yimapoo goo hee moodeles. Bei, o biame tugodelega.

³¹ Esino odoo mooloogoodoo ee ma kulodu odoo aboso Yesu mapoo tei tolone egeesee takaso, “Odo heeso sibilesa goo toowa opusomo

di moodooga, goo toowa opusomo di Yesuye moodoo hagee dagadileime. Esiga Yesu hagee tei iyo hagee bamolo Keliso oso,” dee takaso.

³² Esiga odoos mooloogoodoo oso Yesuwo goo maga taka ee Pelisi odoos oso duso. Esiga Pelisi odoos egee bia sabolo osoloso tei moso wiligi odoos tebisa oso tei moso gidebeli odoos diye diso, diayos dileso Yesu talame.

³³ Yesuye see odoos mapoo takolone egeesee takaso, “A biame deiyepo hamapoo nibolo hodobo badalaiso. Osoloso a diye di odoos mapoo see wedi dileiso.

³⁴ Niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Bei, ayo badalai mi omapoo sibilei niba tebileime,” diso.

³⁵ Esemee Yu odoos dieso nediliyo dima kulodu egeesee takaga meleeso, “Yo kamapoo duga iyo yo egelega ka pagalaiyo? Yo ibada odoos abo Guliki odoos debeli mi mapoo egee do mapoo dileso Guliki odoos mapoo Godeeyo to eligilame ka sabele.

³⁶ Osoloso yayo imapoo takolone, iyo yo esileiso, esino iyo yo agalaime. Osoloso, yayo badalai mi omapoo sibilei iba tebileime, dee taka eyo bei ogoobo?” dee takemeleeso.

Gie badeli teneli howo

³⁷ Esiga Waseme moso maga wo ne hamameedee biame egee goo toowa. Osoloso biame omapoo Yesuye toboloso to neligidi egeesee takaso, “Odoos agayo howo ka na poogoosomo, yo amapoo howo nala sibeye dee.

³⁸ Osoloso Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Edebeeyo amapoo tei toga, gie badeli teneli howo oso yima kuloduga gasibileiso.’”

³⁹ Esiga Yesuye goo taka hagee, yimapoo tei too odoos mapoo Dio Tei tenelai goo ee takolone egeesee ka taka. Esino epedee omapoo Dio Tei dimapoo tenele. Bei, Yesu yo Ama mapoo pelega.

⁴⁰ Esiga odoos mooloogoodoo ee ma kuloduga odoos aboso Yesuye taka to ee duloso egeesee takaso, “Odoos hagee tei Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos sibabeleso iyo bamelee osodoo,” dee takaga meleeso.

⁴¹ Esemee odoos aboso egeesee takaso, “Yo Keliso,” dee takameleeso. Esino aboso egeesee takaso, “Haye, yo Kelisonee. Bei, Keliso yo Gelili mi maga sibileime.

⁴² Bei, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Keliso yo Deibidiyo amawe dio dima kuloduga sibileiso. Osoloso yo Deibidiye badebei mi Betilihem mapoo soomagalaiso,’ diso,” dee takaso.

⁴³ Egeeseelone Yesuwo goo maga odoos abo puloso debeiso.

⁴⁴ Osoloso odoos aboso Yesu talame goomogaso. Esino odoos heeso yimapoo goo hee moodele.

*Yu odoos dia wiligi odoos tebisa oso
tei tele poogoo*

⁴⁵ Esemee epedee omapoo tei moso gidebeli odoos oso see mosoowe wedi simi ogoloso, tei

moso wiligi odoos tebisa sabolo, osoloso Pelisi odoos oso dimapoo egeesee takaso, “Bei kaseme niyo Yesu hamapoo ido sibilega ka poogoowo?” diso.

⁴⁶ Esem diayo nei egeesee takaso, “Daga odoos heeso to Yesuye keli egeesee koo keli,” dee takaso.

⁴⁷ Esem Pelisi odoos nei dimapoo egeesee takaso, “Niba noseeyo yayo eligi goos oso peegoo gilimado disomo?”

⁴⁸ Esino Pelisi odoos ima kulodu osoloso ibada wiligi odoos dima kulodu odoos heeso yimapoo tei too niyo egeesee? Haya.

⁴⁹ Esino odoos mooloogoodoo hagee ma kulodu, odoos aboso Moseseeye tei magoo goos ee kibiya gooledelega tei toosoo. Esiga diba Godeeyo kamana ma hemidu doso.”

⁵⁰ Esiga dima kulodu Pelisi odoos hee badebeiso, o hu Nikodimas. Daga yayo gesi Yesu agalame diso. Esiga yayo dimapoo egeesee takaso,

⁵¹ “Moseseeye tei magoo ee dodolone iyo daga odoos o goos midilega, wulo o tokenee eyo nei tenelai ee tekeponee,” diso.

⁵² Esem Pelisi odoos abo sabolo osoloso wiligi odoos tebisa oso yimapoo egeesee takaso, “Nonosee Gelili odoowo? No Godeeyo to booka mapoo hogugu ee medee hesigaloso gooleede. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, Godee maga to toloso kokodo takomo sili odoos ee Gelili mi maga sibileime.”

⁵³ Osoloso to kesamelee omapoo koodobuloso odoos susuga dia mosopoo diyadeeso.

8

*Kooka soboso adaba giso goo heli too
Yesu mapoo ido simi*

¹ Esino Yesu Olipi mubi ma dokodoo palaso.

² Osoloso gesikolodee Yesu yo tei moso mapoo wedi sibilesa badoboome, odoosusuga oso yimapoo simiso. Esemeyayo omapoo badolone odooseligimeleeso.

³ Esemeyadomo omapoo tei eligili odoosabolo, osoloso Pelisi odoosokooka sobo heeso adaba giso goo heli too ee ogoloso, diayo yo ido sibilesa odooshowo woola tebediso.

⁴ Esemeyadiayo Yesu mapoo egeeseetakaso, “Eligili odoosokooka sobo hagosoadaba giso goo heli tomosileeme ogoloso yohamapoo ka ido simi.

⁵ Moseseeye tei magoo hogugu oso egeeseetakaso, ‘Sobo heeso goohageeseetoga, yoyosoenigameleso wooloome,’ deetakooso. Esiganayomapoo takee, iyo sobohamapoo gookaseemoodoolaisomo?” deetakaso.

⁶ Goo egeesimaga Yesuye to tokenee takooga kamidilame, diayo yokukolo egeiso.*

Esino Yesu miyomoo gauwuloso deewolugusomi mapoo hogugu meleeso.

8:5: Lev 20:10; Deut 22:22-24 * **8:6:** Biame omapoo Yu odoosotei magoo bakadio ee dodolone debeiso. Moseseeye tei magoo hogugu oso egeeseetakaso, “Sobo heeso goohageeseetoga, yoyosoenigameleso wooloome,” deetakooso. Esino Loumgamaleeyotei magoo hogugu oso egeeseetakaso, “Goo ee tei.” Yesuyetakolone, sobo egee wooloome, deetakooga, yayo Loumgamaleeyotei magoo ee gababileiso. Esino yayotokolone, sobo egee na wooloome, deetakooga, yayo Moseseeye tei magoo ee gababileiso.

⁷ Esino diayo yimapoo osee woosa molome, Yesu yo toboloso dimapoo egeesee takaso, “Esiga nima kulodu odo hee goo tokenee koo teli daga, odo ogo malalo sobo omapoo yoso ka enige,” diso.

⁸ Osoloso Yesu see tobu miyomoo gauwuloso dee woluguso mi mapoo hogugu meleeso.

⁹ Esem e odo susuga sobo egee ido simi oso Yesuwo to duloso obulone, daga adaga dimaga bei mooloogooloso hedebe du, hedebe du diso. Osoloso odo susuga olo poogoo dulone, hedebe Yesu dio sobo egee dio omapoo poogooso.

¹⁰ Esem Yesuye toboloso sobo mapoo egeesee takaso, “Sobo, no goweli odo hamapoo debe ee kasomo? Odo hee nee tokenee eyo nei namapoo dala tenelai hedebe badolo?” dee takaso.

¹¹ Esem sobo ogo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Wiligi odo, haye, odo hee medoo,” diso.

Esem Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Anosee nee tokenee eyo nei ayo namapoo dala tenelaime. Esiga no di. Esino no tokenee see tobu na te,” dee takaso.]

Yesu mipoo hageeyo gadeebugu

¹² Esem Yesuye odo mooloogoodoo mapoo see egeesee takaso, “Mipoo hageeyo gadeebugu ee aso. Esiga a dodomo sili odo yo neliga ma kulodu sileime. Esino yo gie badeli talai eligili gadeebugu ee talaiso,” dee takaso.

¹³ Esem odo mooloogoodoo ee ma kuloduga Pelisi odooso nei egeesee takaso, “No wulo nee

goo ee takomolo. Esiga nayo egee takoo goo ee iba tei koo toso,” dee takaso.

¹⁴ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “O. Tei takoo. A mo goo ee takooso. Esino ayo hagee takoo tei goo taka. Bei, ayo simi mi ee a gooleedoo. Osoloso ayo dilesó badalai mi onosee a gooleedoo. Esino ayo simi mi sabolo, osoloso ayo dilesó badalai mi ee, niba gooleedele.

¹⁵ Esiga mi odoó dia goo ee dodolone, niyo emegei dia goo ee midiliso. Esino ayo emegei dia goo ee koo midili.

¹⁶ Esino ayo emegei dia goo midilei gooleega, ayo medee tei goo maga dia goo midileiso. Bei, ayo mobusomo koo midili. Esino mo Ma a diye di sabolo goo ka midili.

¹⁷ Esiga Moseseeye tei magoo hogugu oso egeesee takooso, ‘Goo hedebe mapoo odoó baka-dio oso to hedebe onosee takooga, diayo egee takoo ee tei goo takooso,’ deliso.

¹⁸ Esiga anosee tei magoo egee dodolone mawo nediliyo mo goo maga tei goo takooso. Osoloso mo Ma a diye di oso mo goo maga tei goo take-liso.”

¹⁹ Esemé Pelisi odooso nei yimapoo egeesee takaso, “Nama kasomo?” diso. Esino Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Mo Ma sabolo osoloso a, niba gooleedele. Niba a gooleedoo diepi, mo Ma nosee niba gooleedeliyo,” dee takaso.

²⁰ Yesuye tei moso ma kulodu emegei di molee tenee mageli koola omapoo tobodulone, goo

susuga hagee eligimeleeso. Esino odoo heeso yo tele. Bei, o biame tugodelega.

Yesu eyo o goo taka

²¹ Esemé Yesúye see dimapoo egeesee takaso, “Ayo peegoo duga, niyo a esileiso. Esino niba goo tokenee ma kulodu dobolone, nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso. Osoloso ayo badalai mi omapoo sibilei, niba tebileime,” dee takaso.

²² Esino Yu odoo oso egeesee takaso, “Bei kasi maga Yesúye takolone, yayo badalai mi omapoo sibilei, iba tebileime, dee ka takayo? Iba gooleedele, Yesu eyo nediliyo wooloomalame ka sabele,” diso.

²³ Esemé Yesúye dia to duloso nei egeesee takaso, “Niba mipoo hamapoo debeli odoo. Esino a Kei mi ma dokodooga simi. Esiga niba mi odoo. Esino a mi odoonee.

²⁴ Goo egeesi maga ayo nimapoo takolone, nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso, dee ka taka. Bei, ayo mo goo* maga taka mapoo niyo tei telega poogooga, niba nibada goo tokenee hapelega poogoloso wedileiso.”

²⁵ Esemé diayo nei egeesee takaso, “No odoo ogumo?” diso. Esemé Yesúye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo eligi bei mooloogoloso abaga simino epedee hamapoo mo goo nimapoo olo eligiso.

8:21: Yon 7:34; 13:33 **8:23:** Yon 3:31 * **8:24:** *ayo mo goo* - Godeeyo to Guliki odoo dia toso hogugu mapoo Yesúye takolone, yo aso, dee taka egee yo Keliso, Godeeye hesia dolone ka taka.

²⁶ Esiga ayo nimapoo tokenee odoo dee takalai goo bei moloso. Esino a diye di odoo oso takeme du goo ono ayo odoo mapoo ka takomo sili. Bei, yo tei goo takeli.”

²⁷ Egeesi ma kulodu Yesuye amamo goo takano, Yu odooso duloso medee kibiya gooleedele.

²⁸ Esemé Yesuye see dimapoo egeesee takaso, “Niyo Odoo Holo a toloso dokodoo poudoga,* omapoo niyo mo goo ee medee kibiya gooleedalaiso. Osoloso ayo mawo goomoga goo koo tomo sili goo onosee niba gooleedalaiso. Bei, mo Maye amapoo taka goo hedebe ee ayo ka eligimo sili.

²⁹ Esiga a diye di odoo ee abolo hodobo badoso. Yo a koo poogoo dili. Bei, ayo hedebe yo goomogalai goo ono tomo sili.”

³⁰ Esiga Yesuye goo hagee takeme, odoo susuga yimapoo tei tooso.

*Tei goo oso odoo tokenee ma kuloduga
peegoo gilimado dili*

³¹ Esemé Yesuye Yu odoo yimapoo tei telaga odoo mapoo egeesee takaso, “Niyo ayo eligi goo hamapoo medee kibiya kookoodoloso dodomo silesiboga, niba tei mo hamamee dili odoo dalaiso.

³² Esiga niba tei goo ee gooleedalaiso. Osoloso tei goo oso niba nei mauwe tou teli goo maga peegoo gilimado dileiso.”

³³ Esemé diayo Yesu mapoo egeesee takaso,

8:28: Yon 3:14 * **8:28: a toloso dokodoo poudoga** - Yesuye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka. **8:33:** Mat 3:9

“Eibalahameeyo amawe dio ibaso. Esiga iba odo heeso wiligi doloso badoboome, hegi goo ma kulodu nei mauwe o tou tolone ka debele. Bei kasi maga nayo imapoo takolone, ‘hegi goo ma kuloduga puo pagalaiso,’ dee ka takala?”

³⁴ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Edebeeyo goo tokenee tolone badoga, yo goo tokeneeso wiligi doloso ka badoso.

³⁵ Esiga nei mauwe tou teli odo ee o wiligi odo eyo soosoo sabolo kookaiyo osee koo badeli. Esino owoloye o soosoo sabolo kookaiyo osee badeliso.

³⁶ Esiga Owolo ayo niba tokenee goo ma kuloduga puo poogooga, niba tokenee goo ma kuloduga tei olo puo pagalaiso.

³⁷ A gooleedooso, niba Eibalahameeyo amawe dio. Esino niyo a wooloomalame ka goomogoso. Bei, ayo eligi goo ee nima kulodu malai, niba koo goomogoso.

³⁸ Mo Maye goo amapoo eligi ee ayo nimapoo ka takomo siloso. Esino niba nose nibada amaye takeme du goo ee tomo silesiboso.”

³⁹ Esemé diayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Ibada ama ee Eibalaham,” diso.

Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba tei Eibalahameeyo owolo dio diepi, niyo goo Eibalahameeyo moodoo egeesee moodoolone debeli.

⁴⁰ Esino tei goo Godeeye amapoo tenee ee ayo takomo sileeme, niyo a wooloomalame seeso. Esino Eibalaham goo egeesi moodele.

⁴¹ Esiga goo nibada amaye moodoo hedebe onosee niyo ka moodoomo siloso.”

Eseme diayo Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba giba holonee. Esino ibada Amadee ee hedebe Godeeso,” dee takaso.

⁴² Eseme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Godee tei nibada Ama diepi, a niyo diya goolee sabolo debeliyo. Bei, a Godee maga sibilesa hamapoo ka badoso. Yayu a diye diso. Esiga a mawo goolee sibilesa hamapoo koo badoso.

⁴³ Niba kasi maga goo ayo taka ee duloso gooleedelega ka dabala? Niba goo ayo eligi ee dulei gowoolone ka seeso.

⁴⁴ Esiga nibada ama ee Saiten. Esiga niyo o goo ogoloso yayu goomoga goo ee talame diya goomegeliso. Bei, bei mooloogoo biame maga epedee hamapoo sibulone yo odo woomali doloso badebeiso. Osoloso yo gamenee takeli odo. Bei, yima kulodu tei goo takeli me. Osoloso yayu gamenee takooga, yayu wulo o goo ee takeli. Bei, yo gamenee takeli odo. Osoloso gamenee takeli eyo bei yoso.

⁴⁵ Esino ayo nimapoo tei goo takeliso. Goo egeesi maga niyo mo to mapoo tei koo teli.

⁴⁶ Esiga goo tokenee ayo moodoo ee niyo egeisomo? Haye, me. Ayo tei goo takomo silino, niyo kaseega mo to mapoo tei tele ka pagala?

⁴⁷ Godeeyo odo oso o to duloso omapoo mesimo silesibiliso. Esino niba Godeeyo odoonee. Esiga goo egeesi maga niba o to duloso omapoo mesilega ka poogooso.”

8:41: Isa 63:16

8:44: 1Yon 3:8

8:46: 2Kol 5:21; 1Pita 2:22

8:47: 1Yon 4:6

Yesuye Eibalaham dagadi

⁴⁸ Esemé Yu odooso nei Yesu mapoo egeesee takaso, “Iyo namapoo takolone no Samaliya odo bo holo pala, dee takemeni ee tei taka.”

⁴⁹ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo kulodu bo holo koo badoso. Esino ayo mo Mayo hu dokodoo poudiliso. Esino niyo abolo takolone mo hu dokodoo poudilega pegeliso.

⁵⁰ Esiga edebeeyo mo hu dokodoo poudalame ayo goo hagee koo tomo siloso. Esino odo heeso diya goomogoso, edebeeyo mo hu dokodoo poudalame. Yo goo midili odo.

⁵¹ Esiga ayo nimapoo tei goo taka. Odo agayo mo to mapoo mesimo siloga, yo talaime.”

⁵² Esemé Yu odooso Yesu mapoo egeesee takaso, “Iba epedee olo gooleedo, no tei nee kulodu bo holo bado. Bei, nayo daga egeesee takaso, ‘odo agayo nee to mapoo mesimo siloga, yo talaime,’ diso. Esino ibada amawe Eibalaham dio osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo diba olo wediaso.

⁵³ Esiga ibada amawe Eibalaham ee nayo dagadi doloso ka takala? Bei, ibada amawe Eibalaham olo taso, osoloso Godee maga to toloso kokodo takomo silesibili odo onosee olo wediaso. Egeesi ma kulodu nayo goolee no odo ogu gweliyo?” dee takaso.

⁵⁴ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo goo tomo sili hagee mo hu dokodoo poudalame ka tomo sili diepi, goo hagee bei mauwe meliyo. Esino mo Maye mo hu dokodoo

ka poudomoloso. Yo niyo takolone nibada Godee deliso.

⁵⁵ Esino niba yo gooleedele. Esino ayo yo ka gooleedoo. Esino ayo takolone, ‘a o goo gooleedele,’ dee takeli diepi, a gamenee takeli odoo niba egeesi masi badeliyo. Esino a o goo gooleedoo, osoloso a to yayo taka mapoo mesimo siliso.

⁵⁶ Esiga nibada amawe Eibalaham goomogaso, ayo mipoo hamapoo simi ee agalame. Osoloso a olo sibume, yayo ogoloso diya goomogaso.”

⁵⁷ Esemé Yu odooso nei yimapoo egeesee takaso, “No dugo 50 tugodele. Esino nayo takolone, no Eibalaham olo egeiso, dee ka takala?”

⁵⁸ Esemé Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo tei goo nimapoo ka taka. Bei, Eibalaham soomagelega badoboome, daga a olo badebeiso.”

⁵⁹ Yesuye egeesee taka duloso diayo komonolone, yo tolosa enigilame sino poogooso. Esemé Yesu mada wua moloso tei moso ma kuloduga peegoo diso.

9

Yesuye odoo howo neliga osee soomagoo ee tekepo pa

¹ Esiga Yesu yo dulone odoo hee egeiso. Odo egee oweeye soomagolone howo neliga o egeesi soomagoona.

² Esemé Yesu o hamamee dili odoo oso Yesu mapoo egeesee takaso, “Eligili odoo, odoo agamo goo tokenee oso yo howo neliga egeesee

ka soomagoowo? O goo tokenee oso egeesee ka soomagoowo, o owee dio ama dio eyo goo tokenee maga howo neliga egeesee ka soomagoowo?” dee takaso.

³ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Odoe howo neliga hagee o goo tokenee oso egeesee ka sele, osoloso ama dio owee dio eyo goo tokenee oso egeesee ka sele. Esino odoe howo neliga soomagoo goo eyo bei ee egeesi moloso. Godeeye kitulugu goo ee yimaga woola yilige bigilame, yo howo neliga egeesee ka soomagoo.

⁴ Esiga biame osee mologa, iba odoe a diye di eyo tou ee tomo. Esino gesi olo siboga, odoe heeso tou hee talai tebileime.

⁵ Esiga ayo mipoo hamapoo osee hagee bado oso mipoo hamapoo keme masi gadeebugu ka moloso.”

⁶ Yesu to hagee takoloso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso odoe howo neliga eyo howo mapoo hediso. ⁷ Osoloso odoe omapoo egeesee takaso, “No Sailowam howo ou mapoo nee howo hapalame di,” diso. Esiga Sailowam hu eyo bei ee diye dolone takeli. Esemee odoe egee dileso o howo hapoome tekepo paso. Esemee yo see wedi sibulone medee ogomo simiso.

⁸ Egeesi ma kulodu odoe koola mapoo debeli sabolo osoloso odoe aboso yo daga eli domopoo bi howolone badoboome egei oso egeesee takaso, “Odoe hagee eli palaga bi howolone bado-boomeni osobe,” diso.

⁹ Esemе odoо aboso egeesee takaso, “O. Odoо hedebe ogoso,” dee takemeleeso. Esino odoо aboso egeesee takaso, “Haye, odoо ogosonee, odoо hee yo masi molodoo,” dee takemeleeso. Esemе odoо eyo egeesee takaso, “Odoо egee tei aso,” dee takemeleeso.

¹⁰ Esemе diayo yimapoo egeesee takaso, “Nee howo kaseme tekepo ka payo?” diso.

¹¹ Esemе yayo egeesee takaso, “Edebeeyo takolone Yesu deli oso mi mapoo magawo pagamagoloso, deeso deeseegoloso omapoo beesee doloso mo howo mapoo basago hediloso amapoo egeesee taka, a Sailowam howo ou mapoo mo howo hapalame diyena. Esemе a dileso mo howo keesee hapoono tekepo ka poowa,” diso.

¹² Esemе diayo yimapoo egeesee takaso, “Odoо egee kasomo?” Esemе yayo dimapoo egeesee takaso, “A gooleedele,” dee takaso.

Pelisi odooso odoо howo neliga tekepo pa mapoo woosa

¹³⁻¹⁴ Yesuye odoо howo neliga tekepo pa hagee, Yu odooso hasali biame mapoo tekepo ka pa. Esiga odoо aboso odoо howo neliga Yesuye tekepo pa ee Pelisi odoо mapoo ido diso.

¹⁵ Esemе Pelisi odooso yimapoo egeesee takaso, “Nee howo kaseme tekepo ka payo?” diso. Esemе nei yayo dimapoo egeesee takaso, “Yesuye basago beesee doloso mo howo mapoo hedime, mo howo howomoo keesee hapoono, see tekepo ka pa,” dee takaso.

¹⁶ Egeesee taka duloso Pelisi odoо aboso egeesee takaso, “Yesu hagee Godee maga sibile.

Bei, yo Godee maga simi diepi, ibada hasali biame mapoo tou tolone tei magoo ee gababile pegeliyo,” diso.

Esino odo aboso egeese takaso, “Kasee maga goo tokenee teli odo oso goo toowa opusomo di hageese ka moodomo silosomo?” dee takemeleeso. Goo egeesi maga Pelisi odooso Yesuwo goo maga dieso dima kulodu domo pi meleeso.

¹⁷ Osoloso Pelisi odooso odo howo neliga tekepo pa mapoo see tobu egeese woosaso, “Odo nee howo tekepo pa ee odo ugu gooleesomo?” diso. Esem odo ogoso nei egeese takaso, “Ayo goolee, yo Godee maga to toloso kokodo takomo sili odo gooleeso,” dee takaso.

¹⁸ Esino odo hagee daga tei howo noluguloso badebei goo omapoo Yu odo dia wiligi odo diba tei dele. Esiga tei goo beleso gooledalame, diayo owee dio ama dio idooso.

¹⁹ Osoloso diba olo sibiles tebisamolome, wiligi odooso dimapoo egeese takaso, “Niyo takolone, nowolo howo neliga osee soomagoogo, dee takemeni ee hagosomo? Esiga kasi maga epedee o howo olo tekepo poloso ka badosomo?” dee takaso.

²⁰ Esem owee dio ama dio oso nei egeese takaso, “O. Hagee tei ibada owolo howo neliga osee soomagoo oso, goo ee iba gooleedooso.

²¹ Esino o howo kasee tekepo payo? Iba gooleede. Osoloso odo yo tekepo pa onosee, iba gooleede. Esiga niso ibada owolo mapoo

woosalo ege. Bei, yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee takaso.

²² Diayo dia wiligi odoo tebisa ogoloso obulone wulo dimapoo to hageesee ka taka. Bei, Yu odoo dia wiligi odoo oso goomoga goo hageesee olo magooso, “Edebeeyo takolone Yesu ee Keliso dee takooga, yo Yu odoo dia howo gisili moso ma kuloduga hu taloso peegoo magoo damalaiso,” dee takaso.

²³ Goo egeesi maga owee dio ama dio oso takolone, “Yo olo kauwudooga, yayo o goo ee nimapoo takalai teiba,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yu odoo dia wiligi odoo oso see tobu odoo howo neliga tekepo pa ee idoloso yimapoo egeesee takaso, “Godeeyo howo woola nayo imapoo tei goo takee. Bei, odoo no tekepo pa egee goo tokenee teli odoo, iba gooleedoo.”

²⁵ Esemе odoo ogoso nei egeesee takaso, “A gooleedele, yo goo tokenee teli odoo bele, o, goo tekepo teli odoowo. Egeesi ma kulodu goo hagee a gooleedoo, a daga howo neliga badebeiso. Esino epedee hamapoo mo howo olo tekepo poloso see ka ogomo siloso.”

²⁶ Esemе diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoо hаgoso namapoo kasee moodoome, nee howo see tekepo ka payo?” dee takaso.

²⁷ Esemе odoo ogoso nei egeesee takaso, “Ayo nimapoo goo susuga olo takaso. Esino niyo mo to medee dule. Esiga niyo bei kasalame goo egee see dulame ka sala? Esiga niba nosee yayo di hamamee dilei goomogolone ka sala?” dee takaso.

28 Esemе diayo yo manolone yimapoo egeesee takaso, “No o hamamee dili odoо. Esino iba Moseseeyo hamamee dili odoо.

29 Bei, Godeeye Moses mapoo to taka ee, iba gooleedooso. Esino odoо no tekepo pa ee, iba gooleedele.”

30 Esemе odoо ogoso nei egeesee takaso, “Goo hagee kaseeyo? Yayo mo howo tekepo paso. Esino niba o goo gooleedelega ka dosomo?”

31 Bei, iba gooleedoo, Godee yo goo tokenee teli odoо eyo to koo duli. Esino yayo o to mapoo mesiloso yayo goomoga goo tomo silesibili odoо eyo to ee duli.

32 Esiga mipoo hagee bei mooloogoo maga simino epedee hamapoo, odoо heeso odoо howo neliga soomagoo ee tekepo paso dee taka goo ee iba dule.

33 Esino Yesuye mo howo tekepo ka pa. Esiga yo Godee maga sibile diepi, yayo goo hee moodoolai tebile pegeliyo.”

34 Esemе diayo gowoolone nei yimapoo egeesee takaso, “No gie daga soomagoo biame maga simino epedee hamapoo, no goo tokenee teli odoо doloso badebeiso. Esiga nayo kasalame imapoo goo eligilame ka sala?” dee takaso. Esemе diayo yo toloso howo gisili moso ma kuloduga peegoo ido diso.

Diowo howo seme

35 Esino Yu odoо dia wiligi odoо tebisa oso odoо howo neliga tekepo pa ee howo gisili moso maga peegoo ido di goo ee Yesu yo duso. Esiga yayo

odoo egee ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Odoos Holo mapoo tei tosomo?” dee takaso.

³⁶ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Odoos Holo ee odoo ogumo? Amapoo takee, eseega ayo yimapoo tei ka talaiya,” dee takaso.

³⁷ Esemee Yesuye yimapoo egeesee takaso, “No yo olo egeiso. Esiga yayo epedee nobolo to egee komoloso,” diso.

³⁸ Esemee odoo ogoso nei egeesee takaso, “Lodee, a namapoo tei toso.” Osoloso yo gasuwoloso badolone Yesuwo hu dokodoo poudooso.

³⁹ Esemee Yesuye egeesee takaso, “Ayo mipoo hamapoo goo midilame simiso. Goo ee odoo howo neliga oso see medee agalame, osoloso odoo howo tekepo ee see howo neligalame,” dee takaso.

⁴⁰ Esemee Pelisi odoo abo koola omapoo tebisamelee oso Yesuye to egeesee taka ee duloso yimapoo egeesee takaso, “Nayo goolee, iba howo neliga goolone, egeesee ka takala?” dee takaso.

⁴¹ Esemee Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niba howo neliga odoo diepi, niba goo tokenee teli odoo dele pegeliyo. Esino niyo takolone, niba howo neliga odoonee dee egee takoo oso niba goo tokenee teli odoo doloso osee ka doso.”

10

Sipi be bali odoo eyo goo maga wudu taka

¹ Yesuye see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Edebeeyo sipi be beele ma kulodu osulu

maga gadilega, see eli hee maga sibilesa kulodu gaduga, yo heli teli odooso.

² Esino osulu maga gadili odoosoo ee tei sipi be bali odoosoo.

³ Esiga osulu gibadeli odoosoo oso osulu yadeliso, sipi be bali odoosoo oso kulodu gadilame. Osolosoo sipi besoo dia bali odoosoo eyoo to duliso. Osolosoo dia bali odoosoo dia hu hesigaloso, beelee ma kuloduga peegoo gilimado diliso.

⁴ Osolosoo yayo o sipi be susuga peegoo gilimado dileso, daga yayo malalo duga, diba yima hamamee diliso. Bei, diba o to gooleedooga.

⁵ Esino diba odoosoo heeso di hamamee koo dili. Esino ee ma kulodu odoosoo heeso diba sibilame haga, diayo yimaga kukulo dileiso. Bei, diba odoosoo egeeyoo to gooleedelega.”

⁶ Yesuye wudu takolone odoosoo mapoo hageesee eligiso. Esino wudu taka goosoo eyoo bei ee diba medee kibiya gooleedelee.

Yesu yo osulu

⁷ Osolosoo Yesuye dimapoo see egeesee takaso, “Ayo nimapoo taka. Sipi be beelee eyoo osulu ee aso.* ⁸ Esino a sibilega badoboome, odoosoo susuga daga malalo sibadee egee bia ee heli teli odoosoo. Esiga sipi besoo dibada to duloso mesile.

⁹ Osulu aso. Edebeeyoo amaga gaduga, yo Godeeye wiligi doloso badeli goosoo mapoo gadilesoo, kookaiyo badobosoo gie badeli talaisoo. Osolosoo yo siloga, Yesuye medee bamalaisoo.

* **10:7:** Edebeeyoo Godeeye wiligi doloso badeli goosoo mapoo gadili ee Yesu maga ka gadili. **10:8:** Jer 23:1-2; Ezek 34:2-3

10 Esiga heli teli odoo ee wulo heli talame, osoloso odoo wooloomalame, osoloso tokenee palame ka sibili. Esino ayo simi hagee, niyo gie badeli toloso, goo tekepo susuga ee tolone dabalame ka simi.”

Yesu sipi be medee bali odoo

11 “Esiga sipi be medee bali odoo ee aso. Egeesi ma kulodu sipi be medee bali odoo oso o sipi be ee gooloogalame o gie badeli teli mapoo mageliso.

12 Esino nei talame tou teli odoo oso sipi be medee belega pegeliso. Bei, yo sipi be bali odoonee, osoloso sipi be hagee tei onee. Esiga dobu so simi ogoloso sipi be omapoo poogoloso yo pulo diliso. Eseega dobu soso sibilesi sipi be abo wooloomaga, abo kukulo diliso.

13 Bei, nei talame tou teli odoo oso sipi be medee goolega, wulo pulo diliso.

14-15 Esiga sipi be medee bali odoo ee aso. Egeesi ma kulodu mo Maye mo goo ee gooleedoloso ka badoso. Osoloso ayo mo Mayo goo onosee gooleedoloso ka badoso. Goo egeesi masi mo sipi beso a gooleedoloso ka doso, osoloso ayo diba gooleedoloso ka badoso. Esiga mo sipi be ee gooloogalame ayo mo gie badeli teli mapoo magalaiso.

16 Osoloso mo sipi be abo* dono, diba mooloo-goodoo hagee ma kulodu mauwe. Esiga a

10:11: Psa 23:1; Yili 7:17 **10:12:** Diye 20:29 **10:14-15:** Mat 11:27; 1Yon 3:16 **10:16:** Isa 56:8; Ezek 34:23 * **10:16: sipi be abo** - odoo hagee Yu odoonee ee takooso. Osoloso mooloogoodoo hagee Yu odoo ee takooso.

goomogoso, diba nosee gilimado sibilame. Osoloso diayo mo to duleiso. Osoloso diba soosoo hedebe doloso dogo, bali odoo hedebeso bamalaiso.

¹⁷ Esiga mo Maye a diya gweliso. Bei, ayo mo gie badeli ee teli mapoo magalaiso, osoloso see ka talame.

¹⁸ Esiga odoo heeso mo gie badeli ee amaga peedee dalaime. Esino mawo goomoga goo ee dodolone, ayo mo gie badeli ee wulo wulayo tenelaiso. Esiga ee ma kulodu, ayo mo gie badeli ee odoo halo teli mapoo magalai amapoo kitulugu moloso, osoloso see peedee dalai amapoo kitulugu moloso. Bei, goo hagee mo Maye ayo moodoolame amapoo kitulugu sabolo olo takaso.”

¹⁹ Esemu Yu odooso Yesuwo to duloso dieso dima kulodu toso agadigilone abo piso.

²⁰ Egeeseelone odoo aboso egeesee takaso, “Yo bo holo peleso badolone ka halaboomo silo. Esiga o to na dui,” dee takaga meleeso.

²¹ Esino odoo aboso egeesee takaso, “Odo bo holo pala oso goo tekepo hageesi kasee takomo sileiyo? Osoloso bo holoso odoo howo neliga tekepo palai teibayo?” dee takaga meleeso.

*Yu odooso Yesu mapoo
tei tele poogoo*

²² Esiga wau biame mapoo Yelusalem mi mapoo Yu odooso dia tei moso osulu ya ee gooleebugulone wo neso.*

²³ Osoloso wo ne biame omapoo Yesuye tei moso tegei beeleee ee ma kulodu Solomonowo hau mapoo sileeso.

²⁴ Esemme Yu odooso yo ogoloso sibilesa tobolo sidiboloso yimapoo egeesee takaso, “Iba biame susuga nee goo mapoo diya goolone ka doso. Esiga nayo imapoo woola takee, no tei Kelisowo?” dee takaso.

²⁵ Esemme Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo olo takaso. Esino niyo mo to mapoo tei tele. Esiga goo toowa opusomo di ayo mo Mayo hu maga moodeli oso nimapoo mo goo ee eligiso.

²⁶ Esino niyo tei koo toso. Bei, niba mo sipi benee.

²⁷ Mo sipi beso mo to duliso. Osoloso a diba gooleedoo. Osoloso diayo ama hamamee dedeliso.

²⁸ Osoloso ayo dimapoo kookaiyo badoboso gie badeli teneliso. Osoloso diba Godee maga pileime. Osoloso diba mo dee maga odoos heeso peedee dalaime.

²⁹ Mo Maye mo sipi be hagee amapoo olo teneeso. Osoloso yayo kitulugu oso odoos susuga

* **10:22:** Daga hoogoo Siliya biaso Yu odoos sabolo ha temeleso Yelusalem peedee buguso. Osoloso diayo tei moso mapoo be wooloso, siloso dia godee mapoo teneeso. Esiga tei moso ee Godeeyo howo woola tokenee paso. Osoloso see hamamee Yu odooso Siliya bia habuguloso Yelusalem see dieso peedee dooso. Osoloso see tobu tei moso ee Godeeyo dalame peegoo magoloso see osulu yaso. **10:28:** Yon 3:16; 6:39

oso kitulugu ee dagadi. Esiga odoo heeso mo Mayo dee maga peedee dalai tebile.

³⁰ A mo Ma sabolo hedebe.”

³¹ Esemе Yu odooso Yesu enigilame yo see tobu misigaso.

³² Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Mo Maye amapoo kitulugu teneme, ayo nibada howo woola goo tekepo moodoomo sileeso. Esino goo tekepo susuga ayo moodoo ee ma kulodu goo hee kaso tokenee daga, niyo a wooloomalame ka sala?” dee takaso.

³³ Esemе see Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso egeesee takaso, “Nayo goo tekepo moodoo maga iyo no wooloomalame koo seeso. Esino nayo Godeeyo goo maga to tokenee taka ee duloso no wooloomalame ka seeso. Bei, no wulo odoo wuluge, esino see nayo takolone, no Godee, dee takeliso.”

³⁴ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Nibada tei magoo ee ma kulodu Godeeye egeesee takooso, ‘Niba godee,’ deliso.

³⁵ Egeesi ma kulodu iba gooleedoo, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso tei goo takooso. Esiga Godeeye o to mapoo tei teli odoo mapoo takolone, diba godee, deliso.

³⁶ Esiga ayo takolone, a Godeeyo Owolo doloso ka takano, bei kasi maga niyo takolone, ayo Godeeyo goo maga to tokenee takoo, dee ka takala? Bei, mo Maye a hesialoso mipoo hamapoo sibeye diso.

³⁷ Esiga ayo mo Maye goomoga goo ee mood-elega badoga, niyo to ayo taka mapoo tei tele ka peegee.

³⁸ Esino niyo to ayo taka mapoo tei tele poogolone, wulo goo ayo hagee tomo silo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei ka te. Bei, niyo egeesee seega, mo Ma asalo hedebe doloso hagee do goo ee niba gooleedalaiso.”

³⁹ Esemе odoo susuga oso to hagee duloso Yesu see talame seme, Yesu dimaga peegoo diso.

⁴⁰ Osoloso Yesu see Yoden howo dalo sooweleso, Yoneeye daga odoo howo olugumelee mi omapoo badebeiso.

⁴¹ Esemе odoo susuga oso yimapoo sibilesо egeesee takaso, “Yoneeye goo toowa opusomo di moodoomo sile. Esino yayo Yesuwo goo maga taka goo susuga ee tei goodoo,” dee takaga meleeso.

⁴² Esemе odoo susuga omapoo debeli oso Yesu mapoo tei tooso.

11

Lasaleseeye ta

¹ Betani mi mapoo badeli odoo hee paiye badebeiso, o hu Lasales. Osoloso omoo Meli dio Mata dio onosee Betani mi omapoo debeli.

² Meli hagoso hamamee Lodeeyo homo mapoo mopoodoosoo sooloso o wuduso talaiso.

³ Esiga Meli dio Mata dio odoo hee mapoo dia to takaso, yayo dilesо Yesu mapoo takalame. Esemе

yayo dileso Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odo no gooma ee paiyega badoso,” dee takaso.

⁴ Esino Yesu to hagee duloso egeesee takaso, “Paiye ogoso yo talaime. Esiga goo hagoso peled-abalaiso, edebeeyo goo hagee ogoloso Godeeye kitulugu sabolo osoloso Owolo ayo kitulugu ee gooleedalame,” dee takaso.

⁵ Esiga ee ma kulodu Yesuye Mata dio, omolo Meli dio, osoloso Lasales diya gweliso.

⁶ Esino yo Lasaleseeeye paiye goo ee duloso saga dilega, biame bakadio omapoo badebeiso.

⁷ Biame bakadio poogoloso Yesuye o hamamee dili odo mapoo egeesee takaso, “Iba see Yudiya mi mapoo wedi dimo,” dee takaso.

⁸ Esem o hamamee dili odo oso yimapoo egeesee takaso, “Eligili odo, no omapoo bado-boome, Yu odooso no yoso wooloomalame sino poogooso. Esiga no see kasalame mi omapoo wedi dilame ka sala?” dee takaso.

⁹ Esem Yesuye egeesee takaso, “Biame hedebe ma kulodu osoko howo 12 moloso. Esiga edebeeyo biame siloga, yo takodee bigileime. Bei, yo gadeebugu ma kulodu siloga.*

¹⁰ Esino edebeeyo gesi siloga, yo takodee bigileiso. Bei, yimapoo gadeebugu mega.”

¹¹ Yesuye to hagee takoloso see egeesee takaso, “Ibada odo Lasales yo tiamoloso. Esiga ayo yo tidibigileiso,” dee takaso.

11:4: Yon 9:3 * **11:9:** To hageeyo bei ee egeesi moloso. Yesu yo gadeebugu. Yayo o hamamee dili odoo dibolo hodobo egee bado goo maga, diayo goo kodilei bei mauwe. Bei, Godeeye goomoga goo ee talame yayo biame teiba dimapoo teneeso.

¹² Esemе o hamamee dili odoo oso egeesee takaso, “Lodee, yo wulo tiaga, see weidileiso,” dee takaso.

¹³ Esino Yesuye taka goo ee ma kulodu Lasales yo tei olo ta neme ka taka. Esino Yesu o hamamee dili odoo oso goolee Lasales wulo tiamolo gooleeso.

¹⁴ Esemе Yesuye dimapoo woola egeesee takaso, “Lasales olo ta moloso.

¹⁵ Esiga a goomogoso, ayo niba halo yo agalame dile. Esino ayo yimapoo goo moodoo ee niso ogoloso amapoo tei talaiso. Esiga yimapoo dimo.”

¹⁶ Esemе Tomas, o hu hee Didimas deli, oso Yesu o hamamee dili odoo abo mapoo egeesee takaso, “Iba noseе Yudiya mi mapoo dimo, Yesu bolo hodobo talame,” dee takaso.

Odoo wedia hogogaduloso see gie badeli teneli ee Yesu yoso

¹⁷ Yesuye sibilesо Betani mi mapoo peledoboloso egeino, Lasales bi ma kulodu tamelee biame bakadio bakadio di poogoloso molome egeiso.

¹⁸ Betani mi hagee Yelusalem mi maga haga hoogoonee, wulo kilomita bakadio hedebe di egeesi.

¹⁹ Osoloso Meli dio Mata dio omolo Lasaleseye ta maga goohele sabolo doboome, Yu odoo aboso dibolo hodobo dabalame, Yelusalem maga sibadeeso.

²⁰ Esemе Mataye Yesuye simi goo ee duloso, yo eli domopoo tugodalame diso. Esino Meli yo mosopoo badebeiso.

²¹ Esemē Mataye Yesu tugodoloso yimapoo egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo telega pegeliyo.

²² Esino a gooleedoo, goo hagee ma kulodu, nayo ogoo goo ee Godee mapoo woosaga, Godeeye goo egee namapoo tenelaiso,” dee takaso.

²³ Esemē Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nomolo see hogabileiso,” diso.

²⁴ Esemē Mataye nei yimapoo egeesee takaso, “A gooleedoo, yo biame hamameedee mapoo odo wedia oso hogogabuoga, yinosee omapoo hogadileiso,” dee takaso.

²⁵ Esemē Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Odo wedia maga hogogaduloso see gie badeli teneli ee aso. Esiga edebeeyo amapoo tei toloso badoboso toga, yo kookaiyo gie badalaiso.

²⁶ Osoloso edebeeyo amapoo tei toga, o dio talaime, esino yo kookaiyo gie badalaiso. Esiga Mata no goo hamapoo tei tosomo?”

²⁷ Esemē Mataye nei yimapoo egeesee takaso, “O, Lodee, a goo hamapoo tei toso. Bei, no Keliso, Godeeyo Owolo, mipoo hamapoo sibileigo dee takemelee ee noso,” dee takaso.

²⁸ Mataye to hagee taka koodobuloso see wedi dileso omolo Meli mapoo mada egeesee takaso, “Eligili odo olo sibilesi bado. Esiga yayo no agalai goomogona,” dee takaso.

²⁹ Meli to hagee duloso toboloso Yesu agalame saga diso.

³⁰ Yesu mosopoo pelededebelega, Mataye dileso yo tugodoo mi omapoo osee badebeiso.

³¹ Esemé Yu odooso Meli pidilone diba yibolo hodobo mosopoo debeiso. Esino yayo saga to-boloso di ogoloso yima hamamee diso. Diayo goolee Meli bi mapoo dilesó pisilei gooleeso.

³² Esino Meliye Yesuye badebei mapoo dilesó o homo beiyopoo gauwuloso badolone egeesee takaso, “Lodee, no hamapoo badebei diepi, molo telega pegeliyo,” dee takaso.

³³ Yesuye Meli dío osoloso Yu odoo abo Melibolo sibadee oso hodobo pupusiga molome ogoloso su hegi sabolo badolone diya gooheleso.

³⁴ Osoloso yayo dimapoo egeesee takaso, “Niyo yo kapoo magooba?” diso. Esemé diayo nei egeesee takaso, “Lodee, no agalame ibolo hodobo sibe,” dee takaso.

³⁵ Esemé Yesu yinosee pisaso.

³⁶ Esemé Yu odooso goo egee ogoloso egeesee takaso, “Yesuye Lasales diya gweli goo ee niso ege,” diso.

³⁷ Esino odoo aboso egeesee takaso, “Odoó hagoso odoo howo neliga ee tekepo paso. Esiga bei kasi maga yayo Lasales telega pagalame pidile ka poogoowo?” dee takaso.

Yesuye Lasales ta maga see hogadi

³⁸ Yesu su hegi osee molone, Lasales magoo wulu ou miyopoo simiso. Osoloso wulu ou ee yo toowaso kisiso.

³⁹ Osoloso Yesuye egeesee takaso, “Yo egee peegoo bidibigi,” diso.

Esemé Lasaleseeoyo omoo Mataye egeesee takaso, “Lodee, o kou ee wulu ma kulodu melee

biame bakadio bakadio di egeesi poogooga, olo hune koko,” dee takaso.

⁴⁰ Esemé Yesúye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo namapoo daga takolone egeesee takaso, nayo tei toga, no Godeeye kitulugu ee agalaiso,” diso.

⁴¹ Esemé odoo aboso yo toowa wulu ou kisi ee peegoo bidibuguso. Esemé Yesúye dokodoo bolone egeesee takaso, “Ma, ayo namapoo goomoga to ka taka. Bei, ayo namapoo taka goo ee nayo duga.

⁴² Osoloso a gooleedoo, nayo biame susuga ayo namapoo taka goo ee nayo duliso. Esino odoo hamapoo egee tebisamolo oso nayo a diye di goo mapoo tei talame, goo hagee ayo ka taka.”

⁴³ Yesúye egeesee takoloso to neligidi egeesee takaso, “Lasales, no wulu ma kuloduga peegoo gasibe,” dee takaso.

⁴⁴ Esemé Lasales o dee sabolo, osoloso o homo bodo sabolo, osoloso o mudu ee dugo semeso tiegisa sabolo wulu ma kuloduga peegoo gasibilesa tobudume egeiso. Esemé Yesúye dimapoo egeesee takaso, “Dugo egee puobigi, osoloso yo diye dee,” dee takaso.

*Yesu wooloomalame eli esia
(Mat 26:1-5; Maka 14:1-2; Luka 22:1-2)*

⁴⁵ Esiga Yu odoo susuga Meli agalame sibadee oso goo Yesúye moodoo ee ogoloso yimapoo tei tooso.

⁴⁶ Esino odoo aboso dileso goo Yesúye moodoo ee Pelisi odoo mapoo takaso.

⁴⁷ Esiga tei moso wiligi odo tebisa sabolo osoloso Pelisi odo oso Yu odo dia wiligi odo mooloogoodoo Sanhedelin deli ee gilimadoloso dimapoo egeese takaso, “Iyo kasee selaisomo? Bei, odo hagoso goo toowa mudu opusomo di bei moodoogamo siliso.

⁴⁸ Iyo wulo baga, odo susuga oso yimapoo tei talaiso. Osoloso Loum gamalee odo oso ibada tei moso ee guobuguloso ibada odo tokenee palaiso,” dee takaso.

⁴⁹ Esemema dima kulodu odo hee badebeiso, o hu Kayapas. Dugo omapoo yayo tei moso wiligi odo toboloso badolone, odo mooloogoodoo mapoo egeese takaso, “Niba goo goolee mauwe odo.

⁵⁰ Esiga niba koo gooleedolo? Odo hedebe odo susuga ee halo talai tekepo. Egeeseega, Yu odo susuga iba tokenee palaime,” diso.

⁵¹ Esiga Kayapaseeye taka goo hagee, wulo eyo goolee takele. Esino yayo dugo omapoo tei moso wiligi odo toboloso badoboome, Yesuye Yu odo halo talai goo ee Godeeye yimapoo eligime, yayo egeese ka taka.

⁵² Esino hedebe Yu odo halo talai. Esino Godeeye odo mi opusomo opusomo di mapoo egee do ee see hedebe dalame ka talai.

⁵³ Esiga biame omaga bei mooloogoloso dulone Yu odo dia wiligi odo tebisa oso Yesu wooloomalame eli esiamaleeso.

⁵⁴ Goo egeesi maga Yesu see Yu odo dia howo woola koo sili. Esino yayo o hamamee dili odo sabolo mi egee poogoloso, see miwe poogoo mi

koola mapoo mi hee, Epelaim deli, mapoo dileso debeiso.

⁵⁵ Osoloso Godeeye Gababia wo nalai biame olo koola tooboome, Yu odoo dia mi pepuso maga Yelusalem mapoo palaso, Godeeyo howo woola diba medee mopoodoo doloso tekepo dabalame.*

⁵⁶ Osoloso diayo Yelusalem mapoo dobolone Yesu esiamo silesibiso. Egeeseelone tei moso ma kulodu mooloogodoloso dieso nei woosa nei woosa demeleeso, “Niyoo kasee gooleedo? Yesu wo ne hamapoo sibileisomo?” dee takaga meleeso.

⁵⁷ Esino tei moso wiligi odoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoo oso to kitulugu sabolo odoo susuga mapoo egeese takaso, “Odoos heeso Yesuye badebei egei daga, imapoo takee, egeeseega iyo dileso yo ka talaiya,” dee takaso.

12

*Meliye Yesuwo homo mapoo
mopoodoo soo soo
(Mat 26:6-13; Maka 14:3-9)*

¹ Gababia wo nalai ee biame 6 malalo hoogoo molome, Yesu yo Lasalesee yo mi Betani mapoo see wedi diso. Lasales hagee daga Yesuye ta maga hogadi ee yoso.

² Osoloso habe mi omapoo diayo Yesuwo nei toowa mopoodoo dooso. Osoloso Mataye nei piso.

* **11:55:** Biame omapoo Yu odoo diba Godeeyo howo woola subugo mauwe dabalame, dia adaga dia goo ee dodolone, dia su medee hapoloso gala wooloso, siloso Godee mapoo teneliso.

12:1: Yon 11:1, 43 **12:2:** Luka 10:40

Osoloso Lasales yinosee ee ma kulodu dibolo hodobo dobolone Yesubolo nei nameleeso.

³ Esemeliye mopoodoo soo tekepo nad deli i salama soo lita botoloo gegelee egeesi toloso Yesuwo homo mapoo sooso. Osoloso o homo o wuduso taso. Esemeliye mopoodoo soo oso sisigage oso moso kulodu tiadooso. Mopoodoo soo tekepo hagee molee toowaso teli.

⁴ Esino domo omapoo Yesu o hamamee dili odo hee badebeiso, o hu ee Yudas-Iskaliyot. Odo hagoso hamamee Yesu ha teli odo mapoo tiasalaiso. Osoloso yayo egeese takaso,

⁵ “Mopoodoo soo tekepo hagee molee ko* 300 oso teli. Esino bei kasi maga mopoodoo soo tekepo hagee, iyo odo mapoo teneloso nei molee toloso bi mauwe odo mapoo tenele ka poo-goowo?” dee takaso.

⁶ Esino Yudaseeye to hageese taka egee, yo bi mauwe odo ee sooloo dolone to hagee ka takele. Esino yo heli teli odooga to hageese ka taka. Bei, yayo Yesu o hamamee dili odo dia molee ee gibadolone abo mada heli temelee.

⁷ Esemeliye Yesuye egeese takaso, “Meliye goo egee moodoo ogoloso yimapoo goo hee na moodee. Bei, yayo goo egeesi moodoo egee a toga mi doosalai ee gooleebugulone ka moodoo.

⁸ Osoloso bi mauwe odo oso biame susuga nibolo dabalaiso. Esino a biame susuga nibolo badalaime,” dee takaso.

12:3: Luka 7:37-38 * **12:5:** *molee ko* hagee denaliyus deli ee, biame hedebe mapoo tou too eyo nei hedebe hageese teliso.

12:8: Deut 15:11

*Wiligi odoo oso Lasales
wooloomalame to mou*

⁹ Esiga biame domo omapoo Yu odoo mooloo-goodoo toowa oso Yesuye Betani mi mapoo sibilesa badebei goo ee duloso Yesu agalame dulone, Lasales yinosee agalame diyadeeso. Bei, Yesuye yo ta maga see hogadiso.

¹⁰ Goo egeesi maga tei moso wiligi odoo tebisa oso Lasales onosee wooloomalame to mouso.

¹¹ Bei, Lasales see hogadi eyo goo maga Yu odoo aboso dia wiligi odoo ee poogoloso see Yesu mapoo tei tooso.

Yesuye Yelusalem mi mapoo gadi

(Mat 21:1-11; Maka 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Osoloso biame hee mapoo odoo mooloo-goodoo toowa Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo di odoo oso Yesu sibosogo di goo ee duso.

¹³ Osoloso diayo weiyo kookoloso Yesu tugodalame dulone to neligidi egeesee takomo diyadeeso,

“Iba Godeeyo hu dokodoo poudoomo.

Odoo Godeeyo hu maga kitulugu sabolo egee sibo, yo wiligi odoo Godeeye pidiye dee.

Osoloso Isalael odoo dia wiligi odoo, yo Godeeye pidiye dee,” dee takomo diyadeeso.

¹⁴ Biame domo omapoo Yesuye donki be gie kauwa ogoloso o wagi ma dokodoo biaso. Goo peledaba hagee Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame ka seeso. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso,

¹⁵ “Yelusalem odoo, niba haga na ebi.

Nibada wiligi odoo donki be pe eyo wagi ma dokodoo buloso siboso,” diso.

¹⁶ Esino biame omapoo Yesuwo hamamee dili odoo oso goo hagee medee kibiya gooleedele. Esino Yesu ta maga hogaduloso hamamee goo susuga Yesu mapoo moodoo oso Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tobume, goo ee ogoloso gooleedooso.

¹⁷ Esiga Yesuye Lasales ta maga hogaduloso see wulu ou ma kuloduga peegoo gasibilame i goo ee egei odoo mooloogoodoo hagee biaso odoo abo mapoo takalame diyadeeso.

¹⁸ Esemе odoo susuga oso goo toowa opusomo di Yesuye moodoo ee duga, diba Yesu tugodalame diso.

¹⁹ Esemе Pelisi odooso dieso dima kulodu egeesee takaso, “Niso ege. Iba kitulugu olo me poogoo. Bei, odoo susuga oso yima hamamee deedeeso,” dee takemeleeso.

Yesuye eyo talai goo ee edidi taka

²⁰ Osoloso Guliki odoo aboso odoo Yelusalem mapoo Gababia wo ne mapoo paladee sabolo palaso, Godeeyo hu dokodoo poudalame.

²¹ Osoloso diba dilesa Gelili mi ma kulodu mi pepooko Betesaida mapoo badeli odoo hee Pilipi mapoo egeesee takaso, “Emegei, iba Yesu agalai goomogo,” dee takaso.

²² Esemе Pilipiye Endulu takala dilesa obakadio Yesu takalame diso.

²³ Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Odoо Holo ayo toowa doloso badalai biame ee olo siboso.

24 Esiga ayo nimapoo ka taka. Edebeeyo ko mi mapoo segele poogooga, ko egee see opusomo dalaime. Esino ko hedebe onosee osee malaiso. Esino ko mi mapoo sogoloso opusomo doloso pologa, bou dia gasibilesa kauwuloso ko okopolo palaiso.*

25 Esiga edebeeyo o gie badeli ee eyo diya goodogoga, o gie badeli ee osugobalaiso. Esino edebeeyo mipoo hamapoo badolone o gie badeli goodogelega badoga, odoo egee o gie badeli osugobalaime. Esino yo badoboso kookaiyo gie badeli talaiso.

26 Esiga edebeeyo mo tou talai goomogoga, yo a deedee sibe. Eseega, yo ayo egee bado mi omapoo yayo abolo hodobo badalaiso. Esiga mo tou teli odoo ee mo Maye o hu dokodoo poudileiso.

27 Epedee hamapoo a su diya hegi moodoo. Esiga ayo mo Ma mapoo takolone, ‘Ma, dala amapoo egee sibo nayo peegoo magee,’ dee takalai tekepowa? Haya, tekeponee. Bei, a dala egee talame mipoo hamapoo ka simi.

28 Esiga Ma, nayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo eligi.”

Eseme toso Kei mi ma dokodooga egeesee taka, “Ayo toowa doloso egee bado goo ee odoo mapoo olo eligiso. Osoloso ayo dimapoo see eligileiso,” dee takaso.

29 Esino odoo mooloogoodoo omapoo tebisamelee oso to hagee duloso egeesee takaso,

12:24: 1Kol 15:36 * **12:24:** Yesuye wudu taka hagee, eyo toloso see hogadilei goo sabolo, osoloso edebeeyo yimapoo tei talai goo maga ka taka. **12:25:** Mat 16:25 **12:27:** Psa 6:3; 42:5; Mat 26:38

“Kei woo,” diso. Osoloso odoo aboso takolone, momaiyeso Yesu mapoo to takoo, dee takaso.

³⁰ Osoloso Yesuye see egeesee takaso, “To taka hagee a pidilame ka takele. Esino niba pidilame ka taka.

³¹ Esiga Godeeye mi odoo dia goo midilei biame ee hagoso. Osoloso mipoo hageeyo wiligi odoo Saiten ee Godeeye daga dileiso.

³² Esiga edebeeyo a toloso mi hamaga dokodoo poudoga,* ayo odoo susuga amapoo gido sibileiso.”

³³ Yesuye taka hagee, eyo talai goo ee kasee tomoba dolone ka taka.

³⁴ Esem e odoo mooloogoodoo oso egeesee takaso, “Ibada tei magoo oso egeesee taka duliso, Keliso yo badoboso kookaiyo badalaiso, dee take-liso. Esino bei kasi maga nayo takolone, Odoo Holo yo toloso mi hamaga dokodoo poudileiso, dee ka takeliyo? Osoloso Odoo Holo hagee odoo ogumo?” dee takemeleeso.

³⁵ Esem e Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Gadeebugu oso biame deiyepo nibolo malaiso. Esiga gadeebugu nimapoo mologa, niba gadeebugu ee ma kulodu silesibe, neligaso niba gooloogeyaga. Egeesi ma kulodu niba neliga ma kulodu silesiboga, niba niso egee du eli ee medee ogoloso gooleedalaime.

³⁶ Esiga gadeebugu nimapoo osee egee molo mapoo tei te. Niyo egeesee seega, niba gadeebugu

12:32: Yon 3:14 * **12:32:** Yesuye taka hageeyo bei ee, yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso pouduloso tulugilei ee taka. **12:33:** Yon 19:6 **12:34:** Psa 110:4; Isa 9:7; Dan 7:14

12:35: Yon 8:12 **12:36:** Epe 5:8

eyo owolo dio dalaiso.” Yesu to hagee takoloso koodobuloso peegoo dileso dimaga mada wuaso.

*Yu odooso Yesu mapoo
tei tele poogoo*

³⁷ Yesuye goo toowa opusomo di susuga odoos howo woola moodoogaso. Esino edebeeyo yimapoo tei tele.

³⁸ Esiga Godee maga to tolosoko kokodo takomosi sili odoos Aisayaye taka goo sabolo tebilame, goo hagoso peledabaso. Aisayaye egeesee takaso, “Lodee, odoos agayo iyo taka goo ee tei ka toba? Osolosoko Lodeeye kitulugu ee odoos ogu bia dimapoo ka yilige buguba?” dee takaso.

³⁹ Esiga edebeeyo Yesu mapoo tei talai tebile. Bei, Aisayaye see egeesee takaso,

⁴⁰ “Godeeye odoos susuga dia howo gooloogooso. Osolosoko yayo diba goo goole pagalame moodooso, dia howosoko kibiya egelega pagalame, osolosoko diayo medee kibiya gooleedelega pagalame, osolosoko see Godee mapoo wedi sibilesoko tekepo pelega pagalame.”

⁴¹ Aisayaye Yesuye toowa dolosoko badeli goo ee ogolosoko o goo maga egeesee ka taka.

⁴² Esino odoos abo sabolo osolosoko Yu odoos dia wiligi odoos abo oso Yesu mapoo tei tooso. Esino diba Pelisi odoobolo obulone, diayo tei too goo ee woola yilige bigile. Bei, Pelisi odoosoko dia hu howo gisili moso ma kulodu magoo ee tabigiyaga.

⁴³ Osoloso diayo Godee maga goomoga talai haga goole poogoloso, hee odoos maga goomoga talai ono diya gweliso.

⁴⁴ Eseme Yesuye to neligidi egeese takaso, “Edebeeyo amapoo tei toga, yo hedebe amapoo tei koo toso. Esino a diye di odoos omapoo nose tei toso.

⁴⁵ Osoloso edebeeyo a ogoga, yo a diye di odoos onosee ogoso.

⁴⁶ Esiga ayo mipoo hamapoo neliga ma kulodu keme masi poudo simiso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo tei toga, yo neliga ma kulodu osee badalaime.

⁴⁷ Esiga edebeeyo mo to duloso mesilega poogoga, ayo o goo midileime. Bei, ayo mipoo hamapoo simi hagee, odoos goo midilame ka sibile. Esino odoos dia gie badeli ee pidilame ka simi.

⁴⁸ Esino edebeeyo a gowoolone mo to telega poogoga, Godeeye goo midilei biame mapoo to ayo taka oso nei dia goo ee midileiso.

⁴⁹ Bei, a mawo gooleeso to hagee ka takele. Esino mo Ma, a diye di oso to ayo takalai sabolo osoloso ayo kasee takalai goo ee, yayo amapoo takaga, ayo egeese ka taka.

⁵⁰ Esiga Godeeye taka to hagoso odoos mapoo gie badeli tosibiliso. Goo egeesi maga mo Maye amapoo taka goo ee see nimapoo ka takomoloso.”

13

Yesuye o hamamee dili odoos

dia homo howo hapoo

¹ Yu odooso Gababia wo nali biame olo koola tooboome, Yesu yo mipoo hagee poogoloso see Ama mapoo palai biame ee olo koola tooboo, doloso gooleedooso. Esiga yayo mipoo hamapoo gie badolone, o hamamee dili odoosoo ee sooloo deliso. Esino yayo diba diya sooloo deli goo ee epedee dimapoo eligiso.

² Osoloso Yesuye o hamamee dili odoosoo sabolo habe nei nolone debeiso. Esino ee ma kulodu Saimon-Iskaliyoteeyo owolo Yudas mapoo Saitenso goo goolee olo teneeso, yayo Yesu ha teli odoosoo* mapoo tiasalame.

³ Osoloso Amaye goo susuga ee balame kitulugu Yesu mapoo tenee goo ee yo olo gooleedooso. Osoloso yo Godee maga simi, esiga yo see Godee mapoo wedi palai goo ee yo olo gooleedooso.

⁴ Osoloso nei nolone debei maga toboloso o dugo sage tamagoloso see dugo howo i tali ee toloso o bagi mapoo booso.

⁵ Osoloso katolo mapoo howo salama soloso o hamamee dili odoosoo hedebe hedebe di eyo homo hapoloso, dugo howo i tali o bagi mapoo boo oso howo i ka ta domo dilame bei mooloogooso.

⁶ Egeeseelone Saimon-Pitayo homo hapalame seme, yayo egeese takaso, "Lodee, nayo mo homo hapalame ka sala?" dee takaso.*

13:2: Luka 22:3; Yon 13:27 * **13:2:** *Yesu mapoo ha teli odoosoo* ee Yu odoosoo dia wiligi odoosoo tebisa ee takooso. **13:3:** Yon 3:35; 16:28 * **13:6:** *Homo hapeli* ee nei mauwe tou teli odoosoo dia tou. Esiga Yesuye o hamamee dili odoosoo dia homo hapoo ee ogoloso diya dio diso. Bei, Yesu yo dia wiligi odoosoo.

⁷ Esemé Yesúye egeesee takaso, “Goo ayo hagee moodoo eyo bei no epedee koo gooleedoso. Esino no hamamee gooleedalaiso,” diso.

⁸ Esemé Pitaye egeesee takaso, “Nayo mo homo hapalaime,” diso. Esemé Yesúye nei yimapoo egeesee takaso, “Ayo nee homo hapelega poo-googa, no mo hamamee dili odoonee,” dee takaso.

⁹ Esemé Saimon-Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, nayo hedebe mo homowe ono na hapee. Esino mo dee sabolo osoloso wiligi sabolosee hapee,” diso.

¹⁰ Esemé Yesúye egeesee takaso, “Odoó howo sauwe ee o su mapoo subugo me meleeya. Esiga hedebe o homowe hapalai tekepo. Esiga niba olo subugo mauwe. Esino nima kulodu odoó hee subugo sabolo badoso.”

¹¹ Osoloso Yesu yo ha teli odoó mapoo tiasalai odoó ee, yo olo gooleedooso. Esiga yayo egeesee ka taka, “Odoó hee nima kulodu subugo sabolo badoso,” dee ka taka.

¹² Yesúye o hamamee dili odoó dia homo hapaga koodobuloso o dugo sage kaloso wedi sibilesó bulone egeesee takaso, “Niba goo ayo epedee nimapoo moodoo eyo bei gooleedoo-somo?”

¹³ Esiga niyo amapoo takolone, ‘eligili odoó,’ osoloso ‘Lodee,’ deliso. Niyo amapoo egeesee takeli ee tei goo. Ee aso.

¹⁴ Esiga nibada eligili odoó osoloso nibada Lodee ayo nibada homo ka hapooso. Esiga niyo

nee odoowo homo nei hapoo nei hapoo dolone ka debee.

¹⁵ Goo ayo nimapoo hagee edidi ee peedee.

¹⁶ Esiga ayo nimapoo taka. Odoou nei mauwe teli oso o wiligi odoou dagadilesu koo badoso. Osolosu to tosili odoou oso yo diye di odoou ee dagadilesu koo badoso.

¹⁷ Egeesi ma kulodu niyo goo hagee gooleedolosu peedeega, Godeeye goo hagee ogolosu nimapoo goomogalaisu.

¹⁸ Esiga goo ayo hagee takoo, haga odoou susuga nimapoo koo takosoo. Bei, odoou ayo hesiga ee, a olo gooleedoosu. Esino Godeeyo to booka mapoo hogugu oso egeese takosoo, 'Odoou abolu wo nolone badebei oso amapoo ha talaisu.' To hagosu goosu peledabalai sabolu tebilame ka hogugu.

¹⁹ Esiga goo hagee peledebelega mologa, ayo nimapoo malalo ka taka. Goo hagosu tei peledobooga, niyo a tei Kelisodoo dolosu tei ka talame.

²⁰ Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo odoou ayo diye di ee idoga, yayo a idosu. Osolosu edebeeyo a idoga, mo Ma a diye di ee idosu."

Yesu yo tiasalai odoou eyo goo taka

(Mat 26:20-25; Maka 14:17-21; Luka 22:21-23)

²¹ Yesuye to hagee taka koodobulosu su hegi sabolu badolone, o hamamee dili odoou mapoo egeese takasu, "Ayo nimapoo taka. Odoou heesu nima kuloduga a ha teli odoou mapoo tiasalaisu," dee takasu.

13:15: Pil 2:5; Kol 3:13; 1Pita 2:21
Psa 41:9

13:19: Yon 14:29; 16:4

13:16: Mat 10:24

13:18:

13:20: Mat 10:40

22 Esemе o hamamee dili odoо oso dieso dima kulodu nei ogo nei ogo dolone egeesee gooleeso, “goo hagee odoо ogu mapoo takabele,” dee gooleeso.

23 Osoloso Yesu o hamamee dili odoо dima kulodu odoо hee Yesuye diya gooma ee* yima koola ogolone badebeiso.

24 Esemе Saimon-Pitaye odoо omapoo howo gisoloooso, Yesuye odoо ogu taka beleso yayo yimapoo woosalame.

25 Esemе yayo Yesu mapoo bouwa molone yimapoo egeesee takaso, “Lodee, odoо agayo no ha teli odoо mapoo ka tiasalaiyo?” dee takaso.

26 Esemе Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo wo i mapoo oluguloso teneega, odoо oso a ha teli odoо mapoo tiasalaiso.” Osoloso Yesuye wo toloso i mapoo oluguloso Saimon-Iskaliyoteeyo owolo Yudas mapoo teneeso.

27 Yudaseeye wo teme, Saitenso o kulodu palaso. Esemе Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo goo talame egee gooleemolo goo ee saga moodee,” diso.

28 Egeesi ma kulodu Yesuye Yudas mapoo egeesee taka goo eyo bei ee o hamamee dili odoо diba medee kibiya gooleedele.

29 Esiga odoо aboso goolee, Yudaseeye Gababia wo nalame bi abo talame di, dee takoo gooleeso. Osoloso odoо aboso goolee, ee molee odoо bi mauwe mapoo tenelame di, dee takoo gooleeso. Bei, Yesu o hamamee dili odoо dia molee ee Yudaseeye gibadeliga.

* **13:23:** Yonee eyo nediliyo o hu dokodoo poudilei goomegele. Esiga o hu woola hesile. **13:27:** Yon 13:2

³⁰ Osoloso gesi Yudaseeye wo Yesuye tenee ee toloso peegoo gadiso.

Kokodo takeli to dia

³¹ Yudas olo peegoo dime, Yesuye egeesee takaso, “Epedee Odoos Holo ayo toowa doloso badeli goo ee woola yilige bigileiso. Osoloso Godeeye toowa doloso badeli goo ee amaga woola yilige bigileiso.

³² Esiga Godeeye toowa doloso badeli goo ee amaga woola yilige buguga, nei Godee eyo Odoos Holo ayo toowa doloso badeli goo onosee woola yilige bigileiso. Esiga goo hagee saga moodoolaiso.

³³ Esiga mo odoos, ayo biame deiyepo nibolo hodobo badalaiso. Osoloso a duga, niyo a esileiso. Esino niyo a agalaime. Esiga ayo Yu odoos dimapoo taka goo ee see tobu nimapoo ka taka. Niba mi ayo hagee du mapoo dilei tebile.

³⁴ Esiga kokodo takeli to dia hagee ayo nimapoo ka taka. Niyo nee odoos nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka dabalame. Ayo niba goolee sabolo egee bado egeesee masi, nee odoos nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.

³⁵ Egeesi ma kulodu niyo emegei nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone dogaa, odoos susuga oso niba tei mo hamamee dili odoos doloso gooleedalaiso.”

Pitaye Yesuwo goo gagadilei goo ee Yesuye taka

(Mat 26:31-35; Maka 14:27-31; Luka 22:31-34)

13:31: Yon 12:23

13:32: Yon 17:5

13:33: Yon 7:33-34

13:34: Yon 15:12, 17; 1Yon 3:23; 2Yon 1:5

³⁶ Esino Saimon-Pitaye egeesee takaso, “Lodee, no kapoo dilame ka sala?” diso. Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “No epedee ayo hagee du mapoo sibilei tebile. Esino no see hamamee sibileiso,” dee takaso.

³⁷ Esemé Pitaye see egeesee takaso, “Lodee, bei kaseega ayo epedee nobolo sibilei tebile ka molosomo? Ayo no halo talame olo mopoodoo doloso ka badoso,” dee takaso.

³⁸ Esemé Yesuye nei egeesee takaso, “No tei a halo talame mopoodoo doloso ka badosomo? Esiga ayo namapoo tei goo taka. Kolokolo takel-ega mologa, nayo mo goo gagadilei ee bakadio hedebe dalaiso,” dee takaso.

14

Eli hedebe Yesuso Ma Godee mapoo palai

¹ Esemé Yesuye egeesee takaso, “Niba goo haga koudulone na debée. Esino niba Godee mapoo tei tolone amapoosee tei te.

² Bei, mo Mayo moso mapoo debi bei moloso. Esiga goo hagee tei goonee diepi, ayo goo hagee nimapoo takele pegeliyo. Esiga ayo omapoo niyo dabalai debi ee moodoolame dileiso.

³ Osoloso ayo omapoo dileso debi mopoodoo doloso see sibileso niba gilimadoloso abolo hodobo palaiso. Osoloso niba mi omapoo abolo hodobo dabalaiso.

⁴ Esiga ayo hagee du eli ee niba olo goolee-dooso.”

⁵ Esemе Tomaseeye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, mi nayo egee du, iba gooleedele. Nayo egee du eli ee iyo kasee gooleedalaiyo?” dee takaso.

⁶ Esemе Yesuye egeesee takaso, “Eli aso. Osoloso tei goo takeli eyo bei aso. Osoloso gie badeli eyo bei aso. Esiga odoо heeso eli hee maga Ma Godee mapoo palaimе. Esino yo hedebe amaga Ma mapoo ka palai.

⁷ Niyo mo goo gooleedoo diepi, niba mo Ma noseе gooleedeliyo. Esino epedee domo hamaga niyo yo olo gooleedooso. Osoloso yo olo egeiso.”

⁸ Esemе Pilipiye egeesee takaso, “Lodee, nayo Ma imapoo eligi, iba hemisileiya,” dee takaso.

⁹ Esemе Yesuye nei Pilipi mapoo egeesee takaso, “Pilipi, ayo biame susuga nibolo hodobo badebeiso. Esino egeesi ma kulodu nayo a gooleedelega osee ka badosoba? Esiga edebeeyo a ogoga, yo Ma olo egeiso. Esiga bei kasi maga nayo amapoo takolone, ‘Ma imapoo eligi,’ dee ka takala?

¹⁰ Ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso egee bado goo mapoo no tei telega ka badosoba? Esiga to ayo nimapoo hagee takomo silo mawo goolee koo takomo siloso. Esino Maye abolo badolone yayo amaga o goo ee ka tomoloso.

¹¹ Esiga ayo takolone, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado sabolo, osoloso mo Maye abolo hedebe doloso badoso, dee egee takoo

goo omapoo tei te. Esino niyo to ayo taka mapoo tei telega poogooga, goo toowa opusomo di ayo moodoo ee ogoloso to ayo taka mapoo tei dee.

¹² Esiga ayo nimapoo taka. Edebeeyo amapoo tei toga, goo toowa opusomo di ayo moodeli egeesi masi yayo moodolaiso. Osoloso goo toowa opusomo di abo yayo moodooga, oso ayo moodeli ee dagadileiso. Bei, a mo Ma mapoo duso.

¹³ Osoloso niyo mo hu maga ogoo goo ee woosaga, ayo goo egee moodolaiso, Maye toowa doloso egee bado goo ee Owolo amaga ka yilige bigilame.

¹⁴ Esiga niyo amapoo mo hu maga ogoo goo talame woosaga, ayo goo egee moodolaiso.”

Yesuye Dio Teiso sibilei goo ee taka

¹⁵ “Niyo a gooleega, niyo ayo kokodo taka goo mapoo mesimo silesibileiso.

¹⁶ Osoloso ayo Ma mapoo woosalaiso, yayo pidili odo hee nimapoo tenelame. Pidili odo hagoso kookaiyo nibolo hodobo osee badalaiso.

¹⁷ Pidili odo egee Dio Tei ee takooso. Yayo tei goodee ee eligiliso. Esino mi odooso yo talai tebile. Bei, diayo yo ogoloso koo gooleedeli. Esino niba o goo olo gooleedooso. Bei, yo nibolo hodobo badoso. Osoloso nima kulodu badalaiso.

¹⁸ Esiga ayo niba gilibo holo masi wulo domopoo poogoloso badalaime. Esino a see tobu nimapoo wedi sibileiso.

¹⁹ Osoloso biame deiyepo poogoloso mi odoo oso a see agalaime. Esino niyo a see agalaiso. Egeesi ma kulodu a gie badeliga, niba nosee gie dabalaiso.

²⁰ Egeesi ma kulodu a ta maga see hogadiga, ayo mo Ma sabolo hedebe doloso egee bado goo ee, niba gooleedalaiso. Osoloso niyo abolo hedebe doloso egee do goo sabolo, osoloso ayo nibolo hedebe doloso egee bado goo ee gooleedalaiso.

²¹ Esiga edebeeyo ayo kokodo taka to ee duloso mesimo siloga, odoo egee a diya goolee sabolo badoso. Osoloso odoo a diya goolee sabolo badeli mapoo mo Maye yo sooloo dolone ka badoso. Osoloso anosee odoo egee diya sooloo dolone ka badoso. Osoloso ayo mo goo ee yimapoo yilige bigileiso.”

²² Esemé Yudas-Iskaliyot nee, esino Yudas heeso egeese takaso, “Lodee, bei kasi maga nayo nee goo ee mi odoo mapoo yilige bigile poogoloso, see imapoo ka yilige bigileiyo?” dee takaso.

²³ Esemé Yesuye nei egeese takaso, “Edebeeyo a diya gooleega, yayo goo ayo eligi mapoo mesimo sileiso. Osoloso mo Maye yo diya sooloo dalaiso. Osoloso mo Ma asalo sibilesos yibolo hodobo badalaiso.

²⁴ Esino edebeeyo a goolega badoga, yo goo ayo eligi mapoo mesiloso koo siloso. Egeesi ma kulodu goo ayo eligime niyo du ee, ayo mawo goolee eligimo sile. Esino eligi hagee mo Ma, a diye di oso taka ee eligi.

²⁵ Esiga ayo nibolo hodobo osee badolone, goo susuga hagee nimapoo olo takaso.

²⁶ Esino mo Maye mo hu maga Dio Tei ee nimapoo meiye dalaiso. Osoloso yayo niba pidilone badolone goo susuga nimapoo eligileiso. Osoloso goo susuga ayo nimapoo taka ee see niyo goolee sabolo dabalame, yayo nibada goo goolee pileiso.

²⁷ Esiga mesili goo ayo nimapoo ka tonowa. Mo mesili goo ayo nimapoo hagee tenee ee mi odooso mesili goo egeesinee. Esiga niba goo diya koudulone ebia sabolo na debee.

²⁸ Esiga ayo nimapoo takolone, ‘a mo Ma mapoo peleso badoboso see nimapoo ka wedi sibileisogo,’ dee taka goo ee, niba olo duso. Esiga niyo a tei diya goolee sabolo debei diepi, ayo mo Ma mapoo pologa niba goomegeliyo. Bei, yayo toowa doloso badolone, a dagadilesi ka badoga.

²⁹ Egeesi ma kulodu goo egee peledebelega molome, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso, goo ogoso hamamee peledobooga ogoloso niyo tei ka talame.

³⁰ Esiga ayo niba eligi ee koodobilei olo koola toobooso. Bei, mi odo dia wiligi odo Saiten olo sibo. Yayo a dagadilei yimapoo kitulugu mauwe.

³¹ Esino ayo mo Ma diya goolee sabolo egee bado goo ee mi odo oso ogoloso gooleedalame, to mo Maye amapoo taka ee ayo tobuloso mood-eliso.

Esiga niba tebise, iba dimo.”

15

Yesu tei homokoko su

¹ “Esiga tei homokoko sudee aso. Osoloso mo Maye homo su ee ka gibadoso.

² Osoloso homo dee amaga agaga oso ko pel-ega mologa, yayo kookooloso peegoo togobiseliso. Esino homo dee ko peli eyo dee abo ee kookeliso, oso see homokoko okopolo palame.

³ Egeesi ma kulodu goo ayo nimapoo eligi oso niba homo dee abo egeesi masi olo kookooloso subugo mauwe ka doso.

⁴ Esiga niba amapoo oluguloso ka debee. Es-eega ayo nimapoo oluguloso badalaiso. Esiga dee obusomo molone ko palai mauwe. Esino dee oso homo su mapoo oluguloso mologa, ko palaiso. Goo egeesi maga, niba amapoo olugulega dogo, homokoko palaime. Esino niyo amapoo oluguloso dogo, homokoko okopolo palaiso.

⁵ Esiga homokoko su aso. Osoloso homo dee ee nibaso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo sibilesa oluguloso badoga, ayo yimapoo oluguloso badalaiso. Eseega yo homokoko okopolo palaiso. Esino niba a mauwe dogo, niyo goo hee moodoolai tebileime.

⁶ Esiga edebeeyo amapoo sibilesa olugulega dogo, yo homo dee ko koo peli koodoloso peegoo togobugu egeesi masi moloso. Esiga homo dee egee sioga misiga magoloso dou mapoo toodeliso.

⁷ Goo egeesi maga niyo amapoo oluguloso dobolone, ayo eligi goo omapoo mesimo silesi-bulone, niyo ogoo goo talame amapoo woosaga, niba goo egee talaiso.

⁸ Esiga niyo homokoko okopolo poloso mologa,

oso mo Mayo hu dokodoo poudiliso, osoloso niba mo hamamee dili odoo doloso egee do goo ee yilige bigiliso.

⁹ Esiga mo Maye a diya sooloo dolone egee bado egeesi masi ayo niba diya sooloo dolone ka badoso. Esiga niba ayo sooloo deli goo ee ma kulodu debee.

¹⁰ Egeesi ma kulodu ayo mo Maye kokodo taka to omapoo mesimo silone, yayo sooloo deli ma kulodu ka badoso. Osoloso hedebe egeesi masi niyo ayo kokodo taka to omapoo mesimo silesiboga, niba nosee ayo sooloo deli goo ee ma kulodu dabalaiso.

¹¹ Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso, goomoga goo amapoo egee molo niyo talame. Osoloso nimapoo goomoga goo oso kauwuloso ka malame.

¹² Esiga ayo kokodo taka to hagoso. Ayo niba sooloo deli egeesi masi niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.

¹³ Egeesi ma kulodu edebeeyo o odoo diya sooloo dolone, yo halo o su teli mapoo magalai, goo oso toowa ka moloso.

¹⁴ Esiga niyo ayo kokodo taka to mapoo mesimo siloga, niba tei mo odoo.

¹⁵ Esiga niba ayo wulo mo tou teli odoo dee koo takooso. Bei, tou teli odoo ee o wiligi odoo eyo goo ee yo gooleedele. Esino niba tei mo odoo deeso. Bei, mo Maye amapoo taka goo susuga ee ayo nimapoo olo eligiso.

¹⁶ Egeesi ma kulodu niyo a ka hesile. Esino ayo niba ka hesiga, niyo homokoko okopolo palame. Homokoko egee kookaiyo moloso osee malaiso. Niyo egeesee solone, ogoo goo talame mo hu maga mo Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso.

¹⁷ Esiga ayo nimapoo kokodo taka to ee hagoso. Niyo nee odoo nei sooloo dolo, nei sooloo dolo dolone ka debee.”

Mi odoo oso heiga goo

¹⁸ “Mi odoo oso niba heigoga, daga diayo a heigoso doloso gooleede.

¹⁹ Esiga niba mi odoo sabolo hedebe doloso ka debei diepi, diayo niba dia odoo dolone diya goolee sabolo debeliyo. Esino ayo niba mi odoo dima kuloduga olo hesiaso, niyo dibolo hedebe doloso debelega pagalame. Goo egeesi maga diayo nimapoo heiga ka moloso.

²⁰ Esiga to ayo nimapoo taka ee medee goolee. Bei, ayo egeesee takaso. Wulo tou teli odoo oso o wiligi odoo ee dagadileso koo badoso. Egeesi ma kulodu edebeeyo amapoo dala olo teneega, diayo niba nosee dala tenelaiso. Osoloso diayo ayo eligi goo mapoo mesiega, diba nosee niyo eligi goo mapoo mesileiso.

²¹ Esino niba mo odooga, diayo goo susuga hagee nimapoo moodoolaiso. Bei, a diye di odoo ee diba gooleedele.

²² Egeesi ma kulodu ayo sibilesa dimapoo to takele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino epedee hamapoo ayo sibilesa

olo takaso. Goo egeesi maga goo tokenee diayo moodoo ee Godeeye midileiso. Esino diayo to nei takalai tebileime.

²³ Edebeeyo a heigoga, yo mo Ma nosee heigoso.

²⁴ Esiga goo toowa opusomo di ayo moodoomo silee egeesi odoo heeso moodoomo sile. Osoloso ayo dima kulodu goo hageesee moodele diepi, Godeeye dia goo tokenee midilei ee pegeliyo. Esino diayo goo toowa ayo moodoo ee egeliso. Esino diayo mo Ma asalo imapoo heiga ka moloso.

²⁵ Esiga goo hagee olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo toso egeesee takooso, 'Diayo wulo goo mauwe amapoo heiga ka moloso,' deliso.

²⁶ Ayo niba pidilame Dio Tei nimapoo diye dalaiso. Dio Tei oso mo Ma maga sibiliso, osoloso tei goodee eligiliso. Osoloso Dio Tei oso sibilesio, mo goo ee woola yilige bigileiso.

²⁷ Osoloso niba nosee niyo mo goo odoo mapoo yilige bigi. Bei, niba daga bei mooloogoo biame omaga abolo hodobo sileeso."

16

¹ "Esiga niyo tei too goo maga peegoo diyaga, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso.

² Bei, odoo aboso nibada hu howo gisili moso ma kulodu egee molo taloso niba peegoo hasiso bigileiso. Osoloso odoo aboso tei too odoo ee piliguga, diayo goolee Godeeyo tou to dee goolai, biame ee sibilesio.

³ Esiga diayo goo hageesee nimapoo moodoolaiso. Bei, mo goo sabolo osoloso mo Mayo goo ee diba gooleedelega.

⁴ Esiga goo hagee ayo nimapoo olo takaso. Egeesi ma kulodu goo hagoso tei peledobooga, niba to ayo taka ee gooleebigileiso.”

Dio Tei oso sibilei eyo goo taka

“Esiga ayo daga Godeeyo tou bei mooloogolone a nibolo hodobo badebeiso. Goo egeesi maga, ayo goo hagee nimapoo takele.

⁵ Esino a epei odoo a diye di mapoo duso. Esino nima kulodu odoo heeso amapoo takolone, a kapoo diala, doloso koo woosa.

⁶ Esiga ayo takolone, a epei dileiso, dee taka goo ee niyo duloso niba diya ka gooholoso.

⁷ Esino ayo tei goo nimapoo ka taka. Ayo niba poogoloso duga, goo oso niba pidileiso. Bei, a duga, nei ayo Dio Tei nimapoo diye dalaiso, yayo niba pidilame. Esino a dilega poogooga, Dio Tei ee nimapoo sibileime.

⁸ Egeesi ma kulodu Dio Tei siboga, yayo mi odoo mapoo goo tokenee eyo goo maga tei goo takalaiso. Osoloso odoo Godeeyo howo woola tekepo dabalai goo onosee takalaiso. Osoloso Godeeye goo midilei goo eyo bei onosee takalaiso.

⁹ Esiga Dio Tei oso goo tokenee eyo goo maga tei goo takolone, amapoo tei tele pagalai goo ee mi odoo dia goo tokenee toowa ka moloso, dee takalaiso.

¹⁰ Osoloso a mo Ma mapoo hagee polo see niyo a agalaime. Goo ogoso Godeeyo howo woola tekepo badalai goo ee yilige bigileiso.

¹¹ Osoloso Dio Tei oso Godeeye goo midili goo ee tei goo takolone, mi odoo dia goo ee midileiso, dee takalaiso. Bei, mi odoo dia wiligi odoo Saiteneeyo goo ee olo midiso.

¹² Esiga amapoo goo bei moloso, ayo nimapoo takalai. Esino epedee niyo goo bei egee gooleedalai tebile. Esiga ayo goo egee nimapoo takalaime.

¹³ Esino Dio Tei oso nimapoo siboga, yayo niba tei goo susuga mapoo gilimado dileiso. Yayo eyo goolee takalaime. Esino yayo to ayo takeme du goo ee takomo sileiso. Osoloso hamamee goo ogoso peledabalai ee yayo nimapoo eligileiso.

¹⁴ Esiga Dio Tei oso to ayo yimapoo takalai ee see nimapoo takalaiso. Goo egeesi maga yayo mo hu dokodoo poudileiso.

¹⁵ Esiga goo susuga mo Maye tolosa hagee molo ee mo. Goo egeesi maga ayo takolone, Dio Tei oso to ayo taka ee nimapoo takalaiso, dee ka taka.”

*Goohela goo oso
goomoga goo tosibileiso*

¹⁶ “Biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime. Esino see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see agalaiso.”

¹⁷ Esiga Yesuwo hamamee dili odoo aboso dieso nediliyo egeesee takaso, “Yayo imapoo takolone, biame deiyepo badoboso hamamee iyo yo agalaime, doloso see, biame deiyepo

poogoloso hamamee iyo yo see ka agalai, dee taka goo eyo bei ee ogoobo? Osoloso yayo takolone, yo Ama mapoo dia, dee taka goo eyo bei ee ogoobo?

¹⁸ Osoloso yayo imapoo takolone, biame deiyepo, dee taka goo eyo bei ogoobo? Iba to yayo taka eyo bei medee koo gooleedo,” dee takemeleeso.

¹⁹ Yesuye o hamamee dili odoosoo yimapoo woosaloo agalame debei goo ee, yo olo gooleedoloso dimapoo egeesee takaso, “Ayo nimapoo takolone, ‘biame deiyepo badoboso hamamee niyo a agalaime,’ dee taka sabolo osoloso, ‘see biame deiyepo poogoloso hamamee niyo a see ka agalai,’ dee taka goo omaga niyo amapoo woosalame ka dabala?”

²⁰ Egeesi ma kulodu ayo nimapoo taka. Niba gooholone pisileiso. Esino mi odoosoo ee goomogalaiso. O, tei takoo, niba goohalaiso. Esino goohele goo oso nimapoo goomoga goo tosi-bileiso.

²¹ Esiga niba medee goolee, soboso holo soomago biame omapoo yo dala teliso. Esino yo holo soomagoloso hamamee eyo dala too goo ee boobado bigiliso. Bei, yayo holope soomagoo goo maga diya goomogolone.

²² Esiga niba egeesi masi doso. Bei, niba epedee goohele sabolo doso. Esino a see wedi sibileiso niba agalaiso. Eseega domo omapoo niba diya goomogalaiso. Goomoga goo hagee odoosoo heeso nimaga peedee dalaime.

²³ Biame omapoo niyo goo hee talame amapoo woosalaime. Esino ayo nimapoo tei taka. Niyo

ogoo goo talame mo hu maga Ma mapoo woosaga, yayo nimapoo tenelaiso.

²⁴ Esiga niyo daga goo abo talame mo hu maga woosalo egele. Esino epedee hamaga dulone niyo ogoo goo talame mo hu maga woosaga, niyo goo egee talaiso. Eseega goomoga goo nimapoo egee molo ee kauwuleiso.”

*Yesuye mi odoo dia wiligi
odoo ee dagadi*

²⁵ “Esiga ayo goo susuga hagee takomo silone, wulo wudu takomo sileeso. Esino biame siboga, ayo goo susuga ee see nimapoo wulo wudu takomo sileime. Esino ayo Mayo goo ee nimapoo woola takomo sileiso.

²⁶ Esiga biame omapoo nibada goo ee ayo Ma mapoo woosalaime. Bei, niyo nibada goo ee mo hu maga Ma mapoo woosamalaiso.

²⁷ Bei, niyo tei tolone, a tei Ma maga simi doloso, a diya goolee sabolo egee do goo maga Maye niba diya sooloo dolone ka badoso.

²⁸ Esiga ayo Maye badeli mi maga mipoo hamapoo simiso. Osoloso see epedee mipoo hagee poogoloso Maye badeli mi mapoo ka wedi poloso,” dee takaso.

²⁹ Esememe o hamamee dili odoo oso yimapoo egeese takaso, “Epedee nayo goo hagee imapoo wulo koo wudu takoo. Esino nayo goo susuga hagee imapoo woola yilige buguso.

³⁰ Esiga iba tei toso, no tei Godee maga simiga. Bei, goo susuga ee no diya gooleedoo. Osoloso odoo heeso namapoo woosalame gooleemelee ee

ogoloso daga nayo yimapoo nei takeliso,” dee takaso.

³¹ Eseme Yesuye nei egeese takaso, “Niba epedee tei tosomo?”

³² Esino niba medee dui. Biame olo sibileiso, osoloso olo simiso, niyo a poogoloso nibada mosopoo kukulo dilei. Esino a mobusomo koo badeli. Bei, mo Maye abolo hodobo badeliso.

³³ Niyo amapoo tei too goo maga nimapoo mesie goo oso malame, ayo goo susuga hagee nimapoo olo takaso. Niba mipoo hamapoo dala ma kulodu dabalaiso. Esino niba ebilega medee kibiya debee. Bei, mipoo hagoso kitulugu ee ayo dagadileso ka badoso.”

17

Yesuye o su halo Godee mapoo taka

¹ Yesu to hagee taka koodobuloso, Kei mi ma dokodoo bolone egeese takaso, “Ma, mo biame olo siboso. Esiga Nowolo ayo toowa doloso badeli goo ee odoo susuga mapoo eligi, Nowolo ayo nei nayo toowa doloso badeli goo ee odoo susuga mapoo eligilame.

² Bei, odoo susuga ee balame nayo Nowolo amapoo kitulugu olo teneeso, see ayo odoo nayo amapoo tenee dimapoo kookaiyo badoboso gie badeli tenelame.

³ Osoloso kookaiyo badoboso gie badeli goo ee, tei Godee hedebe no gooleedalai sabolo, osoloso nayo diye di odoo, Yesu Keliso a gooleedalai ee takooso.

⁴ Tou nayo amapoo tenee ee ayo hosudoo maga, ayo mipoo hamapoo badolone, nayo toowa doloso badeli goo ee odoosusuga mapoo eligiso.

⁵ Esiga Ma, mipoo hagee moodelega molome, ayo nobolo badolone ayo toowa doloso badebeiso. Esiga goo egee see epedee amapoo tenee.”

*Yesuye o hamamee dili odoohalo
Godee mapoo taka*

⁶ “Ma, mipoo hagee ma kuloduga odoonayo amapoo tenee mapoo ayo nee goo olo eligiso. Hagee nee odoos, nayo amapoo teneeso. Osolosodiayo nee to mapoo mesimo silesibiliso.

⁷ Esiga goo susuga nayo amapoo tenee ee, namaga siboso doloso diba epedee olo gooleedooso.

⁸ Osolosodeligi goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneme, see diayo eligi goo omapoo tei tooso. Osolosodayo namaga simi goo ee, diba olo gooleedooso. Osolosodiba noseenayo a diye di goo mapoo tei tooso.

⁹ Esiga ayo namapoo hagee takoo mi odoohalo koo takooso. Esino odoonayo amapoo tenee ee halo namapoo ka taka. Bei, odoohagee nee odoos.

¹⁰ Egeesi ma kulodu odoohagee bia ee ibada odoos. Diba mo odoosolosodiba noseenee odoososo. Osolosodayo toowa doloso badeli goo ee dimaga woola yilige bigiliso.

¹¹ Esiga a mipoo hagee poogoo dileiso. Bei, a namapoo olo siboso. Esino mo hamamee dili odoosomipoo hamapoo osee dabalaiso. Ma, no tei. Nee hu oso kitulugu amapoo tenee oso odoohagee bia medee bamelee, nayo abolo hedebe

doloso egee bado egeesee solone, diba nosee dieso hedebe doloso dabalame.

¹² Egeesi ma kulodu ayo dibolo hodobo badolone, nee hu oso kitulugu nayo amapoo tenee goo oso ayo diba medee bameleeso. Esemee odoos hee osugobelee. Esino odoos hee Godee maga pileigo dee taka hedebe ono osugobaso, Ma Godee nee to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame.

¹³ Esiga a namapoo olo siboso. Esino a mipoo hamapoo osee badolone, goo hagee ayo namapoo ka taka, goomoga goo amapoo egee molo oso mo hamamee dili odoos dima kulodu toowa doloso malame.

¹⁴ Esiga ayo nee to dimapoo olo takaso. Esino mi odoos oso diba heigaso. Bei, a mi odoonee, egeeseelone diba nosee mi odoos doloso koo doso.

¹⁵ Esiga Ma, ayo namapoo hagee takoo, nayo mo hamamee dili odoos mi hamaga peegoo gilimado dilame koo takooso. Esino diba Saitenso tokenee peeyaga nayo medee balame ka taka.

¹⁶ Esiga a mi odoonee, egeeseelone diba nosee mi odoos doloso koo doso.

¹⁷ Nee to ee tei goo. Esiga nayo nee to omaga diba nee odoos dalame peegoo pi magee.

¹⁸ Esiga nayo a diye di egeesee solone, ayo diba nosee mipoo hagee ma kulodu diye deeso.

¹⁹ Osoloso ayo diba halo a namapoo teneeso, diba nosee tei nee odoos doloso peegoo pi magoloso ka dabalame.”

Yesuye tei telaga odoos halo

Godee mapoo taka

²⁰ “Esiga ayo hedebe mo hamamee dili odoe ee halo namapoo koo takooso. Esino diayo eligi goo ee duloso edebeeyo amapoo tei talai odoe sabolosee diba halo ka takooso.

²¹ Osoloso Ma, ayo namapoo to egeesee ka taka. Ayo nobolo hedebe doloso egee bado, egeesee solone nei nayo abolo hedebe doloso ka badoso. Egeesee solone diba nosee hedebe doloso dabalame ka taka. Osoloso diba nosee ibolo hedebe doloso dabalame ka taka. Egeesega mi odoe oso a tei nayo diye di goo mapoo tei ka talame.

²² Esiga toowa doloso badeli goo nayo amapoo tenee ee, see ayo dimapoo teneeso, diba dieso hedebe doloso dabalame. Egeesi ma kulodu iba nosee hedebe doloso egeesee ka doso.

²³ Esiga ayo dibolo hodobo badoso, osoloso nayo abolo hodobo badoso. Iyo egee do egeesi masi diba nosee hedebe doloso dabalai a goomogo. Eseega mi odoe oso goo egee ogoloso a tei nayo diye di goo ee gooleedalaiso. Osoloso nayo a diya sooloo dolone egee bado, egeesee solone nayo tei telaga odoe diya sooloo dolone egee bado goo sabolo mi odoe gooleedalaiso.

²⁴ Esiga Ma, tei telaga odoe nayo amapoo tenee hagee bia ee ayo badalai mi mapoo abolo hodobo dabalai, a goomogoso. Osoloso toowa doloso badeli goo ee nayo amapoo tenee ee diayo agalai, a goomogo. Mipoo moodelega molome, nayo a sooloo dolone, toowa doloso badeli goo egee nayo amapoo teneeso.

²⁵ Esiga Ma, hedebe no tekepo. Mi odoosoo no gooleede. Esino ayo no ka gooleedoo. Osoloso nayo a diye di goo ee tei telaga odoosoo diba olo gooleedoosoo.

²⁶ Ayo nee goo dimapoo olo yilige buguso, osoloso see yilige bigileiso, nayo a sooloo dolone egee bado goo egeesi masi oso dima kulodu ka malame. Osoloso anosee dibolo hodobo badalame.”

18

Edebeeyo Yesu too

(Mat 26:47-56; Maka 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Yesuye Godee mapoo taka koodobuloso, see o hamamee dili odoosoo sabolo Kidilon howo tolobo dalo diso. Osoloso mi omapoo olipi segei homolee meleeso. Esemee Yesuye o hamamee dili odoosoo sabolo omapoo gadiso.

² Egeesi ma kulodu Yudas, Yesu ha teli odoosoo mapoo tiaseli odoosoo onosee homolee ee yo gooleedoo. Bei, biame abo mapoo Yesuye o hamamee dili odoosoo sabolo omapoo dileso mooloogoodeliso.

³ Esiga Yudaseeye Loum ha teli odoosoo mooloogoodoo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoosoo gilimado simiso. Tei moso gidebeli odoosoo hagee bia ee tei moso eyo wiligi odoosoo tebisa sabolo osoloso Pelisi odoosoo oso ka diye di. Diayo sibulone keme sabolo, egime sabolo, osoloso ha teli bi toloso sibilesa peledabaso.

⁴ Esemee Yesuye goo susuga yimapoo peledabalai ee yo olo gooleedolosoo malalo tobolosoo dimapoo egeese takaso, “Niba odoosoo ogu esiamo silala?” diso.

⁵ Esemе diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” diso. Esemе Yesuye nei dimapoo egeesee takaso, “Niyo egee esiamo silo odoo ee aso,” diso. Epedee egeesee semelee mapoo Yesu ha teli odoo mapoo tiaseli odoo Yudas yinosee omapoo dibolo hodobo tebidiso.

⁶ Esemе Yesuye dimapoo takolone, odoo egee aso, dee taka duloso diba badayo dilesio miyomoo misigedibaso.

⁷ Esemе Yesuye see tobu dimapoo egeesee woosaso, “Niba odoo ogu esiamo silala?” Esemе see diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Iba Nasalet odoo Yesu ee esiamo sila,” dee takaso.

⁸ Esemе Yesuye nei egeesee takaso, “Odoо egee aso doloso ayo nimapoo olo takaso. Esiga niyo tei a esiamo silesiboga, odoo abolo hagee silesibo diba noseе diye dalai tekepo.”

⁹ Esiga goo hagoso egeesee peledabaso. Bei, Yesuye daga o hamamee dili odoo sabolo silesibulone taka to sabolo tebilame. Bei, yayo egeesee ka taka, “Ma, odoo nayo amapoo tenee ee ayo diba medee bameleeso, odoo hee peegoo osugobele,” dee takaso.

¹⁰ Esemе Saimon-Pitaye o kaiya tadoloso tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo hee Malakuseeyo dulu deedeе dokolo ee kobuguso.

¹¹ Esemе Yesuye Pita mapoo egeesee takaso, “Nee kaiya egee o moso mapoo toose. Maye dala amapoo tenelame egee molo, ayo talai tekepo,” dee takaso.

¹² Esemé Loum ha teli odoó mooloogoodoo toowa sabolo, osoloso dia wiligi odoó taba sabolo, osoloso Yu odoó dia tei moso gidebeli odoó oso Yesu toloso dee tiaso.

¹³ Osoloso diayo yo Kayapaseeyo nalobo Anas mapoo ido diso. Kayapas hagoso dugo omapoo tei moso wiligi odoó toboloso badebeiso.

¹⁴ Kayapas hedebe hagoso daga Yesuwo goo maga Yu odoó dia wiligi odoó mapoo takolone, “Odoó hedebeso odoó susuga ee halo talai tekepo,” dee ka taka.

Pitaye Yesuwo goo gagadi

(Mat 26:69-70; Maka 14:66-68; Luka 22:54-57)

¹⁵ Edebeeyo Yesu toloso ido dime, Saimon-Pita dio osoloso Yesu o hamamee dili odoó hee dio hamamee diso. Esino tei moso wiligi odoó taba oso odoó Pitabolo di ee* yo olo gooleedooso. Esemé yayo Yesuye di hamamee deedeé dileso, tei moso wiligi odoó taba eyo moso* beelee ee ma kulodu gadiso.

¹⁶ Esino Pita yo beelee osulu miyopoo tebidiso. Esemé odoó Pitabolo simi oso see osulu miyopoo wedi dileso, sobo osulu gibadeli mapoo takoloso, Pita kulodu ido diso.

¹⁷ Esemé sobo ogoso Pita ogoloso yimapoo egeese woosaso, “No nosee, Yesu o hamamee dili

18:14: Yon 11:49-51 * **18:15:** Odoó Pitabolo di ee Yonee.

* **18:15:** *tei moso wiligi odoó taba eyo moso* hagee Anaseeyo moso. Daga yayo tei moso wiligi odoó toboloso hadoboome, see hamamee Kayapaseeyo o debi tooso. Esino edebeeyo takolone, Anas yo tei moso eyo wiligi odoó taba doloso osee takeliso.

odoo hee nosomo?” dee takaso. Eseme Pitaye nei egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

¹⁸ Biame omapoo tei moso wiligi odoo taba eyo tou teli odoo abo sabolo osoloso tei moso gidebeli odoo diba diya kekeisime, dou toloso dou halagameleeso. Eseme Pita yinosee dileso dibolo hodobo tobudulone dou hameleeso.

*Tei moso wiligi odoo taba oso
Yesu mapoo woosa*

(Mat 26:59-66; Maka 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Biame omapoo tei moso wiligi odoo taba oso Yesu yayo eligi goo sabolo, osoloso o hamamee dili odoo dia goo ee yimapoo woosaso.

²⁰ Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Odoos susuga eyo howo woola ayo goo susuga hagee takomo sileeso. Osoloso ayo ibada howo gisili moso mapoo osoloso tei moso ma kulodu peleso odoo mapoo eligimo siliso. Bei, Yu odoo susuga oso sibilesa omapoo mooloogoo deliso. Egeesi ma kulodu ayo goo hee mada takele.

²¹ Esiga bei kasi maga nayo amapoo ka woosowala? Nayo odoo ayo eligime du mapoo woose. Bei, to ayo taka ee, diba gooleedooga.”

²² Yesuye goo hagee takeme, tei moso gibadeli odoo hee koola omapoo tebidi oso Yesuwo mudu mapoo kobugulone egeesee takaso, “Nayo ibada tei moso wiligi odoo taba mapoo to nei egeesee takalai tekeponee,” diso.

²³ Eseme Yesuye odoo yo kobugu mapoo nei egeesee takaso, “To ayo taka ee ma kulodu to tokenee hee taka daga, nayo goo egee woola odoo

susuga hamapoo yebigi. Esino ayo tei goo takano, bei kasalame nayo a ka kobuguwo?” dee takaso.

²⁴ Esemé Yesu o dee tia sabolo osee tobudume, Anaseeye tei moso wiligi odoó taba Kayapas mapoo ido diye diso.

Pitaye Yesuwo goo see tobu gagadi

(Mat 26:71-75; Maka 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵ Saimon-Pita dou holone osee tobudume, odoó aboso yo ogoloso yimapoo egeesee takaso, “No Yesu o hamamee dili odoó hee nosomo?” diso. Esemé Pitaye egeesee takaso, “Haye, asonee,” diso.

²⁶ Esemé tei moso wiligi odoó taba eyo tou teli odoó hee omapoo tebidiso, yo odoó Pitaye dulu kobugu sabolo soosoo hedebe. Osoloso yayo Pita mapoo egeesee takaso, “Ayo no Yesubolo olipi segei homolee ma kulodu sileeme egeiso,” diso.

²⁷ Esemé Pitaye see tobu egeesee takaso, “Odoó egee asonee,” diso. Esemé epedee omapoo kolokolo takaso.

Yesu Paillet mapoo ido di

(Mat 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Gesikolodee Yu odoó dia wiligi odoó oso Yesu Kayapaseeyo moso abaga see Loum gamalee odoó Paillet mapoo ido diso. Esino diba moso ee ma kulodu gadilega peegoo debeiso. Bei, diba goomegele, diayo Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga goo oso diba subugo kauwe dolone Gababia wo nelega peegeeyaga.*

18:27: Yon 13:38 * **18:28:** Yu odoó dia tei magoo oso egeesee takooso, “Yu odoó oso Yu odoonee dia moso ma kulodu gaduga, yo subugo kauwe badalaiso.”

29 Eseme Paillet peegoo dileso tobudulone dimapoo egeesee takaso, “Odoos hagosoo goo kasi moodoowo, esiga niyo yo hamapoo ka ido simiyo?” dee takaso.

30 Eseme diayo nei yimapoo egeesee takaso, “Odoos hagee goo hee tele diepi, iyo yo namapoo ido sibile pegeliyo,” diso.

31 Eseme Pailleteeye dimapoo egeesee takaso, “Niso yo ido dileso nibada tei magoo sabolo tebilame o goo midi,” dee takaso.

Eseme Yu odoos dia wiligi odoos oso nei egeesee takaso, “Iyo yo wooloomalai goomogo. Esino iyo odoos wooloomalai Loum gamalee odoosoo imapoo kitulugu tenele,”

32 Esiga goo hagosoo olo peledabaso, Yesuye eyo talai goo ee takomo silee sabolo tebilame.

33 Yayo egeesee taka duloso Paillet yo see moso kulodu gadileso badolone, Yesu idolosoo yimapoo egeesee takaso, “No tei Yu odoos dia wiligi odoos taba nosomo?” dee takaso.

34 Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo egee woosa ee no goolee takala, o, odoos heeso mo goo ee namapoo takaga ka takala?” diso.

35 Eseme Pailleteeye nei egeesee takaso, “Hagee mo goonee. Bei, a Yu odoonee. Teiyo? Esino nee odoos sabolo, osolosoo tei moso wiligi odoos tebisa oso no amapoo ido simiso. Esiga no goo kasi moodoowo?”

36 Eseme Yesuye nei egeesee takaso, “Ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso.

Egeesi ma kulodu ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamapoo meli diepi, Yu odooso a teyaga, mo tou teli odooso a galalo biligeliyo. Esino ayo wiligi doloso badeli goo ee mipoo hamaga koo siboso,” dee takaso.

³⁷ Esemе Pailteeye see egeesee takaso, “Esiga no tei wiligi odoо. Teiyo, ha?” diso.

Esemе Yesuye nei egeesee takaso, “Nayo amapoo takolone, a tei wiligi odoо, dee takemeni, ee tei taka. A mipoo hamapoo soomagooso, ayo odoо mapoo tei goodee takomo silame. Esiga edebeeyo tei goo ma kulodu doga, diba mo to dulone ka doso.”

³⁸ Esemе Pailteeye nei egeesee takaso, “Tei goo ee ogoobo?” diso.

*Pailteeye Yesu wooloomalame
kitulugu tenee*

(Mat 27:15-31; Maka 15:6-20; Luka 23:13-25)

Paillet see peegoo gadilesо tobudulone Yu odoо dia wiligi odoо tebisa mapoo egeesee takaso, “Ayo odoо hamapoo goo hee koo ogo.

³⁹ Esino ayo nibada adaga dia goo ee dodolone, niyo Gababia wo ne biame mapoo, ayo odoо hee neliga moso ma kuloduga peegoo tamageliso. Esiga ayo Yu odoо nibada wiligi odoо hagee peegoo tamagalai, niba goomogosomo?” dee takaso.

⁴⁰ Esemе diayo toso neligidi nei egeesee takaso, “Haye, odoо egee peegoo tamagalai, iba koo goomogo. Esino nayo Balabas ono peegoo ka tamagee,” dee takaga meleeso. Esino Balabas hagoso Loum odoо dia wiligi odoо tebisa mapoo ha temeleso.

19

¹ Osoloso Pailteeye o ha teli odoos mapoo takolone, Yesu tolosos we tisos weeye, diso.

² Esemes diayos yo woolosos we ti sidolosos, o wiligis mapoo medisos, osolosos wiligis odoos tebisas osos kali dugos biges sages yimaposos kadosos.

³ Osolosos diayos yo manolones yimaposos takolones, “Yu odoos dia wiligis odoos taba, iyo nee hu dokodos poudosos,” dolones o mudus mapos kobugus demeleesos.

⁴ Esemes Pailteeye sees o mosos kulodugas peegos gadilesos tobudulones odoos mooloogodos mapos egeesees takasos, “Nisos be, ayos Yesu nimaposos idos sibileisos, ayos yimaposos gos hee egeles poogos gos nimaposos ee eligileiyas,” dees takasos.

⁵ Yayos egeesees takemes, Yesu we ti sidos o wiligis mapos medilosos dugos biges sages ka sabolos peegos gasimisos. Esemes Pailteeye dimaposos egeesees takasos, “Nisos ege, odoos hagosos,” disos.

⁶ Esemes epedes omaposos teis mosos wiligis odoos tebisas sabolos, osolosos teis mosos gidebelis odoos osos yos ogolosos tosos neligidis egeesees takasos, “Yos homos bulubos magos ma dokodos yogusos eniges. Yos homos bulubos magos ma dokodos yogusos eniges,” dees takemeleesos.

Esemes Pailteeye dimaposos egeesees takasos, “Nisos yos homos bulubos magos ma dokodos yogusos enigilames idos di. Beis, ayos yimaposos gos hee koo gos,” disos.

⁷ Esemes Yus odoos dia wiligis odoos tebisas osos neis yimaposos egeesees takasos, “Ibadas teis magos

oso egeesee takooso, yo talai tekepo. Bei, yayo takolone, yo Godeeyo Owolo, dee takeliso,” diso.

⁸⁻⁹ Esino Paillet goo hagee duloso diya obulone, see moso kulodu gadilesa tobudulone, Yesu mapoo egeesee takaso, “No odoo ogu biayo?” dee takaso. Esemé Yesuye Pailleteeye taka to eyo su nei takele.

¹⁰ Esemé Pailleteeye yimapoo egeesee takaso, “Nayo amapoo to nei takele poogoosoba? Bei, no gooleedeleyo, ayo no peegoo tamagee dee takalai, osoloso no homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige dee takalai, amapoo kitulugu moloso?” dee takaso.

¹¹ Esemé Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Kitulugu epedee namapoo egee molo ee no goolee tele. Esino kitulugu hagee Godeeye namapoo ka tenee. Esiga odoo a tolosa namapoo tenee eyo goo tokenee oso nee goo tokenee ee dagadilesa ka moloso,” diso.

¹² Pailleteeye to hagee duloso, Yesu peegoo tamagalai yo goomogaso. Esino Yu odoo dia wiligi odoo tebisa oso to neligidi egeesee takaso, “Odo agayo eyo nediliyo takolone yo wiligi odoo, dee takoma siloga, yo Loum wiligi odoo Sisa mapoo ha toso. Osoloso nayo odoo hagee peegoo tamagoga, no Sisayo odoonee,” dee takaga meleeso.

¹³ Pailleteeye to hagee duloso, Yesu peegoo ido sibilesa, yo goo midili odoo oso bili mapoo biaso. Bili mi egee takolone, yopoo mi, deliso. Osoloso Hibulu toso takolone, Gabata, deliso.

¹⁴ Esiga goo hagee diayo Gababia wo nali sadee ee ma kulodu dia hasali biame ee mopoodoo dalai biame mapoo ka peledaba. Epedee omapoo osoko howo olo oo domo talai koola tabaso. Eseme Paileteeye Yu odoo mapoo egeesee takaso, “Niso ege. Nibada wiligi odoo hagoso,” dee takaso.

¹⁵ Eseme diayo toso neligidi egeesee takaso, “Yo wooloome. Yo wooloome. Yo homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enige,” dee takemeleeso.

Eseme Paileteeye dimapoo egeesee takaso, “Niba goomogosomo, ayo nibada wiligi odoo ee homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilei?” dee takaso.

Eseme tei moso wiligi odoo tebisa oso nei yimapoo egeesee takaso, “Ibada wiligi odoo hedebe Sisaso, odoo hee me,” diso.

¹⁶ Eseme Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigilame, Paileteeye yo dimapoo teneeso. Eseme o ha teli odoo oso Yesu toloso ido diso.

*Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo
yoguso eniga*

(Mat 27:32-44; Maka 15:21-32; Luka 23:26-43)

¹⁷ Ha teli odoo oso Yesu toloso ido dulone, o homo bulubo magoo ee eyo eimaloso mi hee eyo hu wiligi ki mi deli mapoo ido diso. Mi hagee Hibulu toso takolone Gologota deli.

¹⁸ Osoloso mi omapoo diayo Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso tuluguso. Osoloso odoo bakadio onosee homo bulubo magoo mapoo yoguso enigaloso, odoo hee Yesuwo deedeede dokolo tulugu, osoloso hee dobusu dokolo tulugu diso.

¹⁹ Osoloso Paileteeye o odoo mapoo takolone, to hogugiye dee takeme, diayo to hageese hoguguloso Yesuwo oo poogoo ma dokodooga kalamaso, “Yesu Nasalet odoo, Yu odoo dia wiligi odoo
taba.”

²⁰ Esiga to hogugu hagee Yu odoo dia to sabolo, osoloso Loum odoo dia to sabolo, osoloso Guliki odoo dia to oso hogugu. Esiga odoo susuga to hogugu egee ogoloso hesigaso. Bei, Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso eniga mi ee Yelusalem maga haga hoogoonee.

²¹ Egeesi ma kulodu tei moso wiligi odoo tebisa oso sibilesa Paillet mapoo egeese takaso, “Nayo to hogugulone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba doloso na hogugi. Esino hageese hogugi, ‘Odo hagoso takolone, yo Yu odoo dia wiligi odoo taba, dee takomo siliso,’ dee,” dee takaso.

²² Esem Paileteeye nei dimapoo egeese takaso, “To ayo hogugu hagee osee hogugu malaiso,” dee takaso.

²³ Ha teli odoo bakadio bakadio di oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo yoguso enigaloso, o dugo diesono domo puloso tooso. Osoloso o sedi sage edebeeyo dusele poogoo sabolo diayo tooso.

²⁴ Osoloso ha teli odoo dieso nei takoo nei takoo dolone egeese takaso, “Iba dugo hagee wulo domo na didamo. Esino dugo hagee odoo agayo toowa beleso yoso dasigeli hee dasigalo ogomo,” diso. Osoloso goo hagoso olo peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeese takooso, “Diayo mo dugo diesono puloso tooso.

Osoloso mo dugo sage ee talame yoso dasigeli hee dasigaso,” diso.

Esiga ha teli odoo oso goo egee moodooso.

²⁵ Egeesee somolome, Yesuwo owee sabolo, osoloso oweeyo omolo sabolo, osoloso Kolopaseeyo osobo Meli sabolo, osoloso Meli-Magadalin oso Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo molome, koola omaga tebisamolone balaga meleeso.

²⁶ Esemé Yesuye owee sabolo osoloso o hamamee dili odoo yayo diya gweli diba koola mapoo tebisamolome ogoloso owee mapoo egeesee takaso, “Mo wee, odoo hagee nowoloso,” dee takaso.

²⁷ Osoloso see o hamamee dili odoo hedebe omapoo egeesee takaso, “No ege, noowee hagoso,” diso. Biame domo omaga Yesuwo hamamee dili odoo hagoso o moso mapoo Meli ido dilesa medee bameleeso.

Yesuye ta

(Mat 27:45-56; Maka 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸ Esiga goo hagoso dilesa koodobume, tou susuga Godeeye Yesu mapoo tenee ee yayo olo hosudooso doloso gooleedooso. Egeeseelone Godeeyo to booka mapoo hogugu sabolo tebilame egeesee takaso, “A howa na poogoo,” diso.

²⁹ Mi omapoo wain i koo hadali* katolo mapoo keesoo ee magoo meleeso. Esemé odoo heeso homo sage toloso su mapoo dugo tialogoloso,

19:25: Mat 27:55-56

19:26: Yon 13:23

19:28: Psa 22:15

19:29: Psa 69:21

*

19:29: wain i koo hadali - bi mauwe odoo sabolo osoloso ha teli odoo oso wain i koo hadali naliso, howa nala pegelega pagalame.

wain i omapoo olugu doloso yayo nalame, Yesuwo maga mapoo heligiso.

³⁰ Esemе Yesuye wain i egee olo naloso egeesee takaso, “Goo susuga olo hosudooso,” dee takaso. Osoloso oo goobodo buloso taso.

³¹ Esiga biame egee Yu odooso hasali biame ee mopoodoo deli biame oso. Esino dia hasali biame egee goo diya toowa. Bei, Godeeye Gababia goo ee Yu odooso gooleebigili sadee ee ma kulodu hasali biame egee meleeso.* Goo egeesi maga Yu odoosoo dia wiligi odoosoo tebisa oso dia hasali biame mapoo odoosoo ta eyo kou ee homo bulubo magoo ma dokodoo osee malai, diba goomegele. Esiga diayo Paillet mapoo egeesee takaso, “Odoosoo homo bulubo magoo ma dokodoo egee molo saga wedilame, dibada homo gebisa poogoloso, dia kou miyomoo tomeilesosoo peegoo todi,” dee takaso.

³² Esemе ha teli odoosoo oso dilesosoo odoosoo hee Yesuwo dee deedesoo dokolosoo eniga eyo homo gebisa poogosoo. Osolososoo see odoosoo hee Yesuwo dee dobusu dokolosoo eniga eyo homo onosesoo gebisa poogosoo.

³³ Esino diayosoo sibilesosoo egeinosoo, Yesu olo taneme, o homo gebisa pegele.

³⁴ Esino ha teli odoosoo heesosoo o molo tolososoo Yesuwo ho hodosoo mapoo guso. Esemе haga booloogelega, sawo sabolosoo osolososoo howo sabolosoo molosoo gu omagasoo soosoo.

³⁵ Esiga goosoo hagosoo peledabasoo egeiosoo odoosoo* ososoo goosoo

19:31: Deut 21:22-23 * **19:31:** Godeeye Gababia goo ee Yu odoosoo gooleebigili sadee ee ma kulodu, diayosoo Tasdeesoo biamesoo gesiosoo mapoo Gababia wo nalisosoo. **19:35:** Yon 21:24 * **19:35:** Odoosoo hagesoo Yonee

hamaga tei goo takaso. Osoloso yo gooleedoo, yo tei goo takeli. Egeesi ma kulodu goo yayo taka hamapoo niyo tei talame ka taka.

³⁶ Esiga goo hagoso tei peledabaso, Godeeyo to booka mapoo hogugu oso taka sabolo tebilame. Bei, Godeeyo to oso egeesee takooso, “O ki hee gebisa pagalaime,” dee takooso.

³⁷ Osoloso Godeeyo to hogugu heeso see egeesee takooso, “Edebeeyo odoo dieso moloso gu mapoo balaga malaiso,” dee takooso.

Yesu mi doosoo

(Mat 27:57-61; Maka 15:42-47; Luka 23:50-56)

³⁸ Osoloso hamamee, odoo hee Alimatiya mi mapoo badeli, o hu Yosep, yayo Yesuwo kou talame Paillet mapoo dileso woosaso. Yosep hagee Yesu o hamamee dili odoo hee yoso. Esino yo Yu odoo dia wiligi odoo tebisa ee bolo obulone, mada Yesuye di hamamee diliso. Esem Paillete-eye yimapoo kitulugu teneeso, yayo Yesuwo kou talame. Esem Yosepeeye dileso Yesuwo kou ee homo bulubo magoo ma dokodooga miyomoo tomeilesa peegoo todiso.

³⁹ Esem Nikodimaseeye yo pidimo diso. Nikodimas hagee daga gesi Yesu agalame di odoo oso. Yayo sisigageli bi medee tekepo Yesuwo kou mapoo hedilame todiso. Sisigageli bi medee tekepo hagoso hegi ee 30 kilo egeesi masi.

⁴⁰ Osoloso odoo bakadio oso Yesuwo kou toloso, Yu odooso odoo toga mi dooseli goo ee dodolone,

sisigageli bi medee tekepo oso Yesuwo kou mapoo hediloso dugo semeso tiegisaso.

⁴¹ Egeesi ma kulodu Yesu homo bulubo magoo ma dokodoo eniga mi eyo koola omapoo homolee meleeso. Homolee ee ma kulodu bi dia yo ou poogoo mapoo daga odoo tayo kou magele poogoo meleeso.

⁴² Esiga dia hasali biame bei mooloogalai koola tooboome, diayo Yesuwo kou toloso saga yo ou poogoo ee ma kulodu magooso. Bei, yo ou poogoo egee haga hoogooneega.

20

Bi mosoowe molo egei

(Mat 28:1-8; Maka 16:1-8; Luka 24:1-12)

¹ Sadee toowa gesikolo mi hadobilega molome, Meli-Magadalineeye Yesuwo bi agalame diso. Yayo sibilesa egeino, yo toowaso wulu ou kisi ee peegoo bidigamo dilesa molome egeiso.

² Esemé Meliye see hoguo dilesa Saimon-Pita dio osoloso Yesuwo hamamee dili odoo yayo diya gweli mapoo egeese takaso, “Lodeeyo kou peegoo todina. Osoloso diayo o kou todilesa magoo mi ee, iba gooleedele,” dee takaso.

³ Esemé Pita dio osoloso o hamamee dili odoo hee egee dio bi mapoo agalame diso.

⁴ Diba hoguo diyadaga molome, o hamamee dili odoo heeso Pita dagadilesa bi mapoo peledabaso.

⁵ Osoloso yo gauwuloso yo ou poogoo ma kulodu keese egeino, hedebe dugo seme Yesuwo kou tiegisa ono molome egeiso. Esino yo yo ou poogoo ma kulodu gadile.

⁶ Esemе Saimon-Pitaye hamamee sibilesо peledoboloso, yo ou poogoo ma kulodu gadilesо egeino, dugo Yesuwo kou tiadoo hedebe ono omapoo molome egeiso.

⁷ Osoloso dugo Yesuwo wiligi tiadoo ee medee tiadoloso obusomo peegoo magoo molome egeiso.

⁸ Esemе o hamamee dili odoo hee bi mapoo daga malalo peledaba oso yo ou poogoo ma kulodu gadiso. Yo gadilesо goo hagee ogoloso tei tooso.

⁹ Egeesi ma kulodu Godeeyo to booka mapoo hogugu oso takolone, yo ta maga hogaduloso gie badalaiso, dee taka goo eyo bei ee, diba medee kibiya gooleedelega osee debeiso.

¹⁰ Osoloso o bakadio see mosopoo wedi diso.

Yesuye Meli-Magadalin
mapoo peledaba
(Mat 28:9-10; Maka 16:9-11)

¹¹⁻¹² Esino Meli-Magadalin bi ma peegoo to-budulone pusumeleeso. Yo omapoo pusulone gauwuloso, yo ou poogoo ma kulodu keesee egeino, Godeeyo momaiye bakadio dugo heliye kalagaloso doboome egeiso. Momaiye heeso Yesuwo wiligi poogoo dokolo buo, osoloso heeso kai poogoo dokolo buo doloso doboome egeiso.

¹³ Esemе momaiye bakadio oso yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kaseega ka pusumalala?” dee takaso.

Eseme Meliye dimapoo egeesee takaso, “Diayo mo Lodeeyo kou ee peegoo todina. Esino diayo o kou magoo ee a gooleedele,” diso.

¹⁴ Meliye to egeesee takoloso bidi toboloso keesee egeino, Yesu tobudo egeiso. Esino yayo goolee, Yesu odoo hee gooleeso.

¹⁵ Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Sobo no, bei kaseega ka pusumalala? Osoloso no odoo ugu esiamo silala?” dee takaso.

Eseme Meliye goolee yo homolee mapoo tou teli odoo oso bele dolone yimapoo egeesee takaso, “Emegei, nayo Yesuwo kou peegoo todilesa ka magoo daga, mi egee amapoo takee. Eseega ayo dilesa o kou egee ka talaiya,” dee takaso.

¹⁶ Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Meli,” diso.

Eseme Meliye bidi toboloso yimapoo Hibulu toso egeesee takaso, “Laboni.” To hageeyo bei ee eligili odoo dolone ka takooso.

¹⁷ Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “A nayo na gide. Bei, a mo Ma mapoo wedi pele. Esino nayo dilesa mo hamamee dili odoo mapoo takee, ‘A mo Ma Godee mapoo palame ka seeso. Ma Godee hedebe onosee dibada Godee osoloso nibada Godee,’ dee takee,” diso.

¹⁸ Eseme Meli-Magadaliineeye see wedi sibilesa Yesu o hamamee dili odoo mapoo egeesee takaso, “Ayo Yesu olo egeiso,” diso. Osoloso goo susuga Yesuye yimapoo taka ee see yayo dimapoo takaso.

*Yesuye o hamamee dili odo
mapoo peledaba*

(Mat 28:16-20; Maka 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ Sadee toowa habe omapoo Yesu o hamamee dili odo oso Yu odo dia wiligi odo tebisa ee bolo obulone, hodobo mooloogoo doloso moso osulu medee kisigaloso debeiso. Esem omapoo Yesuye sibilesa peledoboloso tobudulone dimapoo egeese takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” dee takaso.

²⁰ Yayo to egeese takoloso tobudulone, o dee boowo sabolo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee dimapoo eligiso. Esem Yesu o hamamee dili odooso yo ogoloso diya goomogaso.

²¹ Osoloso Yesuye see tobu dimapoo egeese takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee. Esiga Maye a diye diga, ayo niba nose diye deeso,” dee takaso.

²² Yesuye goo hagee takoloso see dimapoo magaso hologoo nilone egeese takaso, “Niba Dio Tei te,” diso.

²³ Osoloso see dimapoo egeese takaso, “Niyo odo heyo goo tokenee boobado buguga, odo egee bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileiso. Esino niyo odo heyo goo tokenee boobado bigilega poogooga, odo egee bia dia goo tokenee ee hapoloso boobado bigileime,” dee takaso.

Tomaseeye Yesu ogoloso tei too

²⁴ Esino Yesu o hamamee dili odo hee Tomas, o hu hee Didimas* deli, yo Yesuye o hamamee dili odo mapoo dileso peledaba biame mapoo yo omapoo badele.

²⁵ Esemé Yesu o hamamee dili odo oso yimapoo egeesee takaso, “Iba Lodee olo egeiso,” dee takaga meleeso. Esino Tomaseeye dimapoo egeesee takaso, “A niyo egee takoo duloso epedee tei talaime. Esino a mawo o dee boowo ogoloso mo dee woluguso omapoo sigo, osoloso o ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo ee ogo doloso mo deeso omapoo sigoga, a tei ka talai,” dee takaso.

²⁶ Osoloso sadee hedebe poogoloso hamamee, Yesu o hamamee dili odo oso moso hedebe mapoo mooloogoo doloso debeiso. Biame omapoo Tomas yinosee dibolo hodo bo omapoo badebeiso. Esino diba osulu susuga kisigaloso doboome, Yesuye diayo debei domo mapoo peledoboloso tobudulone egeesee takaso, “Mesie goo oso nibolo osee mele dee,” diso.

²⁷ Osoloso tobudulone Tomas mapoo egeesee takaso, “Nee dee wolugu oso mo dee boowo hamapoo sigolo ege. Osoloso mo ho hodio mapoo moloso gu eyo boowo mapoo nee deeso sige. No goo haga na egege, esino amapoo tei te,” dee takaso.

²⁸ Esemé Tomaseeye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo Lodee osoloso mo Godee,” diso.

²⁹ Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Nayo a egeiga, amapoo tei ka toso. Esino ede-

* **20:24:** *Didimas* hu eyo bei ee biame hedebe mapoo bakadio soomagoo dolone ka takooso. **20:29:** 1Pita 1:8

beeyo a egelega poogoloso wulo amapoo tei toga, Godeeye nei dimapoo diya goomogalaiso,” dee takaso.

*Yoneeye to booka hamapoo
hogugu goo eyo bei*

³⁰ Esiga Yesuye o hamamee dili odoo dia howo woola goo toowa opusomo di abo hee moodoog-amo siliso. Esino goo egee booka hagee ma kulodu hogugule.

³¹ Esino to hagee hoguguso, niyo Yesu yo tei Kelisodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso niyo yo tei Godeeyo Owolodoo doloso goo omapoo tei talame. Osoloso yimapoo tei too goo maga gie badeli ka talame.

21

*Yesuye Gelili abei mapoo o hamamee dili odoo
mapoo peledaba*

¹ Osoloso see hamamee Yesu o hamamee dili odoo oso Gelili abei* palaga mapoo doboome, yayo omapoo peledabaso. Goo hagoso egeesee peledabaso.

² Biame omapoo Yesu o hamamee dili odoo hagee biaso hodobo debeiso. Saimon-Pita, osoloso Tomas (o hu hee Didimas), osoloso Gelili mi toowa ee ma kulodu mi pepooko Kana mapoo badeli odoo hee Nataniyol, osoloso Sebediyo owolo bakadio, osoloso Yesu o hamamee dili odoo bakadio omapoo debeiso.

20:31: Yon 3:15; Loum 1:17; 1Yon 5:13
hu hee ee Taibiliyes.

* **21:1:** *Gelili abei* eyo

³ Esemе Saimon-Pitaye o odoo mapoo egeesee takaso, “A pei olugulei dia,” diso. Esemе odoo aboso egeesee takaso, “Iba nobolo hodobo siba,” dee takaso. Esemе diba du mapoo hodobo tebisaso. Esino diba gesi di kobumo sileeno, di hedebe gile.

⁴ Egeeseelone gesikolodee Yesuye abei palaga mapoo tobudume egeiso. Esino Yesu o hamamee dili odoo du ma kulodu tebisamolone Yesu ogoloso, diayo goolee yo odoo hee gooleeso.

⁵ Esemе Yesuye abei palaga maga tobudulone dimapoo egeesee idagaso, “Emegei, niba di giligasamo?” diso. Esemе diayo nei egeesee takaso, “Haye, iba di hedebe gile,” dee takaso.

⁶ Esemе Yesuye dimapoo egeesee takaso, “Nibada pei toloso see deede dokolo mapoo olugi, egeeseega niba di giligileiso,” diso. Esemе diba Yesuwo to duloso goo egeesi moodooso. Esemе di bei dia pei ma kulodu galagadiso. Esemе diayo dia pei pouduloso du ma kulodu magalai tebile poogooso.

⁷ Esemе Yesu o hamamee dili odoo hee yayo diya gweli oso Pita mapoo egeesee takaso, “Egee yo Lodeedoo,” diso. Pitaye to egeesee taka duloso o dugo tigamagoo see kaloso Yesu mapoo tabuo dilame howomoo bologobuguso.

⁸ Esino Yesu o hamamee dili odoo aboso du sumo dulone, dia pei ee di sabolo howo kulo-mooga abei pee mapoo gisibamo diso. Bei, diayo pei olugu omaga widi pee ee haga hoogonee, wulo 100 mita egeesi.

⁹ Osoloso diba sibilesa dia du gimagoloso mubi mapoo daboogoloso egeino, dou hoo mapoo di sabolo wo sabolo si molome egeiso.

¹⁰ Esemé Yesuye dimapoo egeese takaso, “Di niyo epedee giliga egee abo hamapoo tosibe,” dee takaso.

¹¹ Esemé Saimon-Pitaye du ma kulodu daboogoloso pei di sabolo widi pee mapoo gisibamo dileso booboossee mapoo gisubu magooso. Pei ee ma kulodu di toowa bei, 153 egeesi molome egeiso. Esino pei ma kulodu di bei galaga dino dia pei tologo bigile.

¹² Esemé Yesuye dimapoo egeese takaso, “Niba nei nalame sibadee,” diso. Esino Yesu o hamamee dili odoo dima kulodu odoo heeso Yesu mapoo takolone, “no odoo ogumo?” dee takele. Bei, diba olo gooleedoo, yo tei Lodee.

¹³ Esemé Yesuye di sabolo wo sabolo toloso dimapoo teneeso.

¹⁴ Esiga Yesu ta maga hogaduloso hamamee, o hamamee dili odoo mapoo peledaba hagosu bakadio hedebe diso.

Yesu dio Pita dio

¹⁵ Osoloso diba nei naloso koodobuloso, Yesuye Saimon-Pita mapoo egeese takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a gweli oso odoo hagee biaso a gweli ee dagadusomo?” dee takaso.

Esemé Pitaye nei egeese takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no gooleedoo,” diso.

Eseme Yesuye nei yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be ee nayo medee poopomelee,” dee takaso.

¹⁶ Osoloso Yesuye see tobu egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo badosomo?” diso.

Eseme yayo nei Yesu mapoo egeesee takaso, “O, Lodee. Ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedoo,” dee takaso.

Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be nayo medee bamelee,” diso.

¹⁷ Osoloso see bakadio hedebe di mapoo Saimon-Pita mapoo egeesee takaso, “Saimon, Yoneeyo owolo, nayo a diya goolee sabolo badosomo?” dee takaso.

Eseme Pita to hedebe hagonosee Yesuye bakadio hedebe di taka ee duloso diya gooheselo. Esiga yayo nei egeesee takaso, “Lodee, goo susuga no gooleedooso. Osoloso ayo no diya goolee sabolo hagee bado goo ee, no olo gooleedooso,” diso.

Eseme Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Mo sipi be nayo medee poopomelee.

¹⁸ Esiga ayo namapoo tei taka. No gie kauwa mapoo bi medee mopoodoo doloso no goomoga mi mapoo diliso. Esino no adaga poloso badoga, odo heeso nee dee mapoo tiso bagagoloso, no mi nayo goweli mapoo gisibado dileiso.”

¹⁹ Yesuye Pita mapoo taka hagee, Pitaye dooboo kasee talai goo ee taka. Esiga Pitaye ta maga Godeeyo hu dokodoo poudileiso. Osoloso Yesuye

yimapoo mapoo egeesee takaso, “No a deedee,” diso.

²⁰ Esemé Pitaye bidi toboloso egeino, o hamamee dili odoo Yesuye diya gweli oso dima miligiyopooga sibume egeiso. Yesuwo hamamee dili odoo hagee biaso daga o hamamee dili odoo sabolo nei nolone dobolone, Yesu mapoo bouwa melee oso, yimapoo egeesee ka woosa, “Lodee, odoo agayo no ha teli odoo mapoo ka tiasalaiyo?” dee taka odoo ee hagoso.

²¹ Esemé odoo ogoso dima hamamee simi ee ogoloso, Pitaye Yesu mapoo egeesee takaso, “Lodee, odoo hamapoo kasee moodoolaisomo?” dee takaso.

²² Esemé Yesuye yimapoo egeesee takaso, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesó yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee. No wulo a deedee,” dee takaso.

²³ Esemé Yesu o hamamee dili odoo egee talaime, dee taka goo ee tei telaga odoo abo mapoo dudobuguso. Esino Yesuye takolone odoo egee talaime, dee takele. Yo wulo egeesee taka, “Yo osee badoga, ayo see wedi sibilesó yo agalai, a goomogoga, egeesee selaiso. Esino egee nee goonee,” dee ka taka.

²⁴ Esiga Yesu o hamamee dili odoo hagoso goo susuga yayo egei ee booka hamapoo hoguguso. Iba gooleedooso, goo susuga yayo hogugu ee tei goo.

²⁵ Esiga Yesuye goo hagee sabolo osoloso goo abo sabolo olo moodooso. Esino goo susuga egee

booka hamapoo hogugule. Esino goo susuga egee
booka abo mapoo hogugu diepi, mipoo hamapoo
booka bei meliyo. Egeeseelone booka magalai
debi me meliyo.

CXXX

Godeeyo To Tekepo
Portions of the New Testament in the Odoodee
language of Papua New Guinea
Sampela hap Nupela Testamen long tokples Odoodee
copyright © 2006, 2015, 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Odoodee

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ffb0eddd-0f6e-5201-89ab-6fcbfcaebeba